LATVIJAS REPUBLIKAS
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

2008. gada

publiskais pārskats

LATVIJAS REPUBLIKAS
AIZSARDZĪBAS MINISTRIJA

2008. gada

publiskais pārskats

Saturs

Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads 3

1. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums 4
1. 1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss un struktūra 4
1. 2. Politikas jomas un darbības virzieni 4
1. 3. Aizsardzības ministrijas strukturālās izmaiņas 4
1. 4. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes 5

2. nodaļa. Aizsardzības ministrijas darbības galvenie virzieni un rezultāti 6
2. 1. Aizsardzības nozares attīstības virzieni 6
2. 1. 1. Aizsardzības politika 6
2. 1. 2. Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana 7
2. 1. 3. *NATO* kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana 9
2. 1. 4. Ieguldījums starptautiskajā drošībā 10
2. 2. Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana 13
2. 3. Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē 14
2. 4. Starptautiskā sadarbība 15
2. 5. Nodrošinājuma politika 19
2. 6. Zinātniskās pētniecības darbības koordinēšana 20
2. 7. Militārā izglītība un svešvalodu apmācība 21
2. 8. Jaunās politikas iniciatīvas un to finansējums 22
2. 9. Iestādes darbības uzlabošanas sistēmas 23
Iekšējais audits 23
Iepirkumu kontrole 23
2. 10. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, to skaitā Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti 24
Jaunsardzes centrs 24
Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra 24
Valsts aģentūra «Latvijas Kara muzejs» 25
Valsts aģentūra «Tēvijas sargs» 25
Valsts aģentūra «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra» 26
Militārās izlūkošanas un drošības dienests 28
Nacionālie bruņotie spēki 28

3. nodaļa. Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums 32
3. 1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums 32
3. 2. Aizsardzības ministrijas 2008. gada budžeta programmas 34

4. nodaļa. Aizsardzības ministrijas personāls 35

5. nodaļa. Saikne ar sabiedrību 36
5. 1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi 36
5. 2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru 37
5. 3. Sabiedrības viedokļa izzināšana 37

6. nodaļa. Aizsardzības ministrijas 2009. gada plāns 38

Aizsardzības ministrijas valsts sekretāra ievads

Atskatoties uz 2008. gadā aizsardzības nozarē paveikto, ar gandarījumu varu secināt, ka mums ir izdevies sekmīgi sasniegt nospraustos mērķus un īstenot izvirzītos uzdevumus. Ministrijas, tās padotības iestāžu darbinieki un Nacionālo bruņoto spēku karavīri ir godprātīgi un profesionāli veikuši savus pienākumus, kas ir nodrošinājis aizsardzības nozares nepārtrauktu attīstību.

2008. gadā Saeima apstiprināja jaunu Valsts aizsardzības koncepciju. Atbilstoši dokumentā minētajam, valsts aizsardzības stratēģiskais pamatprincips paliek nemainīgs — Latvija savu drošību un aizsardzību balsta uz dalību *NATO* kolektīvās aizsardzības sistēmā.

Aizvadītajā gadā īpaša uzmanība tika pievērsta Sauszemes spēku brigādes mehanizācijai, vadības un kontroles sistēmas modernizēšanai, sakaru un informācijas sistēmas, gaisa telpas novērošanas un kontroles spēju attīstībai, kā arī nodrošinājuma un apgādes sistēmu pilnveidošanai. Tas vairojis Nacionālo bruņoto spēku spējas piedalīties avāriju novēršanā, glābšanas darbos, ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā, kā arī jūrā notikušo avāriju seku un piesārņojumu ar naftas produktiem likvidēšanā.

Aizsardzības ministrija turpināja sadarbību ar civilās aizsardzības institūcijām. Aizvadītajā gadā ievērojamākais atbildīgo dienestu sadarbības piemērs ir 2008. gada maijā pie Irbes jūras šauruma notikusī kuģa «*Mona Lisa*» glābšanas operācija, kuras laikā tika evakuēti 984 kuģa pasažieri. Jūras spēki piedalījās arī citu kuģu glābšanas operācijās, iesaistījās jūras vides piesārņojuma ar naftas produktiem izpētes darbos. Jūras spēku Krasta apsardzes dienests veica cilvēku glābšanas operācijas jūrā. Gaisa spēki sadarbībā ar Katastrofu medicīnas centru veica medicīniskās evakuācijas, kā arī koordinēja meklēšanas un glābšanas operācijas un veica lidojumus mežu un purvu ugunsgrēku dzēšanai. Zemessardze nodrošināja sabiedriskās kārtības uzturēšanu pasākumos, piedalījās pazudušu cilvēku meklēšanā, iesaistījās avāriju novēršanas un glābšanas darbos un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā, kā arī neitralizēja vairākus tūkstošus sprādzienbīstamu priekšmetu.

Nozīmīgs ministrijas veikums aizvadītajā gadā bija Latvijas Republikas proklamēšanas 90. gadadienas organizēšana. Ministrija kā galvenais svētku pasākumu koordinators rūpējās par kvalitatīvas pasākumu programmas nodrošināšanu. Kopumā gada laikā notika vairāk nekā 1300 pasākumu, no tiem valsts jubilejas mēnesī — novembrī — reģionos tika īstenoti vairāk nekā 600 pasākumu, Rīgā — vairāk nekā 160 pasākumu, savukārt ārpus Latvijas — vairāk nekā 100 pasākumu.

2008. gadā notika aktīva Baltijas valstu sadarbība. Baltijas valstu aizsardzības ministri apstiprināja politiskās vadlīnijas pētījumam, lai izstrādātu detalizētu risinājumu *NATO* gaisa telpas patrulēšanas iespējām pēc 2018. gada. Tika parakstītas politiskās vadlīnijas Baltijas valstu jūras eskadras ilgtermiņa attīstībai, kā arī veikta Baltijas valstu sauszemes spēku sagatavošana dalībai *NATO* reaģēšanas spēku 14. rotācijā 2010. gada pirmajā pusē.

Stiprinot ieguldījumu starptautiskajā drošībā, Latvija būtiski palielināja savu karaspēku Afganistānā un uzsāka dalību Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas misijā Gruzijā. Latvija turpināja dalību arī *NATO* vadītajā operācijā Kosovā un Eiropas Savienības vadītajā operācijā Bosnijā un Hercegovinā. Ņemot vērā ANO mandāta izbeigšanos 2008. gada beigās, Latvija aizvadītā gada novembrī izveda savu kontingentu no Irākas. Kopumā aizvadītajā gadā starptautiskajās operācijās piedalījās 381 NBS karavīrs.

2008. gadā Latvija vadīja starptautisko Dienvidkaukāza un Moldovas atbalsta koordinācijas forumu, kas apvieno valstis, kuras apņēmušās sniegt atbalstu šī reģiona drošības un aizsardzības nozares reformu jomā. Savukārt 2009. gadā Latvija ir pirmā Baltijas valsts, kas vada Ziemeļvalstu—Baltijas valstu reģionālo iniciatīvu, kuras mērķis ir atbalstīt drošības un aizsardzības nozares reformas Ukrainā un Rietumbalkānu valstīs.

Latvijas tautsaimniecības attīstības palēninināšanās noteica, ka 2008. gada nogalē tika pieņemti vairāki lēmumi par 2009. gada valsts budžeta, tai skaitā aizsardzības budžeta samazinājumu. 2009. gada sākumā finansējums valsts budžeta programmai «Valsts aizsardzība, drošība un integrācija *NATO*» ir 1,5% no iekšzemes kopprodukta. Atbilstoši Valsts aizsardzības koncepcijas pamatprincipiem ir pieņemts lēmums, reorganizējot Aizsardzības ministrijas un Nacionālo bruņoto spēku struktūras un samazinot personāla izmaksas, nodrošināt finansējumu uzsākto investīciju projektu turpināšanai — NBS bāzes «Lielvārde» attīstībai, Krasta apsardzes patruļkuģu būvei, Jūras novērošanas sistēmas attīstībai, Jūras spēku pretmīnu kuģu iegādei un NBS sakaru sistēmas attīstībai. Starptautisko saistību izpildes jomā par prioritāti ir izvirzīta finansējuma nodrošināšana dalībai starptautiskajās operācijās, kā arī *NATO* un Eiropas Savienības ātrās reaģēšanas vienībās.

Jau šobrīd ir zināms, ka 2009. gads nebūs no vieglajiem, taču, neraugoties uz grūtībām, aizsardzības nozarē arī turpmāk apzinīgi strādās, lai katrs Latvijas iedzīvotājs mūsu valstī justos drošs un aizsargāts!

2009. gada aprīlī

Valsts sekretārs
Jānis Sārts

Aizsardzības ministrijas darbības vispārīgs raksturojums

1. 1. Aizsardzības ministrijas juridiskais statuss un struktūra

Aizsardzības ministrija (AM) ir vadošā valsts pārvaldes iestāde valsts aizsardzības nozarē, tā izveidota 1991. gada novembrī.

Ministrijas darbu vada aizsardzības ministrs, kurš ir politiski atbildīgs Saeimas un Ministru prezidenta priekšā.

Ministram tieši pakļauts ir parlamentārais sekretārs, kurš nodrošina saikni starp ministru un Saeimu, un valsts sekretārs, kurš vada ministrijas administratīvo darbu un nodrošina tās funkciju izpildi.

AM administratīvā vadība 2008. gada nogalē tika samazināta līdz trīs valsts sekretāra vietniekiem, astoņiem departamentu direktoriem un 15 patstāvīgo nodaļu vadītājiem.

1. 2. Politikas jomas un darbības virzieni

Ministrijas funkcijas ir:

- izstrādāt valsts aizsardzības politiku;
- organizēt un koordinēt valsts aizsardzības politikas īstenošanu;
- organizēt un koordinēt valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā;
- organizēt un koordinēt valsts politikas īstenošanu militārās izglītības un zinātnes jomā.

Lai nodrošinātu funkciju izpildi, ministrija veic šādus uzdevumus:

- nodrošina Nacionālo bruņoto spēku (NBS) attīstību un atbilstību Ziemeļatlantijas līguma organizācijas (*NATO*) noteiktajām militārajām spējām;
- sagatavo militāro draudu analīzi, izstrādā valsts aizsardzības koncepciju un valsts aizsardzības plānu, NBS mobilizācijas plānu un uzņēmējvalsts atbalsta plānu;
- nodrošina valsts aizsardzībā iesaistītā personāla pārvaldes un militārās izglītības politikas izstrādi;
- piedalās *NATO*, Eiropas Savienības (ES) un citu starptautisko drošības un aizsardzības organizāciju drošības un valsts aizsardzības politikas veidošanā;
- nodrošina divpusējo un daudzpusējo valstu sadarbību atbilstoši valsts aizsardzības politikas prioritātēm;
- nodrošina Latvijas līdzdalību starptautiskajos drošības un aizsardzības pasākumos;
- vada NBS mobilizāciju un to ārvalstu bruņoto spēku piesaistīšanu, par kuru atbalsta nepieciešamību nolēmis Ministru kabinets;
- izstrādā valsts aizsardzības tehniskā nodrošinājuma un apgādes pamatnostādnes, nosaka NBS politiskās vadlīnijas, kā arī izstrādā konceptuālos dokumentus nodrošinājuma un apgādes jomā;
- veido politiku karavīru sociālo garantiju jautājumos un normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā nodrošina NBS personālsastāvam sociālās garantijas;
- normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā izsniedz ārvalstu bruņotajiem spēkiem atļauju bruņojuma ievešanai Latvijas Republikā vai izvešanai no tās, uzskaita un kontrolē ievesto bruņojumu;
- normatīvajos aktos noteiktos gadījumos un kārtībā izsniedz atļaujas (licences) atsevišķu veidu komercdarbībai;
- nodrošina normatīvo aktu projektu izstrādi, kā arī nozares metodisko vadību un pārraudzību ģeodēzijas un kartogrāfijas jomā;
- izstrādā jaunatnes militāri patriotiskās audzināšanas politikas pamatnostādnes;
- koordinē sadarbību ar zinātniskām organizācijām valsts aizsardzības jomā;
- izstrādā pamatnostādnes sabiedrības informēšanai par valsts aizsardzības un starptautiskās drošības politikas jautājumiem;
- veic citus normatīvajos aktos noteiktos uzdevumus.

1. 3. Aizsardzības ministrijas strukturālās izmaiņas

2008. gadā AM strādāja 246 darbinieki, savukārt pēc struktūras reorganizācijas 2008. gada 31. decembrī ministrijā ir 221 darbinieks.

Efektivizējot ministrijas struktūru, 2008. gada pirmajā pusē tika sadalītas aizsardzības politikas un aizsardzības plānošanas funkcijas, Aizsardzības politikas un plānošanas departamentu pārveidojot par diviem atsevišķiem departamentiem — Aizsardzības politikas departamentu un Aizsardzības plānošanas un analīzes departamentu. Patstāvīgā — Atašeju un pārstāvju nodaļa savukārt tika iekļauta Starptautisko sakaru departamenta sastāvā.

Aizvadītajā gadā ministrijā tika izveidotas divas jaunas nodaļas. Lai nodrošinātu kvalitatīvu pasākumu programmu, sagaidot Latvijas valsts 90. gadadienu, tiešā valsts sekretāra padotībā tika izveidota Organizācijas nodaļa. Lai nodrošinātu efektīvu investīcijas projektu apguvi, tiešā valsts sekretāra vietnieka nodrošinājuma jautājumos padotībā tika izveidota Krasta apsardzes patruļkuģu būves projekta vadības nodaļa.

Krīze valstī un valdības pieņemtie lēmumi aizvadītā gada nogalē ietekmēja arī AM. 2008. gada otrajā pusgadā tika likvidētas visas AM esošās vakances, kā arī izvērtētas ministrijas funkcijas un struktūra. Ar 2008. gada 30. decembri ministrijā tika likvidēts Audita departaments, Starptautisko sakaru departaments, Revīzijas nodaļa un valsts sekretāra vietnieka aizsardzības plānošanas jautājumos amats.

1. 4. Aizsardzības ministrijas padotībā esošās iestādes

2008. gadā AM padotībā bija:

- tiešā valsts pārvaldes iestāde:
  - Jaunsardzes centrs;

- valsts aģentūras:
  - Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra;
  - valsts aģentūra «Latvijas Kara muzejs»;
  - valsts aģentūra «Tēvijas sargs»;
  - Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra;

- valsts drošības iestāde:
  - Militārās izlūkošanas un drošības dienests.

Aizsardzības ministram ir pakļauts NBS komandieris, un ministrs veic civilo kontroli pār bruņotajiem spēkiem.

Apstiprināta ar 27.11.2008. rīkojumu nr. 132

LR Aizsardzības ministrijas centrālā aparāta administratīvās struktūras shēma

Spēkā no 31.12.2008.

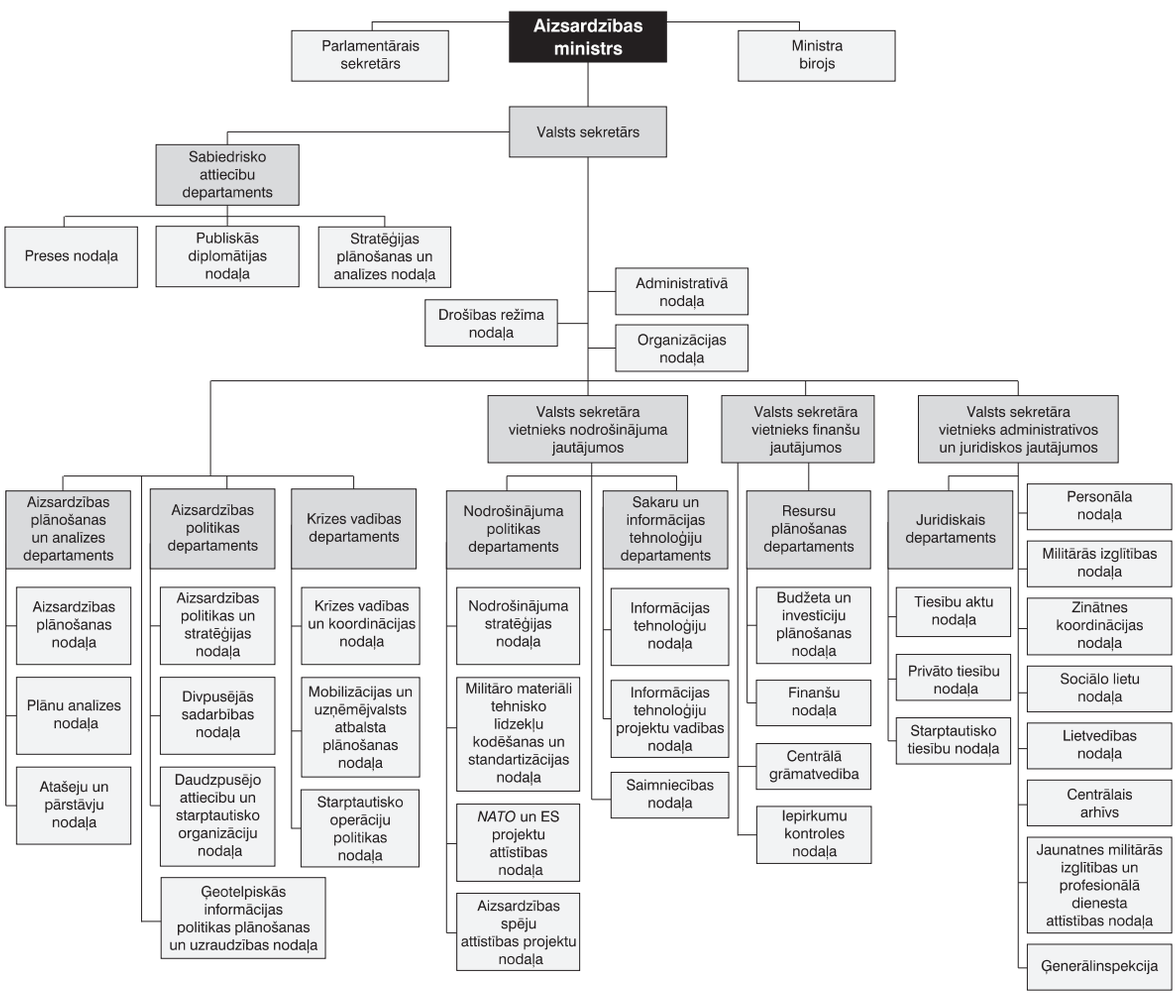

Aizsardzības ministrijas darbības virzieni un rezultāti

2. 1. Aizsardzības nozares attīstības virzieni

2. 1. 1. Aizsardzības politika

Valsts aizsardzības koncepcija

2008. gada 19. jūnijā Saeima apstiprināja jauno Valsts aizsardzības koncepciju. Koncepcija nosaka valsts aizsardzības stratēģiskos pamatprincipus un vadlīnijas valsts aizsardzības attīstības plānošanai. Pamatprincipi un vadlīnijas ir izstrādātas vidējam un ilgtermiņa laikposmam, kas nozīmē, ka tās būs noteicošas aizsardzības nozares attīstībā arī 2009. gadā.

Valsts aizsardzības koncepcija ir sagatavota atbilstoši Latvijas ģeopolitiskajai situācijai, nacionālās drošības un ārpolitikas mērķiem, kā arī Latvijas dalībai *NATO* un Eiropas Savienībā. Saskaņā ar jauno koncepciju valsts aizsardzības stratēģiskais pamatprincips paliek nemainīgs — Latvija savu drošību un aizsardzību balsta uz dalību *NATO* kolektīvās aizsardzības sistēmā.

Jaunā koncepcija definē precīzas prasības Latvijas militāro spēju attīstībai. Dokumentā noteikts, ka valsts militārās aizsardzības pamatu veido bruņotie spēki. NBS attīstības galvenie virzieni ir profesionālā militārā dienesta attīstība, veicamajiem uzdevumiem un mūsdienu standartiem atbilstoša bruņojuma, infrastruktūras un apmācības nodrošināšana, kā arī kaujas spēju attīstīšana, kas balstās uz sabalansētiem NBS uzdevumiem, struktūru un finansējumu.

Īstenojot Valsts aizsardzības koncepcijā noteiktos pamatprincipus un prasības, jāņem vērā arī virkne ārpolitikas un iekšpolitikas notikumu un lēmumu, kas var ietekmēt Latvijas aizsardzības nozares attīstību. Svarīgākie no tiem ir 2008. gada nogalē Saeimas pieņemtie 2009. gada budžeta grozījumi un ekonomikas stabilizācijas plāns, kas nosaka valsts aizsardzībai paredzētā finansējuma samazinājumu. Tāpat arī lēmumi, kurus alianses valstu un valdību vadītāji pieņēma 2008. gada aprīlī Bukarestē, Rumānijā notikušajā *NATO* galotņu sanāksmē, aizvadītā gada augustā notikušā Gruzijas un Krievijas militārā konflikta izvērtējums, kā arī ES ietvaros veidotās Eiropas drošības un aizsardzības politikas attīstība.

***NATO* galotņu sanāksme: no Bukarestes līdz Strasbūrai/Kēlai**

2008. gada aprīlī Bukarestē Rumānijā norisinājās *NATO* valstu valdību vadītāju tikšanās. Sanāksmes uzmanības centrā bija starptautiskā operācija Afganistānā, *NATO* spēju attīstība un *NATO* partnerattiecību jautājumi, gan pieņemot lēmumu par Horvātijas un Albānijas pievienošanos *NATO*, gan cenšoties nodrošināt garantijas Ukrainas un Gruzijas uzņemšanai aliansē nākotnē. Pozitīvi lēmumi tika pieņemti attiecībā uz *NATO* spēju attīstību un starptautisko operāciju politiku, akceptējot dalībvalstu papildu apņemšanos sniegt ieguldījumu operācijā Afganistānā un *NATO* transformācijas procesā, tādējādi nodrošinot alianses spējas efektīvi reaģēt uz mūsdienu drošības izaicinājumiem. Bukarestes samita laikā tika iezīmētas arī vadlīnijas 2009. gada alianses 60. gadadienas samita uzdevumiem.

2009. gada aprīlī *NATO* atzīmēja savas pastāvēšanas 60. gadadienu, organizējot alianses galotņu sanāksmi Strasbūrā un Kēlā. Galvenais sanāksmes uzdevums bija izvērtēt alianses paveikto un apstiprināt jauno uzdevumu virzību, par ko *NATO* dalībvalstis vienojās galotņu sanāksmē Bukarestē. Bukarestes lēmums paredz izvērtēt *NATO* Stratēģiskajā koncepcijā noteikto alianses lomu un tās atbilstību mūsdienu drošības izaicinājumiem. 2009. gadā Latvija plāno aktīvi iesaistīties diskusijās par *NATO* lomu mūsdienās.

Eiropas drošības un aizsardzības politika

2008. gadā ES dalībvalstis pieņēma vairākus lēmumus, kuru mērķis ir uzlabot Eiropas valstu militārās spējas un palielināt ES iesaisti operācijās, tādējādi stiprinot savienības lomu dalībvalstu drošības un aizsardzības politikā.

Viens no svarīgākajiem aizvadītajā gadā paveiktajiem uzdevumiem ES militāro spēju jomā ir ES militāro spēju «nākotnes modeļa» izstrāde laika periodam līdz 2025.—2030. gadam. ES militāro spēju attīstības ilgtermiņa virzieni noteikti Spēju attīstības plānā, kurš tika apstiprināts 2008. gada vasarā. Plāns sniedz vispusīgu ieskatu ES nākotnes militāro spēju vajadzībās, attīstības veicinošos faktoros un riskos, savukārt plānā ietvertā datu bāze par Savienības dalībvalstu nacionālajiem plāniem piedāvā daudzveidīgas starpvalstu militārās sadarbības iespējas.

Latvija uzskata, ka Spēju attīstības plāns ir būtisks instruments ES militāro spēju uzlabošanā. Latvija ekspertu līmenī seko līdzi plāna īstenošanai un uzskata, ka ES ir jāveicina dalībvalstu praktiskā sadarbība, pietiekami efektīvi koordinējot informācijas apmaiņu starp dalībvalstīm par potenciālajām sadarbības iespējām. 2009. gadā sadarbībā ar citām ES valstīm ir plānots sniegt nepieciešamo atbalstu detalizētās rīcības programmas izstrādē Spēju attīstības plāna praktiskai īstenošanai.

Vienlaikus 2008. gadā tika uzsākti vairāki militāro spēju projekti, starp kuriem būtiskākie ir Helikopteru pieejamības veicināšana ES operācijām, Jūras novērošanas un Eiropas Gaisa transporta flotes iniciatīvas, kā arī militārās izglītības (militārais *«Erasmus»)* programma. Apzinoties minēto militāro spēju projektu nozīmi ES kopējo militāro spēju attīstībā, Latvija seko līdzi militāro spēju projektu attīstībai, tomēr finansiālu iemeslu dēļ šobrīd iniciatīvās neiesaistās.

Ir aktivizējušās debates par ES stratēģiskās plānošanas spēju uzlabošanu, pēc prezidentūras piedāvājuma izveidot jaunu krīzes vadības un plānošanas direktorātu, apvienojot civilās un militārās plānošanas spējas. Visas dalībvalstis, t. sk. Latvija, ir atbalstījušas šādu spēju optimizēšanu, paredzot diskusijas par detaļām 2009. gadā.

Eiropas Savienības un *NATO* attiecības

ES un *NATO* sadarbību regulē vairāki sadarbības mehānismi, vienlaikus notiek pastāvīgs darbs, lai stiprinātu stratēģisko partnerību un sadarbību militāro spēju attīstības jautājumos starp abām institūcijām. 2008. gadā Latvija atbalstīja neformālās ES un *NATO* augsta līmeņa darba grupas krīzes vadības jautājumos izveidošanu un Politiskās un drošības komitejas ietvaros veiktās konsultācijas formāta paplašināšanai. 2009. gadā Latvija vēlas pievērst īpašu uzmanību ES un *NATO* lomu precīzākai definēšanai, informācijas apmaiņai ES un *NATO* spēju grupas ietvaros un Spēju attīstības plāna izplatīšanai *NATO* valstīm.

2. 1. 2. Latvijas aizsardzības spēju stiprināšana

Profesionālais dienests

2008. gadā tika veikta profesionālā dienesta kvalitātes NBS analīze un meklēti risinājumi tā pilnveidošanai. Kā prioritāte bija tādas profesionālā dienesta politikas izveide, kas piesaistītu personālu dienestam NBS un paaugstinātu tā motivāciju, tādējādi nodrošinot augstāku profesionālā dienesta kvalitāti.

Aizvadītajā gadā izvērtēti karavīriem uzliktie pienākumi un sagatavoti priekšlikumi par karavīriem neraksturīgo funkciju nodošanu civilajiem darbiniekiem, lai nodrošinātu finanšu līdzekļu optimālu izlietojumu.

Lai nodrošinātu bruņoto spēku vienības ar kvalificētiem speciālistiem jomās, kurās speciālistus nav iespējams sagatavot NBS ietvaros, izstrādāts karavīru speciālistu kategorijas ieviešanas koncepcijas projekts.

NBS karavīru pēc dalības starptautiskajās operācijās un Nacionālās pretošanās kustības dalībnieku psiholoģiskās rehabilitācijas un rekreācijas nodrošināšanai tika izstrādāta NBS karavīru un nacionālās pretošanās kustības dalībnieku rehabilitācijas centra izveides koncepcija. Ministru kabinets koncepciju atbalstīja, tomēr, ņemot vērā ekonomiskās situācijas pasliktināšanos valstī, tās realizācija ir atlikta.

Izstrādāta un apstiprināta Jaunsargu mācību paraugprogramma, kuras ietvaros tiek nodrošināta jauniešu izglītošana valsts aizsardzības jomā. Programma tiek realizēta sadarbībā ar izglītības iestādēm, pašvaldībām un NBS.

Veikta «Jaunatnes politikas valsts pamatnostādņu projekta 2009.—2019. gadam» izstrāde. Projekts nodrošinās saskaņotu valsts politiku un tās īstenošanas koordināciju jauniešu dzīves kvalitātes uzlabošanā.

Lai īstenotu Izglītības attīstības pamatnostādnēs 2007.—2013. gadam izvirzītos uzdevumus vērtībizglītības īstenošanā un tās kvalitātes nodrošināšanā, veikta «Audzināšanas darba programmas projekta 2008.—2013. gadam» izstrāde.

NBS attīstība un modernizācija

2008. gadā īpaša uzmanība tika pievērsta Sauszemes spēku brigādes mehanizācijai, vadības un kontroles sistēmas modernizēšanai, sakaru un informācijas sistēmas, gaisa telpas novērošanas un kontroles spēju attīstībai, kā arī nodrošinājuma un apgādes sistēmu pilnveidošanai. Tas ļauj nodrošināt NBS spējas piedalīties avārijas novēršanas un glābšanas darbos un ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā, kā arī likvidēt jūrā notikušo avāriju sekas un piesārņojumu ar naftas produktiem.

Aizvadītajā gadā tika turpināts darbs pie *NATO* spēku attīstības mērķu un standartizācijas līgumu ieviešanas un izpildes, nodrošinot savietojamības spēju attīstību ar *NATO* valstu bruņotajiem spēkiem.

Ievērojams mūsu valsts ieguldījums kopējā drošības sistēmā ir Gaisa telpas novērošana un kontrole atbilstoši nacionālajām prasībām un saskaņā ar *NATO* standartiem. Lai veiktu šīs funkcijas, Gaisa spēki aizvadītajā gadā iegādājās mūsdienu tehnoloģijām atbilstošus vidējas darbības rādiusa radarus.

2008. gadā tika turpināts Krasta apsardzes patruļkuģu būves projekts. A/s «Rīgas kuģu būvētava» būvētie pieci patruļkuģi nodrošinās Jūras spēku modernizāciju un spēju efektivitāti, tos varēs izmantot gan militārām, gan civilām vajadzībām. 2008. gadā izstrādāts un saskaņots pilns detalizēts kuģu būves grafiks, kā arī uzsākts darbs pie kuģa būvniecības plānu un specifikāciju izstrādes.

Aizvadītajā gadā turpinājās Jūras novērošanas sistēmas (JNS) attīstības projekts. JNS izveide ietver 13 tehniskās

novērošanas punktu (TNP) izbūvi un divu mobilo staciju iegādi.

JNS ļaus saņemt nepieciešamo informāciju valsts teritoriālo ūdeņu aizsardzības pasākumu veikšanai, atšķirt legālu jūras satiksmi no nelegālas vai aizdomīgas kuģošanas, nodrošinās informāciju par konkrētu jūras reģionu meklēšanas un glabāšanas pasākumu veikšanai uz jūras. Sistēma saņems informāciju par kuģošanu konkrētos rajonos, iespējamā piesārņojuma ar naftas produktiem likvidācijas pasākumu izpildei un notikušā izmeklēšanai, informāciju vides aizsardzības un zvejošanas noteikumu ievērošanas kontrolei un informāciju, kas var tikt izmantota nelegālās imigrācijas, narkotiku kontrabandas u. c. nelegālu aktivitāšu uz jūras ierobežošanai un apturēšanai.

Sistēma būs spējīga nodrošināt savu funkciju izpildi gan miera laikā, gan arī militāras krīzes apstākļos. Tā būs spējīga savienot divu pamatfunkciju izpildi — civilās funkcijas (krasta apsardzes uzdevumi, cilvēku meklēšana un glābšana uz jūras, vides aizsardzība, katastrofu likvidācija uz jūras u. c.) un militārās funkcijas (teritoriālo ūdeņu aizsardzība, kā arī militārie uzdevumi).

2008. gada nogalē tika saņemtas četras būvatļaujas par TNP izbūvi un uzsākti būvdarbi.

Aizvadītajā gadā tika turpināts arī NBS bāzes «Lielvārde» attīstības projekts. Projekts nodrošinās gan nacionālās vajadzības pēc daudzfunkcionālas Gaisa spēku bāzes, gan *NATO* spēku spēju attīstības mērķus.

2008. gada rudenī tika pabeigta Gaisa operāciju centra administratīvā ēka. Ēkā ir izbūvētas arī darba telpas *NATO* eskadriļai, — tas ir Latvijā pirmais pilnībā realizētais projekts, izmantojot *NATO* finansējumu. Vienlaikus pabeigta bāzes ārējo elektroapgādes, ūdenssaimniecības un kanalizācijas tīklu rekonstrukcija. Lai nodrošinātu vides kvalitāti un novērstu piesārņojuma tālāku izplatīšanos, bijušajā naftas produktu pārkraušanas un uzglabāšanas termiņa teritorijā, uzsākts lidlauka sanācijas projekts.

Aizvadītajā gadā saņemts *NATO* Drošības investīciju programmas finansējums 1,12 miljonu latu apmērā, kas tiks izmantots tehnisko projektu izstrādei, kā arī *NATO* eskadriļas telpu būvniecībai.

Lai nodrošinātu lidlauka projekta realizēšanu atbilstoši alianses standartiem un īstenotu *NATO* Starptautisko iepirkumu procedūru, noslēgts sadarbības līgums ar *NATO* Uzturēšanas un apgādes aģentūru. Saskaņā ar līgumu projekta realizācija paredzēta sešos blokos, kuros apvienoti pakalpojumi un iegādes, kas saistītas ar lidlauka rekonstrukciju un aprīkojuma iegādi. 2008. gada nogalē tika uzsākta projekta pirmā bloka (skrejceļa, gaisakuģu bremzēšanas iekārtu, ģeneratora ēkas) realizācijas iepirkuma procedūra.

Zemessardzes attīstība

2008. gadā Zemessardze turpināja aktīvi iesaistīties atbalsta sniegšanā Latvijas sabiedrībai. Aizsardzības un iekšlietu ministri vienojās par zemessargu piesaistīšanu policijas uzdevumu veikšanai, pirms tam veicot īpašas apmācības, lai nodrošinātu zemessargu darbības profesionalitāti.

Zemessardze turpināja sniegt ieguldījumu *NATO* kopējās militārajās spējās, piedaloties starptautiskajās operācijās. Kopumā 2008. gadā starptautiskajās operācijās Afganistānā, Kosovā, Irākā, Bosnijā un Hercegovinā piedalījās 64 Zemessardzes karavīri, no tiem — 28 zemessarga statusā.

Lai veiksmīgāk iekļautos *NATO* kolektīvās drošības sistēmā un Latvijas iekšējās kārtības nodrošināšanā, veikta Zemessardzes likumprojekta izstrāde. Jaunais Zemessardzes likums aizstās esošo likumu un precīzāk noteiks Zemessardzes uzdevumus, tās lomu valsts aizsardzībā un zemessargu sociālās garantijas.

Uzņemošās valsts atbalsta sistēmas attīstība

Uzņemošās valsts atbalsts (UVA) ir civilā un militārā palīdzība, kādu Latvija kā uzņemošā valsts sniedz citu valstu starptautisko organizāciju bruņotajiem spēkiem, kas tiek izvietoti, darbojas vai šķērso Latvijas teritoriju. UVA ir svarīgs valsts aizsardzības spēju stiprināšanas faktors, un ir aktuāls gan miera apstākļos, gan valsts apdraudējuma gadījumā, kā arī katastrofu un to izraisīto seku novēršanas gadījumos.

Latvijas UVA sistēma tiek veidota no 2002. gada. Tā darbojas, pamatojoties uz principiem, kuri tiek ievēroti *NATO* dalībvalstīs.

Aizvadītajā gadā UVA sistēmas attīstība ir pārgājusi no plānošanas dokumentu izstrādes un aktualizēšanas uz tās praktisko izveidošanu un pārbaudīšanu. Galvenā prioritāte bija praktiski pārbaudīt Latvijas spējas un sabiedroto spēku uzņemšanas kapacitāti, pārbaudes ietvaros notika cieša sadarbība ar alianses valstīm. Baltijas valstu kopējās UVA mācības ir svarīgs solis šo sistēmu savietojamībai ar citām alianses dalībvalstīm un *NATO* valstu spēku uzņemšanas spēju veicināšanai. Baltijas valstu sadarbība un kopīga UVA jomas attīstība arī turpmāk būs viens no prioritāriem jautājumiem.

Gaisa telpas patrulēšana

2007. gada 12. janvārī Igaunijas, Latvijas un Lietuvas aizsardzības ministri apstiprināja dokumentu «Baltijas valstu

viedoklis par *NATO* gaisa telpas patrulēšanas operācijas nākotni». Dokumentā iekļauta vienošanās meklēt risinājumu pašreizējās *NATO* gaisa telpas patrulēšanas operācijas pagarināšanai līdz 2018. gadam, jo *NATO* pagaidu risinājums paredz, ka alianses sabiedrotie nodrošina Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanu līdz 2011. gada beigām. Līdz 2010. gadam Baltijas valstis izpētīs arī alternatīvas gaisa telpas patrulēšanai pēc 2018. gada. Baltijas valstis rēķinās, ka būs nepieciešams palielināt savu ieguldījumu gaisa telpas patrulēšanas operācijas nodrošināšanā. Lai palielinātu atbalstu šai operācijai, Baltijas valstis kopš 2008. gada 1. janvāra pilnībā sedz patrulēšanu veicošo *NATO* valstu personāla izmitināšanas izmaksas. No 2010. gada tiks segtas patrulējušo valstu izmaksas par kravas pārvadājumiem ar lidmašīnu.

2008. gadā tika apstiprinātas Baltijas valstu politiskās vadlīnijas gaisa telpas patrulēšanas nodrošināšanai pēc 2018. gada. Ir izveidota Baltijas valstu civilo un militāro ekspertu darba grupa, kurai līdz 2010. gada 1. janvārim jāizstrādā analīze par gaisa telpas patrulēšanas iespējamiem risinājumiem.

Aizsardzības nozares mācības

2008. gadā AM organizēja *NATO* ikgadējo krīzes vadības mācību «*CMX 08*» izspēli. Mācībās 12 atbildīgās Latvijas institūcijas izskatīja gan *NATO*, gan arī citus mūsu valsti interesējošos nacionālos krīzes vadības jautājumus, t. sk. atbalsta sniegšanu civilās aizsardzības sistēmai. Lai pārbaudītu un pilnveidotu *NATO* un ES lēmumu pieņemšanas mehānismus, kā arī Latvijas atbildīgo valsts institūciju konsultāciju procedūras, 2009. gadā paredzēts rīkot *NATO* un ES krīzes vadības mācības.

Aizvadītajā gadā pirmo reizi notika kopīgas AM centrālā aparāta darbinieku un NBS mācības. To laikā tika pārbaudīta abu struktūru spēja sadarboties civilas krīzes gadījumā, lai nodrošinātu NBS rīcībspēju sniegt atbalstu valsts civilās aizsardzības institūcijām. Militārie formējumi piedalījās arī dažādās vietēja un starptautiska mēroga mācībās.

Nacionālo bruņoto spēku atbalsts sabiedrībai

2008. gadā pilnveidota normatīvo aktu bāze par to, kā NBS sniedz atbalstu civilajai aizsardzībai. Nacionālo bruņoto spēku likumā veiktie grozījumi ļauj Ministru kabinetam izdot noteikumus, kas nosaka, ka lēmumu par bruņoto spēku iesaistīšanu avārijas, ugunsdzēsības un glābšanas darbos, ja tajos iesaistītas ne vairāk kā 100 militārpersonas, pieņem NBS komandiera deleģēts operatīvais komandieris. Tas ļaus ātri reaģēt un sniegt atbalstu krīzes situācijās civilās aizsardzības institūcijām. Izdota arī Ministru kabineta 2008. gada 10. jūnija instrukcija nr. 6 «Kārtība, kādā Nacionālie bruņotie spēki tiek iesaistīti sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanā sauszemes teritorijā miera laikā», kas nosaka kārtību, kādā Valsts policija iesaista NBS sprādzienbīstamu priekšmetu iznīcināšanā.

Aizvadītajā gadā AM turpināja sadarbību ar civilās aizsardzības institūcijām. Nozīmīgākais atbildīgo dienestu veiksmīgās sadarbības piemērs ir 2008. gada maijā pie Irbes jūras šauruma notikusī kuģa *«Mona Lisa»* glābšanas operācija, kuras laikā tika evakuēti 984 kuģa pasažieri.

Jūras spēki piedalījās arī citās kuģu glābšanas operācijās, iesaistījās jūras vides piesārņojuma ar naftas produktiem izpētes darbos. Jūras spēku Krasta apsardzes dienests veica cilvēku glābšanas operācijas jūrā. Gaisa spēki, sniedzot atbalstu Katastrofu medicīnas centram, no Latvijas reģioniem uz Rīgas medicīniskās aprūpes iestādēm nogādāja slimniekus, kā arī negadījumos un avārijās cietušos cilvēkus. Gaisa spēki veica arī lidojumus, lai nogādātu vides aizsardzības pārstāvjus noplūdes vietā pie Būtiņģes naftas termināla, savukārt, sniedzot atbalstu Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestam, piedalījās mežu un purvu ugunsgrēku dzēšanā. Zemessardze iesaistījās sabiedriskās kārtības uzturēšanā, piedalījās cilvēku meklēšanas pasākumos, iesaistījās plašu meža ugunsgrēku dzēšanā Jūrmalā, Ādažos, Ogrē un citās Latvijas teritorijas vietās, veica plūdu seku novēršanas pasākumus un vētras seku likvidēšanu, kā arī neitralizēja vairākus tūkstošus sprādzienbīstamu priekšmetu.

2. 1. 3. *NATO* kolektīvās aizsardzības principa stiprināšana

Ieguldījums *NATO* Reaģēšanas spēkos un izvēršamības mērķos

2008. gada otrajā pusē *NATO* Reaģēšanas spēku (*NRF*) 11. rotācijā piedalījās 59 NBS karavīri — 34 karavīri no Militārās policijas, 22 karavīri no Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas vienības un trīs karavīri no Nacionālā atbalsta vienības.

Lai šos *NATO* spēkus padarītu pēc iespējas efektīvākus, starp alianses dalībvalstīm notiek diskusijas par iespējamajām izmaiņām *NRF* koncepcijā. Ņemot vērā, ka *NRF* ir galvenais alianses kolektīvās drošības elements, arī Latvija iesaistās diskusijās, kurās pārstāv nacionālās intereses un kopā ar sabiedrotajiem cenšas rast iespējami veiksmīgāku *NRF* koncepcijas risinājumu.

Ieguldījums *NATO* darba efektivitātes palielināšanā

NATO dalībvalstis ir uzsākušas darbu pie vairāku svarīgu jautājumu pārskatīšanas, tiek meklēti risinājumi, kā pārveidot komandvadības sistēmu, reformēt *NATO* štābus un uzlabot aizsardzības plānošanas procesu.

Reformu mērķis ir atrast labāku veidu, kā veikt līdzšinējos uzdevumus, piemēram, panākt, lai *NATO* aizsardzības plānošanas process ir pēc iespējas vienkāršāks, pārskatāmāks un saprotamāks. Latvija diskusijās pārstāv viedokli, ka attiecīgās reformas ir ļoti būtiskas un lielā mērā noteiks turpmāko *NATO* darbību.

Līdzdalība konsultāciju procesā

Latvijas drošība un aizsardzība balstās uz dalību *NATO* kolektīvās aizsardzības sistēmā — tas nozīmē, ka valsts drošības jomā mūsu valsts var rēķināties ar pārējo alianses dalībvalstu atbalstu. Latvijas interesēs ir, lai *NATO* saglabā un attīsta rīcībspēju un efektivitāti savu uzdevumu īstenošanai, tā stiprinot arī mūsu valsts aizsardzību. Lai to īstenotu, Latvija aktīvi iesaistās alianses lēmumu pieņemšanas un konsultāciju procesā.

Aizvadītajā gadā Latvija ieguva tiesības sadarbībā ar ASV vadīt *NATO* Vecāko amatpersonu darba grupu aizsardzībai no masu iznīcināšanas ieročiem. Latvija pildīs līdzpriekšsēdētāja pienākumus 2011.—2012. gadā, un tas nozīmē, ka jau 2009. gadā tiks noteiktas prioritātes, kuras mūsu valsts virzīs apspriešanai šīs darba grupas sēdēs. Tiks veidots Latvijas ekspertu tīkls, kuri palīdzēs detalizēti izvērtēt darba grupas iniciatīvas un operatīvi iesaistīties tās dokumentu izstrādē.

2. 1. 4. Ieguldījums starptautiskajā drošībā

Dalība starptautiskajās operācijās

Piedaloties starptautiskajās operācijās, Latvija gan sniedz ieguldījumu starptautiskajā drošībā, gan stiprina nacionālo drošību. Dalība starptautiskajās operācijās veicina mūsu valsts sadarbību ar *NATO* un ES dalībvalstīm, sniedzot tām politisku un praktisku atbalstu aktuālo drošības jautājumu risināšanā un vienlaikus gūstot lietderīgu pieredzi militārajā jomā.

2008. gadā Latvija ar savu militāro kontingentu piedalījās *NATO* vadītajās starptautiskajās operācijās Afganistānā (operācija *ISAF*) un Kosovā (operācija *KFOR*), ES vadītajā operācijā Bosnijā un Hercegovinā (operācija *ALTHEA*), kā arī Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas (EDSO) misijā Gruzijā. 2008. gadā Latvija pabeidza dalību daudznacionālo spēku operācijā Irākā (operācija *OIF*). Kopumā aizvadītajā gadā starptautiskajās operācijās piedalījās 381 NBS karavīrs.

2008. gada laikā NBS turpināja palielināt ieguldījumu *NATO* prioritārajā operācijā Afganistānā. Gada laikā Latvijas kontingents Afganistānā ir pieaudzis no 97 līdz 162 karavīriem. Pēdējais skaitliski lielākais mūsu valsts ieguldījums šai operācijā ir 30 karavīru nosūtīšana dalībai Operacionālās sadarbības padomnieku grupā uz Afganistānas austrumu reģionu. Šī vienība piedalīsies Afganistānas Nacionālās armijas apmācībā un veicinās Afganistānas valdības spēju uzņemties atbildību par drošības situāciju savā valstī. Latvija ir viena no pirmajām *NATO* dalībvalstīm, kas iesaistījās drošības operāciju īstenošanā šajā Afganistānas reģionā, kur iepriekš darbojās tikai ASV.

Latvijas kontingents aizvadītajā gadā dienesta pienākumus pildīja Afganistānas ziemeļos — Meimanē (Fārjābas provincē) un Mazārešarīfā (Balhas provincē), austrumos — Džalālābādā (Nangarhāras provincē), kā arī valsts galvaspilsētā Kabulā. NBS kontingenta darba pienākumos ietilpa patrulēšana, *ISAF* darbībai svarīgu objektu un konvoju apsardze, sprādzienbīstamu priekšmetu neitralizēšana, Afganistānas Nacionālās armijas karavīru apmācība un citi pienākumi atbilstoši karavīru specialitātei. Latvija turpināja piedalīties Afganistānas atjaunošanas procesā arī ar civilo personālu — vienu politisko padomnieku un diviem policijas darbiniekiem.

Latvija turpināja dalību *NATO* vadītajā operācijā Kosovā, kurā piedalījās 20 karavīri — štāba virsnieki, militārie policisti, kā arī sadarbības un novērošanas vienība. Kopš aizvadītā gada Latvija sniedz praktisku ieguldījumu arī Kosovas aizsardzības sistēmas attīstībā, darbam *NATO* padomdevēju komandas iniciatīvas ietvaros ir nosūtīts AM pārstāvis.

ES vadītajā operācijā Bosnijā un Hercegovinā Latvija turpināja piedalīties ar diviem NBS karavīriem, kuri iesaistījās Daudznacionālo spēku štāba darbībā.

Ņemot vērā situācijas Kosovā un Bosnijā un Hercegovinā pakāpenisko stabilizēšanos, kā arī ierobežotos valsts aizsardzības budžeta līdzekļus, Latvija 2009. gadā plāno pārtraukt dalību šajās operācijās.

Pēc militārā konflikta Gruzijā 2008. gada augustā EDSO pieņēma lēmumu par papildu militāro novērotāju nosūtīšanu šīs misijas ietvaros. Latvija aizvadītā gada septembrī dalībai novērošanas misijā nosūtīja vienu NBS virsnieku, kopš oktobra ES uzsāktajā novērošanas misijā Gruzijā piedalās arī trīs Latvijas iekšlietu sistēmas darbinieki — policists, Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienesta darbinieks un Valsts robežsardzes virsnieks.

No 2008. gada janvāra līdz maijam Jūras spēku mīnu meklētājs «Imanta» darbojās 1. pastāvīgās *NATO* pretmīnu vienības sastāvā. Kuģa galvenie uzdevumi bija veikt mīnu iznīcināšanu Baltijas, Ziemeļu, Norvēģu un Īrijas jūrā.

2008. gadā trīs Latvijas štāba virsnieki turpināja dalību daudznacionālo spēku operācijā Irākā. Ņemot vērā ANO mandāta izbeigšanos 2008. gada beigās, NBS pa-

beidza savu dalību operācijā un novembrī izveda kontingentu no Irākas.

Sadarbība aizsardzības reformu jautājumos

Latvija turpina sniegt atbalstu valstīm, kuras īsteno drošības un aizsardzības nozares reformu procesu, īpašu uzmanību pievēršot Dienvidkaukāza reģionam, Moldovai, Ukrainai, kā arī ar Rietumbalkānu valstīm. 2008. gadā Latvija paplašināja atbalstu Afganistānai, kopā ar ASV izveidojot pirmo Operacionālo sadarbības padomnieku grupu.

AM sadarbības īstenošanai izmanto gan divpusējo sadarbību, gan arī iesaistās daudznacionālos sadarbības formātos, t. sk. aizsardzības ekspertu īstermiņa un ilgtermiņa konsultācijās par drošības nozares reformām un *NATO* integrācijas jautājumiem, aizsardzības nozares personāla apmācībā. AM veic arī iemaksas *NATO* «Partnerattiecību mieram» trasta fondos, sadarbībā ar citām *NATO* un ES valstīm īsteno kopīgus projektus partnervalstīs, kā arī aktīvi darbojas daudzpusējās palīdzības koordinācijas forumos.

Lai nodrošinātu efektīvāku sniegto palīdzību aizsardzības reformu jautājumos, arvien lielāka nozīme tiek pievērsta sadarbības koordinēšanai ar citām *NATO* un ES dalībvalstīm. Latvija turpina aktīvi iesaistīties palīdzības koordinācijas forumos, sniedzot atbalstu drošības un aizsardzības reformu jomā. 2008. gadā Latvijas AM jau otro reizi uzņēmās Dienvidkaukāza un Moldovas atbalsta koordinācijas foruma vadību. Baltijas un Eiropas ziemeļvalstu kaimiņu veiksmīgā sadarbība 2008. gadā deva impulsu Ziemeļvalstu—Baltijas valstu iniciatīvas izveidē, kurā piedalās Latvija, Lietuva, Igaunija, Dānija, Zviedrija, Somija, Norvēģija un Īslande. Iniciatīvas mērķis ir sniegt atbalstu aizsardzības reformām Ukrainā un Rietumbalkānu valstīs.

Dienvidkaukāza reģions

2008. gadā Latvija turpināja atbalstīt Gruzijas, Armēnijas un Azerbaidžānas aizsardzības nozares reformu procesa īstenošanā un demokrātiskas kontroles nodrošināšanā pār bruņotajiem spēkiem. Aizvadītajā gadā Latvija ar šīm valstīm īstenoja gan praktiskas sadarbības aktivitātes, gan arī turpināja militāri politisko dialogu.

Latvijas un **Armēnijas** galvenās divpusējās sadarbības jomas ir ekspertu konsultācijas un personāla apmācība. 2008. gadā Latvijas AM organizēja Armēnijas AM pārstāvja praksi juridiskajos jautājumos. Armēnijas pārstāvji ieradās iepazīšanās vizītē arī NBS Instruktoru skolā, Sakaru skolā un Mācību vadības pavēlniecībā. Latvijas eksperti atkārtoti rīkoja semināru par Stratēģisko aizsardzības pārskatu, kā arī organizēja konsultācijas nodrošinājuma jautājumos.

2008. gadā Latvija sponsorēja **Azerbaidžānas** pārstāvju mācības Baltijas valstu Ūdenslīdēju mācību centrā Liepājā, nodrošināja Azerbaidžānas AM personāla vadības speciālistu praksi Latvijas AM, kā arī organizēja semināru Baku par personāla karjeras izaugsmes jautājumiem. Latvijas eksperts piedalījās ASV Bruņoto spēku štāba Eiropā rīkotajā vizītē, kur iepazīstināja ar pieredzi Stratēģiskā aizsardzības pārskata izstrādē. Aizvadītajā gadā Latvija ar 10 725 latu iemaksu atbalstīja *NATO*/«Partnerattiecības mieram» trasta fondu Azerbaidžānai, kura mērķis ir attīrīt zemi no nesprāgušas munīcijas un to iznīcināt.

Turpinot aktīvu politisko un praktisko atbalstu **Gruzijas** ārpolitiskajiem centieniem, tika īstenotas vairākas augsta līmeņa vizītes aizsardzības ministriju valsts sekretāru un ministra vietnieku līmenī. Praktiskā sadarbība ar Gruziju tiek turpināta aizsardzības nozares ekspertu konsultāciju un personāla apmācības jomā. 2008. gadā Gruzijas Eiropas un eiroatlantiskās integrācijas valsts ministrijā darbu turpināja Latvijas nerezidējošie padomnieki aizsardzības reformu un publiskās diplomātijas jomā. Sadarbība tika turpināta, sniedzot atbalstu Gruzijas Jūras spēku un Krasta apsardzes reorganizācijā, Latvijas nerezidējošais padomnieks Jūras spēkos/Krasta apsardzē regulāri veica konsultācijas Gruzijas Jūras spēku un Krasta apsardzes kapacitātes veicināšanai, kā arī izstrādāja priekšlikumus Gruzijas Jūras spēku un Krasta apsardzes dienesta funkciju uzlabošanai, kuri tika nosūtīti izvērtēšanai Gruzijas AM. Latvija atbalstīja Gruzijas aizsardzības nozares personāla apmācību Baltijas aizsardzības koledžā, 2008. gadā sponsorējot viena Gruzijas AM pārstāvja mācības Civildienesta ierēdņu kursā, kura ietvaros notika arī prakse Latvijas AM. Četri Gruzijas pārstāvji uzsāka angļu valodas apmācību NBS Valodu skolā, lai sagatavotos mācībām Baltijas valstu Ūdenslīdēju mācību centrā.

Latvija sniedza Gruzijai politisku un praktisku atbalstu pēc Gruzijas un Krievijas militārā konflikta 2008. gada augustā. Rudenī Latvija nosūtīja savus novērotājus EDSO un ES misijās Gruzijā. Savukārt, lai apzinātu Gruzijai turpmāk nepieciešamo palīdzību aizsardzības reformu jomā pēc konflikta, Latvija aizvadītā gada decembrī Dienvidkaukāza un Moldovas palīdzības koordinācijas foruma ietvaros organizēja paplašinātu, Gruzijai veltītu sesiju. Ministru kabinets decembrī pieņēma lēmumu par 30 militārajā konfliktā ievainoto Gruzijas militārpersonu medicīnisko rehabilitāciju Latvijā.

2008. gadā Latvija kopā ar pārējām Baltijas valstīm uzņēmās vadīt *NATO* «Partnerattiecības mieram» trasta fondu Gruzijai. Fonda mērķis ir demilitarizēt 1080 *S-8* nevadāmās «gaiss—zeme» kaujas raķetes, kā arī 5724 *«Alzan»* tipa raķetes un 1976 *«Kristall»* tipa raķetes, kas atrodas Gruzijas militārajās bāzēs. Fonda aktivitāšu īstenošanai Latvija aizvadītajā gadā veica 21 450 latu iemaksu.

Ar Latvijas un Gruzijas AM finansiālo un organizatorisko atbalstu Latvijas Transatlantiskā organizācija sadarbībā ar Gruzijas nevalstisko organizāciju «Jauna paaudze — jauna iniciatīva» pabeidza darbu pie Gruzijas vidusskolēniem domātas grāmatas «*NATO* un Gruzijas drošība» izdošanas. Latvija Gruzijas skolām dāvināja arī grāmatas angļu un krievu valodā par vēstures un drošības politikas jautājumiem.

Latvijas AM sniedz atbalstu arī **Ukrainai un Moldovai**. 2008. gadā darbu Ukrainā un Moldovā ir uzsācis Kijevā rezidējošs aizsardzības atašejs.

2008. gadā galvenās sadarbības aktivitātes ar **Ukrainu** bija sadarbība apmācību jomā. Latvija turpināja atbalstīt Ukrainas pārstāvju studijas Baltijas aizsardzības koledžā, finansējot viena Ukrainas pārstāvja studijas.

Latvija turpina sniegt atbalstu Ukrainai sabiedrisko attiecību un publiskās diplomātijas jomā, organizējot ekspertu sarunas par sabiedrības informēšanu eiroatlantiskās integrācijas jautājumos. Aktīva sadarbība notiek arī vides aizsardzības un jūras vides aizsardzības jautājumos. 2008. gadā Latvijas eksperti sniedza atbalstu Ukrainai, sagatavojot videomateriālu par vides aizsardzību militārajos poligonos. Ukrainas pārstāvji regulāri piedalās Latvijā rīkotajā Starptautiskajā jūras vides aizsardzības seminārā, kā arī starptautiskajās jūras spēku mācībās «*Sea Breeze*».

Latvija 2008. gadā pievienojās Ziemeļvalstu—Baltijas valstu iniciatīvai, kuras mērķis ir veicināt Ukrainas un Rietumbalkānu valstu spējas īstenot aizsardzības nozares reformas.

Latvijas sadarbība ar **Moldovu** 2008. gadā norisinājās galvenokārt apmācību jautājumos. Latvija finansiāli atbalstīja viena Moldovas AM pārstāvja studijas Baltijas aizsardzības koledžā, kā arī sniedza Moldovas bruņotajiem spēkiem konsultācijas apmācību jautājumos. Atbalsta sniegšanu Moldovai turpināja arī Latvijas nerezidējošs padomnieks aizsardzības reformu jautājumos.

Dienvidaustrumeiropas reģions

2008. gadā Latvija turpināja attīstīt sadarbību ar Dienvidaustrumeiropas reģiona valstīm — Horvātiju, Albāniju un Maķedoniju. Ar šīm valstīm tika turpināts divpusējais militāri politiskais dialogs, kā arī īstenota pieredzes apmaiņa par bruņoto spēku attīstību Adrijas—Baltijas valstu foruma ietvaros aizsardzības ministru un ekspertu līmenī. Divpusējā sadarbība ir vērsta uz pieredzes apmaiņu jautājumos, kas saistīti ar integrāciju *NATO* — aizsardzības plānošanas, juridiskajos un sabiedrisko attiecību jautājumos.

Latvija piedalās Dienvidaustrumeiropas palīdzības koordinācijas forumā, kura mērķis ir koordinēt atbalstu drošības nozares reformu projektiem šī reģiona valstīs. Latvija to uzskata par veiksmīgu atbalsta koordinācijas mehānismu, kas palīdz izvairīties no divpusējās palīdzības projektu pārklāšanās, veicina efektīvāku palīdzības sniegšanu un ļauj īstenot reģionālus projektus, aptverot vairākas Dienvidaustrumeiropas valstis. Latvija ir iesaistījusies arī Ziemeļvalstu—Baltijas valstu iniciatīvā, kuras mērķis ir savstarpēji koordinēt sadarbību ar Rietumbalkānu reģiona valstīm un veidot kopējus projektus, ekspertu/padomnieku grupas, lai atbalstītu reģiona valstu eiroatlantisko integrāciju un aizsardzības nozares reformu.

Dienvidaustrumeiropas reģionā visplašākā divpusējā sadarbība Latvijai ir ar **Horvātiju**. Sadarbība ietver gan regulāras ekspertu līmeņa militāri politiskās konsultācijas, gan praktisko sadarbību vides aizsardzības, juridiskajos un militārās apmācības jautājumos. 2008. gadā uzsākta sadarbība starp «Partnerattiecības mieram» Ūdenslīdēju centru Horvātijā un Jūras spēku Mācību centra Ūdenslīdēju skolu Latvijā. Šī sadarbība ietvēra ūdenslīdēju mediķu apmaiņas vizītes. 2008. gadā vides aizsardzības eksperti piedalījās pieredzes apmaiņas semināros par jūras vides aizsardzību, kā arī par vides aizsardzības pasākumiem militārajos poligonos. Notika arī pieredzes apmaiņa par dalību starptautiskajās operācijās, organizējot ekspertu tikšanās jautājumā par Operacionālās sadarbības padomnieku grupu.

Ar **Albāniju** un **Maķedoniju** sadarbība galvenokārt notika militāri politiskā dialoga līmenī, organizējot aizsardzības ministru un valsts sekretāru tikšanās. 2008. gadā notika pirmās Latvijas un Maķedonijas militāri politiskās sarunas, kuru rezultātā tika sagatavots saprašanās memorands par sadarbību aizsardzības jomā. Memorandu plānots parakstīt 2009. gadā Latvijas aizsardzības ministra vizītē Maķedonijā.

2008. gadā Latvija uzsāka aktīvu divpusējo sadarbību ar **Melnkalni.** Notika Latvijas AM valsts sekretāra darba vizīte Melnkalnē, kā arī Melnkalnes aizsardzības ministra vizīte Latvijā, kuras ietvaros tika parakstīts līgums par sadarbību aizsardzības jomā. Plānojot turpmāko sadarbību, kā galvenās sadarbības jomas izvirzītas ekspertu sarunas aizsardzības plānošanas un publiskās diplomātijas jautājumos, kā arī Melnkalnes bruņoto spēku apmācība un Melnkalnes zemessardzes izveidošana.

Latvija atzinīgi vērtē **Serbijas** un **Bosnijas un Hercegovinas** dalību programmā «Partnerattiecības mieram» un 2008. gadā uzsākto aktīvo dialogu ar *NATO*. Lai gan praktiskā sadarbība aizsardzības nozarē starp Latviju un šīm valstīm vēl nav notikusi, lai veicinātu pilnvērtīgu «Partnerattiecības mieram» programmu, Latvija ir ieinteresēta turpmāk attīstīt sadarbību pieredzes nodošanā aizsardzības reformu un plānošanas jautājumos. Saga-

tavošanas procesā atrodas saprašanās memorands par Latvijas un Serbijas sadarbību aizsardzības jomā.

2008. gadā Latvija atzina **Kosovas** neatkarību un uzsāka sadarbību ar šo valsti aizsardzības jomā. Latvija iesaistījās *NATO* konsultatīvajā grupā Kosovā, kuras uzdevums ir sniegt nepieciešamo atbalstu un ieteikumus Kosovas AM un Kosovas drošības spēku izveidei. *NATO* konsultatīvās grupas ietvaros Latvija 2008. gada jūnijā uz Kosovu nosūtīja padomnieku aizsardzības politikas un plānošanas jautājumos. Dalību šajā konsultatīvajā grupā plānots turpināt līdz 2009. gada jūnijam.

Drošības nodrošināšana **Afganistānā** un Afganistānas provinču atjaunošana ir viena no *NATO* prioritātēm. 2008. gadā Latvija turpināja piedalīties starptautiskajā operācijā Afganistānā un sniegt ieguldījumu civilās rekonstrukcijas darbos. 2008. gadā Latvija ar ASV pirmo reizi uzsāka sadarbību kopīgajā Operacionālajā sadarbības padomnieku grupā, kuras mērķis ir sniegt atbalstu Afganistānas armijas apmācībā. 2008. gadā norisinājās darbs pie vieglo strēlnieku un atbalsta ieroču, kā arī munīcijas dāvinājuma sagatavošanas Afganistānas nacionālajai armijai, kas tiks nogādāts 2009. gadā.

Bruņojuma kontrole

Saskaņā ar parakstīto «Vīnes dokumentu '99» Latvija turpina sniegt EDSO militāro informāciju par NBS kapacitāti, budžetu, personālu, bruņojumu, aizsardzības plānošanu un citiem jautājumiem. AM katru gadu sagatavo informācijas anketas par militāro pasākumu gada kalendāru, ikgadējo militārās informācijas apmaiņas dokumentu, dokumentus par aizsardzības budžetu un plānošanu, informāciju par Uzvedības kodeksa izpildi militāri politiskajos jautājumos, vispārējās militārās informācijas apmaiņas dokumentu par vieglajiem un strēlnieku ieročiem.

2008. gadā «Vīnes dokumenta '99» ietvaros kvotas inspekcijas Latvijā veica Baltkrievijas un Krievijas militārie inspektori, Krievijas pārstāvji izmantoja arī tiesības veikt novērtējuma vizīti. Latvijas pārstāvis sadarbībā ar Portugāli bija novērtējuma vizītē Krievijā. Latvijas pārstāvji apmeklēja arī aviācijas bāzes un militārās vienības Somijā un Itālijā. Turpinājās divpusējā vienošanās ar Baltkrieviju par papildu uzticības un drošības pasākumiem. Novembrī Latvijas pārstāvji bija vizītē Baltkrievijā, savukārt Baltkrievijas pārstāvji oktobrī apmeklēja NBS Sauszemes spēku brigādi.

2008. gadā Latvija veica divus Atvērto debesu līguma aktīvās kvotas novērošanas lidojumus. Sadarbībā ar Vāciju tika veikts lidojums Krievijā un Baltkrievijā, savukārt ar Zviedriju — Ukrainā. Sadarbībā ar ASV Latvijas pārstāvjiem bija iespēja novērotāja statusā piedalīties arī lidojumā Krievijā.

2. 2. Ģeotelpiskās informācijas politikas plānošana

AM organizē un koordinē valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā (militārām un civilām vajadzībām). Lai izpildītu minētos uzdevumus, ministrija sadarbojas ar tās padotībā esošo valsts aģentūru «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra», kas ir atbildīga par ģeotelpiskās informācijas produktu sagatavošanu, kā arī NBS Apvienotā štāba Ģeometeoinformācijas pārvaldi, kuras pārziņā ir militārās ģeotelpiskās informācijas nodrošināšana NBS vienībām.

Militārās ģeotelpiskās politikas plānošana

2008. gadā parakstīts Latvijas Republikas AM un Norvēģijas Karalistes AM saprašanās memorands par sadarbību militārās ģeotelpiskās informācijas jomā.

Aizvadītajā gadā Latvijā notika *NATO* Standartizācijas aģentūras 32. starpnozaru ģeotelpiskās informācijas standartizācijas darba grupas sanāksme, kurā piedalījās 53 pārstāvji no 21 *NATO* dalībvalsts. Darba grupas tikšanās Rīgā bija nozīmīga, jo tika pieņemti būtiski lēmumi iepriekš iesāktajā transformācijas procesā, kura mērķis ir pielāgot darbību un efektivizēt to, lai nodrošinātu *NATO* komandstruktūru ar standartizētu ģeotelpisko informāciju. Galvenais darba grupas darbības virziens ir *NATO* standartizācijas līgumu (*STANAG*) izskatīšana par vairāk nekā 60 *STANAG* ģeotelpiskās informācijas jautājumiem (topogrāfiskās kartes, digitālie ģeotelpiskie produkti u. c.), kā arī jaunu priekšlikumu un pieprasījumu izvērtēšana, izstrādājot jaunus standartizācijas līgumus.

2008. gadā Rīgā norisinājās arī Baltijas valstu militārās kartogrāfijas speciālistu tehniskais seminārs, kurā tika apspriesta Baltijas valstu sadarbība šai jomā.

Turpinājās darbs pie Baltijas valstu zemo lidojumu kartes sagatavošanas. Aizvadītā gada beigās tika pabeigta kartes pirmā versija.

Civilās ģeotelpiskās politikas plānošana

2007. gada 20. novembrī ar Ministru kabineta rīkojumu nr. 718 tika apstiprināta Latvijas ģeotelpiskās informācijas attīstības koncepcija, kurā paredzēts deleģējums Ģeotelpiskās informācijas likuma izstrādei. Šī likuma mērķis ir regulēt ģeotelpiskās informācijas apriti valstī un noteikt principus ģeotelpiskās informācijas infrastruktūras izveidošanai. 2008. gadā tika sagatavots likumprojekts. Pēc dokumenta apstiprināšanas jāizstrādā aptuveni desmit no tā izrietošie Ministru kabineta noteikumi un jāgroza vismaz divi likumi.

Aizvadītajā gadā uzsākta sadarbība ar Iekšlietu ministriju. Sagatavots starpresoru vienošanās projekts, kas

paredz nodrošināt Iekšlietu ministriju un tās padotības iestādes ar ģeotelpisko informāciju, kas nepieciešama statistiskās un operatīvās informācijas vizualizācijai un analīzei, piemēram, noziedzības novēršanai, ugunsdzēsības un glābšanas darbu veikšanai, informācijas sistēmu risinājumu attīstībai u. c. Vienošanos plānots parakstīt 2009. gada pirmajā ceturksnī.

2. 3. Normatīvo aktu izstrāde valsts aizsardzības nozarē

2008. gadā stājušies spēkā seši likumi:

1. Grozījumi Militārā dienesta likumā. Tie papildina NBS rezerves veidošanas tiesisko regulējumu, paredzot sieviešu brīvprātīgu dalību tajā un precizējot militāro dienesta pakāpju piešķiršanas kārtību rezervistiem. Paredz studentu, kuri vēlas apgūt militāro mācību kursu, iestāšanos Latvijas Republikas Zemessardzē, kā arī deleģē Ministru kabinetam noteikt karavīru uzturdevas, formas tērpa un mantiskās apgādes kompensāciju apmērus. Grozījumi saskaņo likuma redakciju ar grozījumiem Nacionālo bruņoto spēku likumā sakarā ar Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta un Militārās policijas reorganizāciju.

2. Grozījumi Nacionālo bruņoto spēku likumā. Tie formulē tiesisko regulējumu Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta un Militārās policijas reorganizācijai, ierobežo NBS komandiera vietnieku skaitu līdz diviem, kā arī precizē tiesību normu par NBS vienību iesaistīšanu palīdzības sniegšanā civilās aizsardzības sistēmai ārkārtējā situācijā.

3. Grozījumi likumā «Latvijas Nacionālo bruņoto spēku piedalīšanās starptautiskajās operācijās». Tie paredz Latvijas NBS vienību dalību ātrās reaģēšanas spēkos saskaņā ar *NATO* vai ES dokumentiem, Latvijas Republikai saistošiem starptautiskajiem līgumiem un Latvijas Republikas likumiem.

4. Grozījumi Ieroču aprites likumā, Valsts drošības iestāžu likumā un Apcietinājumā turēšanas likumā. Tie saskaņo likumu redakciju ar grozījumiem Nacionālo bruņoto spēku likumā sakarā ar Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta un Militārās policijas reorganizāciju.

2008. gadā pieņemts viens Saeimas lēmums:

2008. gada 9. oktobra Saeimas lēmums «Par termiņa pagarināšanu Latvijas Nacionālo bruņoto spēku karavīru dalībai Ziemeļatlantijas līguma organizācijas vadītajā operācijā Afganistānā».

2008. gadā stājušies spēkā 25 Ministru kabineta (MK) noteikumi, būtiskākie no tiem:

1. MK 2008. gada 28. oktobra noteikumi nr. 883 «Noteikumi par sociālajām garantijām civilpersonām sakarā ar komandējumiem uz starptautisko operāciju rajoniem».

2. MK 2008. gada 18. februāra noteikumi nr. 102 «Kārtība, kādā no militārās izglītības iestādes atskaitītais karavīrs atmaksā apmācībai izlietotos līdzekļus».

3. MK 2008. gada 25. augusta noteikumi nr. 671 «Ar militāra rakstura sprādzienbīstamiem priekšmetiem un nesprāgušu munīciju piesārņotu un potenciāli piesārņotu teritoriju izpētes un sanācijas darbu veikšanas speciālistu sertifikācijas un komersantu licencēšanas kārtība».

4. MK 2008. gada 25. augusta noteikumi nr. 672 «Ar militāra rakstura sprādzienbīstamiem priekšmetiem un nesprāgušu munīciju piesārņotu un potenciāli piesārņotu teritoriju izpētes un piesārņotu teritoriju sanācijas kārtība».

Citi aizvadītajā gadā spēkā stājušies MK noteikumi regulē starpvalstu sadarbību *NATO* ietvaros, divpusējo sadarbību, gaisa telpas izmantošanas kārtību, kā arī citus ar valsts aizsardzību, drošību un profesionālo dienestu saistītus jautājumus.

2008. gadā izdoti septiņi MK rīkojumi, **būtiskākie no tiem:**

1. MK 2008. gada 4. septembra rīkojums nr. 534 «Grozījumi Ministru kabineta 2006. gada 14. septembra rīkojumā nr. 695 «Par Nacionālo bruņoto spēku vienību izvietojumu miera laikam»».

2. MK 2008. gada 11. janvāra rīkojums nr. 8 «Par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku vienību un ārvalstu bruņoto spēku vienību kopīgajām militārajām mācībām ārzemēs 2008. gadā».

3. MK 2008. gada 16. jūlija rīkojums nr. 421 «Par Latvijas pārstāvja dalību Ziemeļatlantijas līguma organizācijas Aizsardzības politikas un plānošanas nodaļas Spēku plānošanas direktorāta konsultatīvajā grupā».

4. MK 2008. gada 26. augusta rīkojums nr. 502 «Par Latvijas Nacionālo bruņoto spēku militārpersonu nosūtīšanu uz Gruziju Eiropas Drošības un sadarbības organizācijas novērošanas misijas sastāvā».

Citi aizvadītajā gadā izdotie MK rīkojumi attiecas uz Latvijas NBS vienību un ārvalstu bruņoto spēku vienību kopīgajām militārajām mācībām ārzemēs aizvadītajā gadā.

2008. gadā izdota viena MK instrukcija:

Ministru kabineta 2008. gada 7. jūlija instrukcija nr. 9 «Sadarbības kārtība starp Civilās aviācijas aģentūru un Latvijas Nacionālajiem bruņotajiem spēkiem attiecībā uz Latvijas Nacionālo bruņoto spēku rīcību gaisa telpas izmantošanā».

2. 4. Starptautiskā sadarbība

2008. gadā tika turpināta starptautiskās sadarbības attīstīšana ar ilggadīgajiem sadarbības partneriem — Amerikas Savienotajām Valstīm (ASV), Baltijas valstīm, Eiropas ziemeļvalstīm, Vāciju, Franciju, Lielbritāniju, Poliju un Čehiju, kā arī ar *NATO* partnervalstīm un citiem sadarbības partneriem. Īstenojot sadarbību ar minētajām valstīm, notiek militāri politiskās konsultācijas, ekspertu konsultācijas par militāro spēju attīstību, kā arī NBS virsnieku mācības un apmācība šajās valstīs.

Aktīva Latvijas un **ASV** sadarbība turpinājās finansiālās un materiāli tehniskās palīdzības programmā «Ārvalstu militārais finansējums». Līdz 2008. gadam šīs programmas ietvaros ASV Latvijai ir piešķīrušas 69 miljonus ASV dolāru. Programmas līdzekļi tiek izmantoti NBS ekipējuma iegādei, kas veicina efektīvāku bruņoto spēku operacionālo spēju attīstību un dalību starptautiskajās operācijās, kā arī nepieciešamo drošību dienesta uzdevumu izpildē. Programmas līdzekļi tiek izmantoti arī ekipējuma iegādei Sauszemes spēkiem, Speciālo uzdevumu vienībai, Aizsardzības no masu iznīcināšanas ieročiem vienībai, tāpat arī nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas ekipējuma iegādei, NBS vienību materiāli tehniskajam nodrošinājumam, karavīru individuālajam ekipējumam un angļu valodas apmācībai. Turpmāk programmas finansējumu Latvija plāno izmantot taktisko komunikāciju sistēmu iegādei un Sauszemes spēku Kājnieku brigādes spēju attīstībai. 2008. gadā sadarbībā ar ASV kompāniju «*Lockheed Martin*» sākta projekta izpilde par divu tālās darbības novērošanas radaru *TPS-117* piegādi un uzstādīšanu. Tas ļaus paaugstināt Latvijas gaisa telpas novērošanas spējas, paaugstināt kopējo lidojumu drošību, kā arī veicināt sekmīgāku glābšanas un meklēšanas darbu veikšanu.

Veiksmīga sadarbība ar ASV notiek arī Starptautiskās militārās izglītības un mācību programmas ietvaros. 2008. gadā ASV valdība šīs programmas ietvaros Latvijas aizsardzības nozares pārstāvju apmācībai dažādās ASV augstākajās militārajās mācību iestādēs, kursos un semināros piešķīra 1,04 miljonus ASV dolāru. Katru gadu programma nodrošina apmēram 40—60 Latvijas aizsardzības nozares pārstāvju augstas specializācijas pakāpes mācības ASV. Savienoto Valstu vieslektoru vadībā tiek organizēti arī semināri un kursi Latvijā, kas nodrošina apmācības pieejamību plašākai aizsardzības nozares auditorijai.

2008. gadā notika ikgadējās Baltijas valstu un ASV politiski militārās konsultācijas un divpusējās Latvijas un ASV konsultācijas. To laikā tika pārrunāti aktuālākie *NATO* darba kārtības jautājumi, Baltijas valstu gaisa patrulēšanas operācijas nākotne, starptautiskās operācijas, *NATO* transformācija. ASV tika informētas par Baltijas valstu militāro sadarbības projektu attīstību un sadarbību ar *NATO* partnervalstīm. Aizvadītajā gadā notika vairākas augsta līmeņa vizītes — divas Latvijas aizsardzības ministra vizītes ASV, kā arī ASV bruņoto spēku komandiera un Mičiganas Nacionālās gvardes komandiera vizītes Latvijā.

Latvijas sadarbība ar **Austriju** balstās galvenokārt uz militāri politisko dialogu un sadarbību apmācību jomā. 2008. gadā NBS pārstāvji apmeklēja Austrijas Starptautiskā miera uzturēšanas centra kursus.

Latvijai un **Beļģijai** ir veiksmīga sadarbība starp jūras spēkiem. Beļģijas Jūras spēku pārstāvji regulāri piedalās dažādās Baltijas valstu jūras spēku kopīgajās mācībās un mīnu meklēšanas operācijās Baltijas jūrā, savukārt Latvijas pārstāvji mācās Beļģijas un Nīderlandes apvienotajā mīnu meklēšanas skolā, kā arī piedalās praksē uz Beļģijas mīnu meklētāju kuģiem. Latvijas kuģi katru gadu veic pārbaudi Beļģijā, kas nosaka kuģu kaujas gatavību atbilstoši *NATO* standartiem.

Tika turpināta abu valstu sadarbība vides aizsardzības jomā, Beļģijas eksperti piedalījās Latvijā rīkotājā seminārā par jūras vides aizsardzību. 2008. gadā notika arī ķīmiskās un bioloģiskās munīcijas iznīcināšanas ekspertu konsultācijas un tika aizsākta sadarbība meteoroloģijas jautājumos.

Latvijas un **Bulgārijas** sadarbība ir balstīta uz militāri politisko dialogu. 2008. gadā tika uzsākta sadarbība aizsardzības izpētes un tehnoloģijas jomā. Plānots šo sadarbību turpināt, uzaicinot Bulgārijas ekspertus piedalīties 2009. gada septembrī Rīgā plānotajā starptautiskajā konferencē «Militārās rūpniecības un saistīto nozaru attīstības perspektīvas Latvijā».

Latvijai un **Čehijai** ir veiksmīga sadarbība militārās izglītības jomā. Tās ietvaros NBS kadeti un virsnieki apgūst dažādas mācību programmas Čehijas Militārajā universitātē. Aizvadītajā gadā divi NBS leitnanti turpināja militārās vadības maģistra studijas Brno Aizsardzības universitātē, savukārt viens NBS kadets turpināja medicīnas studijas Čehijas Aizsardzības universitātē. 2008. gadā notika arī abu valstu militārās meteoroloģijas ekspertu tikšanās.

Latvijas un **Dānijas** divpusējā sadarbība notiek vairākos ilgtermiņa projektos, piemēram, aizsardzības plānošanas, personāla vadības un apmācības, pretgaisa aizsardzības un vides aizsardzības jomā. Dānija piedāvā plašas apmācības iespējas savās militārajās mācību ie-

stādēs, piemēram, Latvijas virsnieki 2008. gadā studēja Dānijas Karaliskajā jūras akadēmijā, kā arī piedalījās Dānijas organizētajās glābšanas un meklēšanas apmācībās. Dānijas lektori savukārt Latvijā vadīja vecāko instruktoru kursu un Baltijas valstu jūras spēku jaunāko štāba virsnieku kursu.

2008. gadā tika turpināta sadarbība Sauszemes spēku Kājnieku brigādes izveides ilgtermiņa projektā, Latvijā darbojas Dānijas apmācības un konsultantu grupa, kas apmāca Brigādes štāba personālu.

Abas valstis sadarbojās arī Ziemeļvalstu—Baltijas valstu iniciatīvas ietvaros.

Ar **Franciju** sadarbība tiek īstenota galvenokārt militārās izglītības jomā. Francija nodrošina mācības Latvijas Gaisa, Jūras, Sauszemes spēku un Speciālo uzdevumu vienības pārstāvjiem, kā arī sniedz atbalstu franču valodas apguves jomā. Latvijas bruņoto spēku virsnieki 2008. gadā piedalījās Francijas organizētajos gaisa kontroles speciālistu kursos un štāba virsnieku kursā, apguva franču valodu, savukārt viens NBS pārstāvis uzsāka mācības Francijas Apvienotajā aizsardzības koledžas karjeras kursā. Francijas kuģi regulāri piedalās Baltijas valstu rīkotajās jūras spēku mācībās, Francija 2008. gadā nodrošināja arī savu lektoru Baltijas valstu jūras spēku vidēja līmeņa štāba virsnieku kursā.

Latvijas sadarbība ar **Grieķiju** notiek galvenokārt apmācību jomā. 2008. gadā tika noslēgts jauns līgums par sadarbību aizsardzības jomā, kas paredz uzturēt regulāru militāri politisko dialogu un turpināt sadarbību apmācību jomā. Plānots sadarboties arī ar Grieķijas *NATO* Jūras cīņas mācību centru un Kombinēto gaisa operāciju centru Larisā.

Latvijas un **Itālijas** divpusējā sadarbība ir notikusi vairākos projektos. 2008. gadā norisinājās Latvijas darba grupas vizīte Itālijā, lai iepazītos ar šīs valsts goda sardzes tradīcijām. Tika turpināta sadarbība starp abu valstu bruņoto spēku orķestriem. NBS štāba bataljona karognesēju grupa piedalījās Itālijas Republikas 62. gadadienai veltītajā bruņoto spēku parādē. Latvija un Itālija sadarbojas arī apmācības jomā, kuras ietvaros NBS pārstāvji piedalās Itālijā notiekošajos kursos.

Latvija un **Izraēla** 2008. gadā turpināja sarunas par sadarbības uzsākšanu starp abu valstu glābšanas un meklēšanas dienestiem.

Latvijas divpusējā sadarbība ar **Kanādu** militārajā jomā tiek izvērsta Militārās apmācības palīdzības programmā. Viens no programmas pamatelementiem ir angļu un franču valodas mācības, kā arī dažādi specializētie kursi miera uzturēšanas operāciju vajadzībām. Katru gadu apmācības iespējas Kanādā tiek piedāvātas 15 — 20 Latvijas aizsardzības nozares pārstāvjiem. Tomēr paredzams, ka apmācāmo skaits varētu samazināties, jo Latvijai no 2009. gada ir pilnībā jāsedz mācību izmaksas. Tāpat kā iepriekšējos gados, NBS pārstāvji piedalījās Kanādas organizētajās ikgadējās starptautiskajās snaiperu sacensībās.

Latvijai militāri politiskais dialogs ir izveidojies arī ar **Ķīnu,** kas nodrošina viedokļu apmaiņu globālās drošības jautājumos. 2008. gadā tika turpināta abu valstu sadarbība apmācības jomā, kura plānota arī turpmākajos gados.

Latvijas un **Lielbritānijas** divpusējās sadarbības prioritāte ir NBS instruktoru un virsnieku apmācība, kā arī bruņoto spēku militāro mācību sistēmas attīstība. Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas, Instruktoru skolas un NBS Rekrutēšanas un atlases centra koncepcijas pārsvarā balstās uz Lielbritānijas pieredzi un praksi. Latvijas bruņoto spēku virsnieki un instruktori 2008. gadā piedalījās britu militāro padomnieku apmācības grupas centra organizētajos kursos Viškovas militārajā akadēmijā Čehijā.

Latvijas un **Nīderlandes** aktīvākā sadarbība notiek starp abu valstu jūras spēkiem. Atbilstoši Latvijas un Nīderlandes noslēgtajam līgumam par piecu Nīderlandes Karalisko jūras spēku *«Alkmaar»* klases mīnu meklētāju kuģu iegādi aizvadītajā gadā Latvijai tika nodoti divi kuģi — «Tālivaldis» un «Visvaldis». Pirms kuģu pārņemšanas to apkalpes devās uz Nīderlandi, lai veiktu apmācību uz mīnu meklēšanas kuģiem. *«Alkmaar»* klases mīnu meklētāju pamatuzdevums ir mīnu meklēšana un neitralizēšana, tie spēs piedalīties arī *NATO* Reaģēšanas spēkos, meklēšanas un glābšanas operācijās un, ja nepieciešams, arī patrulēšanā.

2008. gadā turpinājās abu valstu sadarbība vides aizsardzības jomā — notika konsultācijas par ES nozīmes īpaši aizsargājamajām dabas teritorijām militārajos poligonos, kā arī trokšņa izplatības modelēšanas un mērījumu organizēšana militārajos lidlaukos.

Latvijas prioritārais sadarbības partneris Eiropas ziemeļvalstīs ir **Norvēģija**. Latvijas un Norvēģijas aizsardzības ministrijas un bruņotie spēki sadarbojas aizsardzības politikas plānošanas jomā, apgādes un apmācības jautājumos. Kopš 1999. gada Latvijas bruņoto spēku štābā ir strādājuši vairāki Norvēģijas padomnieki personāla un stratēģiskās plānošanas jautājumos, kuru atbalsts un ieteikumi bija nozīmīgs ieguldījums NBS attīstībā. 2008. gadā darbu NBS Apvienotajā štābā turpināja Norvēģijas padomnieks, kurš sniedza atbalstu, plānojot bruņoto spēku dalību *NATO* Reaģēšanas spēku 14. rotācijā, ES Kaujas grupā, kā arī *NATO* spēku attīstības mērķu ieviešanas plānošanā. Turpinājās abu valstu konsultācijas gaisa telpas aizsardzības jautājumos. Norvēģija ir sniegusi Latvijai atbalstu izpētē par gaisa telpas patrulēšanas spēju nodrošināšanu Baltijas valstīs pēc 2018. gada.

Norvēģija ir viens no galvenajiem mūsu valsts sadarbības partneriem arī starptautiskajās operācijās. 2008. gadā Latvija un Norvēģija cieši sadarbojās Meimanes Provinču atjaunošanas vienībā Afganistānas Ziemeļu reģionā. Sadarbība tika turpināta arī Ziemeļvalstu — Baltijas valstu iniciatīvas ietvaros.

Regulāras pieredzes apmaiņas konsultācijas notiek starp Latvijas un **Polijas** ekspertiem. 2008. gadā norisinājās konsultācijas sabiedrisko attiecību jomā. Turpinājās arī sadarbība starp abu valstu jūras spēkiem, Latvijas Jūras spēku kadeti izmantoja Polijas piedāvātās mācības Gdiņas Jūras spēku akadēmijā. Turpmāko sadarbību ar Poliju veicinās kopīgas ES Kaujas grupas izveidošana.

2008. gadā tika turpināta Latvijas un **Rumānijas** ūdenslīdēju dienestu sadarbība, kā arī uzsākta sadarbība ģeotelpiskās informācijas jomā ekspertu līmenī. Plānots turpināt abu valstu ekspertu pieredzes apmaiņu vides aizsardzības jomā gan saistībā ar militārajiem poligoniem, gan jūras vides aizsardzības jautājumos.

Latvija un **Slovākija** 2008. gadā visaktīvāk sadarbojās apmācību jomā. Latvijas bruņoto spēku pārstāvji piedalījās starptautiskajā štāba virsnieku kursā Slovākijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā. Turpinājās abu valstu sadarbība vides aizsardzības jomā, kuras ietvaros notika pieredzes apmaiņa par ES īpaši aizsargājamām dabas teritorijām militārajos poligonos. Sadarbību ar Slovākiju plānots paplašināt, veidojot kopīgu ES kaujas grupu.

Slovēnija ir nozīmīgs Latvijas sadarbības partneris NBS un AM pārstāvju angļu valodas apmācībā. Aizvadītajā gadā notika pirmās Latvijas un Slovēnijas ekspertu sarunas par aizsardzības plānošanas sistēmu, tika uzsākta sadarbība starp abu valstu ekspertiem juridiskajos jautājumos un pieredzes apmaiņa vides aizsardzības jomā. Ņemot vērā Slovēnijas pieredzi angļu valodas apmācībā, plānots rīkot ekspertu pieredzes apmaiņu angļu valodas testu vadīšanā.

Latvijas sadarbība ar **Somiju** ir balstīta uz regulāru militāri politisko dialogu, kā arī ekspertu konsultācijām. 2008. gadā notika abu valstu pieredzes apmaiņa nodrošinājuma politikas un aizsardzības industrijas jomā. Somija turpināja sniegt atbalstu Baltijas aizsardzības koledžai, nodrošinot to ar pasniedzēju.

Abu valstu sadarbība tika turpināta arī Ziemeļvalstu — Baltijas valstu iniciatīvas ietvaros.

Latvijas un **Spānijas** sadarbības pamatā ir ekspertu konsultācijas aizsardzības jomā. 2008. gadā notika Spānijas Karaliskās militārās flotes tankkuģa vizīte Rīgā. Norisinājās arī ekspertu konsultācijas par vides aizsardzību militāro poligonu teritorijā. Spānijas kompānija «*Indra Sistemas S. A.*» veic arī jauno Latvijas Jūras novērošanas sistēmas izveidi.

NBS jaunākie virsnieki un instruktori 2008. gadā turpināja apmeklēt rotas un bataljona līmeņa kursus **Šveicē**. Latvijas pārstāvji apmeklē arī kursus Ženēvas drošības politikas centrā. Aizvadītajā gadā tika noslēgts Latvijas AM un Ženēvas bruņoto spēku demokrātiskās kontroles centra vienošanās memorands par sadarbību reģionālās drošības un aizsardzības politikas jautājumos.

Latvijas un **Turcijas** sadarbība notiek galvenokārt apmācību jomā. 2008. gadā NBS turpināja izmantot Turcijas piedāvāto iespēju piedalīties dažādos kursos programmas «Partnerattiecības mieram» apmācību centrā Ankarā, kā arī semināros un konferencēs.

Ungārija piedāvā Latvijas aizsardzības nozares pārstāvjiem apgūt svešvalodas Ungārijas Militārajā valodu centrā, kā arī piedalīties Ungārijas Bruņoto spēku Miera atbalsta mācību centra rīkotajos starptautiskajos militāro novērotāju kursos. 2008. gadā abas valstis uzsāka divpusējo sadarbību ģeotelpiskās informācijas jomā.

Vācija ir viens no Latvijas ilggadējiem sadarbības partneriem apmācību jomā. NBS pārstāvji ir studējuši Bundesvēra vadības akadēmijā Hamburgā, Bundesvēra universitātē un virsnieku skolās, kā arī piedalījušies nesprāgušās munīcijas instruktoru un psiholoģisko operāciju speciālistu kursos. 2008. gadā mācības Vācijā vecāko štāba virsnieku kursā uzsāka viens NBS pārstāvis.

Vācija ir viena no aktīvākajām mīnu meklēšanas operāciju atbalstītājām Baltijas jūrā. Vācija nodrošina Baltijas valstu mīnu meklētāju kuģu apkalpes apmācību, kuģu magnētisko lauku mērījumus un pārbaudes Vācijas Jūras spēku Kuģu bojājumu pārbaudes centrā Neištatē. Mūsu valsts Jūras spēkos darbu turpina Vācijas militārais padomnieks.

Vācija ir sniegusi nozīmīgu ieguldījumu Baltijas valstu projektos, konsultējot un sniedzot tehnisko nodrošinājumu *BALTCCIS* projektā, kā arī piedāvājot lektorus Baltijas valstu jūras spēku jaunāko štāba virsnieku kursā. Vācija sniedz atbalstu arī Baltijas aizsardzības koledžai, nodrošinot to ar pasniedzēju.

Latvijas un **Zviedrijas** sadarbība ir balstīta uz militāri politisko dialogu. Veiksmīga sadarbība notiek apmācības jomā — aizvadītajā gadā trīs Latvijas Jūras spēku virsnieki, viens Gaisa spēku pārstāvis un viens Sauszemes spēku pārstāvis mācījās Zviedrijas Militārajā akadēmijā. Zviedrija turpināja sniegt atbalstu arī Baltijas aizsardzības koledžai, nodrošinot to ar apvienotās vadības un štāba virsnieku kursa direktoru.

Turpinājās abu valstu uzsāktā sadarbība jūras vides aiz-

sargāšanā. Zviedrijas eksperti piedalījās Latvijā rīkotajā seminārā par jūras vides aizsardzību un par ES īpaši aizsargājamām dabas teritorijām militārajos poligonos. Latvija sadarbībā ar Zviedriju demilitarizēja ekipējumu, kas saskaņā ar vides aizsardzības standartiem vairs netiek izmantots.

Abas valstis turpināja sadarboties arī Ziemeļvalstu — Baltijas valstu iniciatīvas ietvaros.

Baltijas valstu militārā sadarbība

Baltijas valstu sadarbība aizsardzības nozarē stiprina Igaunijas, Latvijas un Lietuvas *NATO* savietojamības prasību izpildi un pašaizsardzības spēju celšanu, kas ir nozīmīgs priekšnoteikums sekmīgai sadarbības nodrošināšanai miera uzturēšanas un krīžu vadības operācijās. Baltijas valstu sadarbība notiek galvenokārt sadarbības projektos.

Baltijas valstu sauszemes spēku sadarbība

Baltijas valstu sauszemes spēku sadarbības projektā notiek darbs pie Baltijas valstu kopīgā bataljona sagatavošanas dalībai *NATO* Reaģēšanas spēku 14. rotācijā 2010. gadā. Norisinās nacionālā kontingenta apmācības un gatavošanās izvērtēšanas mācībām 2009. gadā. Ņemot vērā, ka Baltijas valstu bruņoto spēku sastāvā skaitliski lielākie ir sauszemes spēki, dalība kopīgajā *NATO* Reaģēšanas spēku rotācijā ir būtisks pamats, lai attīstītu sauszemes spēku sadarbību arī nākotnē.

Baltijas aizsardzības koledža (*BALTDEFCOL*)

Baltijas valstis ir izveidojušas ciešu sadarbību militārās izglītības jomā. Baltijas aizsardzības koledžā, kas atrodas Tartu Igaunijā, tiek apmācīti Baltijas valstu un *NATO* partnervalstu virsnieki un civildienesta ierēdņi. *BALTDEFCOL* mācību plāns tiek veidots, lai pēc iespējas dziļāk integrētu *NATO* militāros principus un procedūras Baltijas valstu bruņotajos spēkos. Par koledžas komandantu no 2008. līdz 2011. gadam ir apstiprināts Latvijas pārstāvis — brigādes ģenerālis Gundars Ābols. 2008. gadā *BALTDEFCOL* projekta vadošā valsts bija Igaunija, savukārt 2009. gadā projekta vadību pārņēma Latvija.

Koledža nodrošina augstākās vadības kursu, apvienotās vadības un štāba virsnieku kursu, sauszemes spēku taktiskā līmeņa kursu, kā arī civildienesta ierēdņu kursu. 2008. gada janvārī tika uzsāktas mācības transformētajā civildienesta ierēdņu kursā, kurā Baltijas valstu un *NATO* partnervalstu ierēdņus apmāca apvienoto operāciju, drošības un aizsardzības vadības un vadīšanas jomās. Aizvadītajā gadā civildienesta ierēdņu kursu absolvēja 11 studenti, t. sk. četri Latvijas pārstāvji.

Baltijas valstis attīsta *BALTDEFCOL* saskaņā ar labākajām Rietumu vērtībām un tradīcijām. Lai uzturētu augstus militārās izglītības standartus Baltijas valstīs, *BALTDEFCOL* regulāri rīko seminārus un kursus Baltijas valstu bruņoto spēku personālam un aizsardzības nozarē strādājošiem valsts pārvaldes darbiniekiem. Koledža iesaistās starptautisko organizāciju izglītības projektos, piemēram, tika organizēts Eiropas drošības un aizsardzības koledžas modulis «Eiropas drošības un aizsardzības politika reģionālajā kontekstā». Lai veicinātu koledžas starptautisku atpazīstamību un izpratni par Baltijas valstu drošības un aizsardzības jautājumiem, katru gadu tiek organizēta Baltijas aizsardzības konference. 2008. gada konference bija veltīta starptautiskās drošības videi pēc 2030. gada.

Baltijas vienotās gaisa telpas novērošanas sistēma (*BALTNET*)

NATO Baltijas valstu gaisa telpas patrulēšanas operācijas ietvaros Baltijas valstu gaisa telpā ir nodrošinātas gaisa telpas operāciju vadības un kontroles spējas. Uz *BALTNET* Reģionālā gaisa telpas novērošanas koordinācijas centra un gaisa operāciju vadības vienības bāzes izveidots kopīgi komplektējams kontroles un ziņošanas centrs. Baltijas valstis ir vienojušās, ka ir svarīgi līdz 2018. gadam turpināt *NATO* gaisa telpas patrulēšanas misiju virs Baltijas valstu gaisa telpas. Lai to īstenotu, Baltijas valstis aizvadītā gada sākumā sāka segt daļu no *NATO* spēku izdevumiem.

2008. gadā Baltijas valstu aizsardzības ministri apstiprināja politiskās vadlīnijas pētījumam, lai izstrādātu detalizētu risinājumu gaisa telpas patrulēšanas iespējām pēc 2018. gada. Priekšlikumi ir jāizstrādā līdz 2010. gada 1. janvārim.

Baltijas valstu jūras eskadra (*BALTRON*)

BALTRON projekts paredz kopējas Baltijas valstu jūras eskadras izveidošanu un darbību. Projekta ietvaros tiks nodrošinātas pastāvīgas ātrās reaģēšanas spējas uz jūras miera un krīzes laikā, piedalīšanās jūras atmīnēšanas operācijās, militārajās mācībās un misijās, Baltijas valstu teritoriālo ūdeņu un ekonomiskās drošības stiprināšana, meklēšanas un glābšanas darbi u. c. Viens no galvenajiem eskadras mērķiem ir paaugstināt kuģu personāla profesionalitāti, piedaloties ikgadējās mīnu meklēšanas mācībās un operācijās. *BALTRON* sagatavo Baltijas valstu pretmīnu kuģus dalībai *NATO* vienības sastāvā.

2008. gadā Baltijas valstu aizsardzības ministri parakstīja politiskās vadlīnijas *BALTRON* ilgtermiņa attīstībai. Vadlīnijās uzsvars likts uz eskadras kā reģionālas operacionālās vienības attīstīšanu. Tās svarīgākās funkcijas ir dalība mīnu meklēšanas un iznīcināšanas operācijās Baltijas valstu ūdeņos un Baltijas valstu pretmīnu kuģu sagatavošana dalībai *NATO* vienības sastāvā.

Aizsardzības nozares interešu pārstāvniecība ārvalstīs

2008. gadā Latvijas Republiku ārvalstīs pārstāvēja 14 aizsardzības atašeji un divi palīgi, kas pienākumus pildīja 35 valstīs (ASV, Armēnijā, Azerbaidžānā, Austrijā, Baltkrievijā, Beļģijā, Bulgārijā, Čehijā, Dānijā, Francijā, Grieķijā, Gruzijā, Igaunijā, Īslandē, Itālijā, Kanādā, Krievijā, Lielbritānijā, Lietuvā, Luksemburgā, Moldovā, Nīderlandē, Norvēģijā, Polijā, Portugālē, Rumānijā, Slovākijā, Somijā, Spānijā, Šveicē, Turcijā, Ukrainā, Ungārijā, Vācijā, Zviedrijā).

Latvijas Republikas pārstāvniecības *NATO* Aizsardzības nodaļā (Beļģijā, Briselē) strādāja 13 AM pārstāvji un tehniskie darbinieki.

AM interešu pārstāvību ārvalstīs nodrošināja arī pārstāvis Latvijas Republikas pārstāvniecībā Eiropas Savienībā (Beļģijā, Briselē), pārstāvis Eiropas Drošības un sadarbības organizācijā (Austrijā, Vīnē), pārstāvis aizsardzības plānošanas jautājumos (Lielbritānijā, Londonā), pārstāvis Baltijas aizsardzības koledžā (Igaunijā, Tartu), pārstāvis *NATO* standartizācijas aģentūrā (Beļģijā, Briselē), pārstāvis Eiropas Komisijas Ārējo attiecību ģenerāldirektorātā (Beļģijā, Briselē), kā arī pārstāvis *KFOR NATO* civili militārajā konsultatīvajā grupā (Kosovā, Prištinā).

2. 5. Nodrošinājuma politika

Kopējo spēju stiprināšana

NATO Sauszemes novērošanas (*AGS*) programma ir vienīgais *NATO* kopējo aizsardzības spēju projekts, kura īstenošanai Latvija sniedz ieguldījumu un atbalstu. Programmas īstenošanu veic 17 *NATO* dalībvalstis.

Aizvadītajā gadā tika pabeigts darbs pie programmas saprašanās memoranda izstrādes, ko plānots parakstīt 2009. gadā. Tika apstiprināti *AGS* programmas vadības organizācijas statūti un pieņemti vairāki būtiski lēmumi par *AGS* Galvenās operacionālās bāzes dislokāciju, par ģenerāluzņēmēja un apakšuzņēmēju struktūru, vadlīnijas par kopējā *NATO* finansējuma izmantošanu nākotnes *AGS* spēju uzturēšanas un operacionālo izmaksu segšanai. Programmas ģenerāluzņēmējs «*Northrop Grumman*» izstrādā piedāvājumu projekta ieviešanai, kurā plānots iesaistīt arī vienu vai divus Latvijas informācijas tehnoloģiju un telekomunikāciju jomas uzņēmumus.

2006. gadā Latvija kopā ar citām *NATO* dalībvalstīm parakstīja vēstuli par nodomu īstenot Stratēģisko gaisa pārvadājumu spēju (*SAC*) iniciatīvu. Taču šo gadu laikā iniciatīvas izmaksas būtiski pieauga, un mūsu valsts nebija gatava uzņemties finansiālās saistības 30 gadu garumā. 2008. gada 8. jūlijā Ministru kabinets pieņēma lēmumu neparakstīt sagatavoto saprašanās memorandu. Finansiālu apsvērumu dēļ līdzdalību *SAC* iniciatīvā nolēma pārtraukt arī Dānija, Slovākija, Itālija un Čehija.

Izstājoties no *SAC* iniciatīvas, Latvija 2008. gadā turpināja piedalīties Eiropas Pārvietošanās koordinācijas centrā, kas dod iespēju transportēt mūsu valsts kontingentam nepieciešamās kravas, izmantojot citu dalībvalstu plānotos pārvadājumus. 2009. gadā plānots izvērtēt iespējas iesaistīties Starptautiskajā jūras pārvadājumu vadības komitejā, kas Latvijai nodrošinātu *NATO* spēku attīstības mērķu noteikto prasību izpildi pārvadājumu jomā pa jūru.

Latvija novērotājvalsts statusā turpina sekot Eiropas gaisa transporta flotes izveidošanas iniciatīvai. Valstis, kas ir gatavas iesaistīties iniciatīvā, tiek aicinātas parakstīt vēstuli par nodomu, kas paredz izstrādāt projekta saprašanās memorandu un definēt iniciatīvas operacionālās spējas. 2008. gadā iniciatīvas darba grupa izstrādāja operacionālās attīstības modeli, 2009. gadā plānots pabeigt arī biznesa modeli.

Piedaloties starptautiskajos sadarbības formātos, turpinās sadarbības partneru meklēšana, lai nodrošinātu Latvijas karavīru un ekipējuma transportēšanu uz starptautisko operāciju rajoniem. 2008. gadā Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra izsludināja iepirkuma konkursu par NBS vajadzībām nepieciešamo pasažieru un kravas pārvadājumu nodrošināšanu stratēģiskā attālumā. Taču, ņemot vērā, ka netika iesniegts neviens konkursa nolikuma prasībām atbilstošs piedāvājums, konkurss beidzās bez rezultāta. Lai mazinātu gaisa pārvadājumu spēju iztrūkumu bruņotajos spēkos, 2009. gadā turpināsies darbs pie sadarbības līguma izstrādes ar Ukrainu.

Sadarbība ar *NATO* aģentūrām nodrošinājuma jomā

Lai informētu Latvijas uzņēmējus par aktualitātēm aizsardzības industrijas tirgū un veicinātu uzņēmēju ieinteresētību piedalīties *NATO* dalībvalstu un aģentūru izsludinātajos starptautiskajos iepirkumos, 2008. gadā tika organizēti informatīvie pasākumi uzņēmējiem, kā arī izveidots sadarbības modelis ar Latvijas investīciju un attīstības aģentūru.

AM aizvadītajā gadā organizēja *NATO* Materiāltehniskā nodrošinājuma un piegādes aģentūras (*NAMSA*) vizīti Latvijā. Tās ietvaros uzņēmējiem tika sniegts ieskats aģentūras rīkotajos iepirkumos un biznesa piedāvājumos, kā arī slēgti pamatpasūtījuma līgumi ar uzņēmumiem informācijas tehnoloģiju un komunikāciju jomā. Papildus AM par aktuālajiem iepirkumiem *NATO* regulāri atjauno informāciju ministrijas mājaslapā, sniedz konsultatīvu atbalstu Latvijas uzņēmumiem, kā arī veic kvalificētu uzņēmumu pieteikšanu dalībai *NATO* iepirku-

mu konkursos. Par uzņēmēju aktivitāti liecina *NAMSA* datubāzē reģistrēto Latvijas uzņēmumu skaita būtiskais pieaugums (šobrīd reģistrēti 38 uzņēmumi).

Standartizācija un militārtehnisko līdzekļu kodēšana

2008. gadā Standartizācijas vadības grupas sēdēs ir izvērtētas un ratificētas 63 *NATO* standartizācijas vienošanās (*STANAG*), no kurām ieviestas 44. Ieviesto *STANAG* jomas — kartogrāfija un meteoroloģija, jūrniecība, aviācija, medicīna, izlūkošana, transportlīdzekļi un degviela, militārās doktrīnas, vide, bruņojums, terminoloģija, sakari, nodrošinājums un militārā apmācība.

Militārtehnisko līdzekļu kodēšanas jomā 2008. gadā tika turpināts darbs pie *NATO* inventāra numuru datu bāzes papildināšanas. Pēc ārvalstu kodēšanas biroju pieprasījuma piešķirti *NCAGE* (*NATO Commercial and Governmental Entity Code*) numuri četrām Latvijas kompānijām, kas sadarbojas ar citām *NATO* valstīm.

Viens no AM uzdevumiem ir izsniegt speciālās atļaujas (licences), lai uzņēmumi varētu īstenot komercdarbību militārā jomā. Ministrija ir izsniegusi 82 licences un 14 militāros sertifikātus NBS, pagarinājusi piecas licences komersantiem, kā arī izsniegusi vienu licenci komercdarbībai ar ES kopējā militāro preču sarakstā minētajām precēm.

2. 6. Zinātniskās pētniecības darbības koordinēšana

2008. gadā tika saņemti 28 zinātnisko tēmu un projektu pieteikumi, no tiem 20 zinātnisko pētījumu tēmas iesniedza AM, tās padotības iestādes un NBS struktūrvienības, bet astoņus zinātniskās pētniecības projektu pieteikumus — Latvijas augstskolas, zinātniskās institūcijas un komercsabiedrības.

Aizvadītajā gadā par AM budžeta līdzekļiem tika turpināta zinātniskā izdevuma «Militārais Apskats» izdošana, kā arī iepriekšējos gados uzsāktie seši zinātniskie pētījumi:

1. «Rīgas jūras līča dibennogulumu dinamikas modelēšana mīnu meklēšanas atbalstam» (2006—2008). Izpētīta dibennogulumu pārvietošanās un mīnveidīgu objektu aprakšanās dinamika Rīgas līcī, apkopoti publiski pieejamie dati par Rīgas līča dibennogulumiem, izveidota apkopojoša dibennogulumu karte un izveidots sedimentu pārvietošanās matemātiskais modelis.

2. «Šaušanas simulatora «*SAIKU-8*» piemērošana taktisko simulāciju veikšanai» (2006—2008). Izstrādāta programmatūra šaušanas simulatora «*SAIKU-8*» piemērošanai taktiskajām simulācijām, saglabājot tā līdzšinējās iespējas.

3. «Šaušanas stimulatora «*SAIKU-8*» pārveidošana, piemērojot to jaunā parauga strēlnieku ieročiem *HK G36*» (2008—2009). Projekta mērķis ir piemērot šaušanas simulatoru «*SAIKU-8*» taktisko simulāciju veikšanai, saglabāt tā līdzšinējās iespējas, papildināt esošo simulatora aprīkojumu un izstrādāt aprīkojumu jaunā parauga strēlnieku ieročiem *HK G36*, nodrošināt iespēju šaušanas simulācijas veikt ar trāpījumu korekciju jaunā parauga strēlnieku ieročiem *HK G36*.

4. «Granātmetēju *CG-84* un *AT-4* taktiskā lauka simulatora prototipa izstrāde» (2006—2009). Projekta mērķis ir izstrādāt, izgatavot un pārbaudīt optoelektronisko šaušanas simulatora prototipu granātmetējiem *CG-84* un *AT-4*.

5. «Karavīru veselības un psihiskā stāvokļa analīze pēc starptautiskās miera uzturēšanas misijas» (2007—2008). Pētījuma mērķis bija noskaidrot karavīru fiziskās un mentālās veselības stāvokļa izmaiņas pēc starptautiskajām operācijām. Izstrādātas atlases kritēriju rekomendācijas par karavīriem, kuriem nepieciešami preventīvie pasākumi psihiskas traumas gadījumā, kā arī atveseļošanas programmas un speciālas programmas aprūpes sniedzējiem.

6. «Audriņu apkārtnes un Latvijas austrumu pierobežas teritorijas vides kvalitātes fitoindikatīvais vērtējums» (2007—2008). Veikts vides kvalitātes stāvokļa novērtējums Audriņu apkārtnē pēc lokatora *TPS 117* darbības uzsākšanas, kā arī noteikta vides kvalitātes izmaiņu procesa dinamika Rēzeknes apkārtnē un Latvijas austrumu pierobežas zonā.

2008. gadā noslēgti līgumi par astoņu pētījumu veikšanu:

1. ««Imanta» («*Alkmaar*») klases kuģu mīnu meklētāju darbības simulācijas programmu izstrāde» (2008—2009). Projekta uzdevums ir izveidot mīnu tralera «*Alkmaar*» simulatoru mīnu meklēšanas mācību uzdevumu veikšanai.

2. «Optiskā sakaru kabeļu trases izveides iespēju izpēte Latvijas Globālās jūras negadījumu un drošības sakaru sistēmas krasta sistēmas un Automātiskās identifikācijas sistēmas krasta sistēmas bāzes staciju pieslēgumam Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centram Rīga» (2008). Pētījuma mērķis bija gūt informāciju par optiskā kabeļa trases izveides ekonomisko pamatotību, operatīvo izdevīgumu un tehnisko iespējamību. Informāciju turpmāk izmantos kā datu bāzi tehnisko specifikāciju un darba uzdevumu sagatavošanai minētās sakaru kabeļa trases izveides gadījumā.

3. «Autonomas robotizētas platformas programmatūras modeļa izstrāde» (2008). Tika izstrādāts robotizētas platformas datormodelis un robota vadības sistēmas programmatūra, ko var izmantot turpmākajiem pētījumiem autonomu sistēmu jomā, kā arī praktisku prototipu izstrādei.

4. «Īpaši aizsargājamo putnu sugu izpēte un aizsardzība Ādažu poligonā» (2008). Pētījumā tika noteikta Latvijā īpaši aizsargājamas putnu sugas — pupuķa — izplatība Ādažu militārajā poligonā un *«Natura 2000»* teritorijā «Ādaži», kur tiek īstenots ES «*LIFE*—Daba» programmas līdzfinansēts projekts «Bioloģiskās daudzveidības atjaunošana militārajā poligonā un *«Natura 2000»* teritorijā «Ādaži»». Iegūts priekšstats par pupuķiem vispiemērotākajām teritorijām šai militārajā teritorijā, kas ļaus mērķtiecīgi un lietderīgi plānot būru izvietošanu nākotnē.

5. «Ventspils apkārtnes vides kvalitātes fitoindikatīvais vērtējums» (2008—2009). Veikts vides kvalitātes stāvokļa novērtējums Ventspils apkārtnē pēc lokatora *TPS 117* darbības uzsākšanas, kā arī noteikta vides kvalitātes izmaiņu procesa dinamika Ventspils apkārtnē.

6. «Programmējamas platjoslas radiostacijas taktiskajos tīklos» (2008). Pētījumā apskatīta programmējamo platjoslas radiostaciju attīstība ASV un Eiropā, kā arī to tehniskie risinājumi. Sniegta detalizēta informācija par radiostaciju uzbūves pamatprincipiem, funkcionālajām blokshēmām un procesiem atsevišķos blokshēmas elementos, izvērtētas savietojamības problēmas un ar ieviešanu saistītie riski, ieguvumi un iespējamā ietekme uz citām sakaru sistēmām. Iegūtā informācija izmantojama AM un NBS kā izziņas un mācību materiāls gan stratēģiskajā, gan praktiskajā līmenī, plānojot un ieviešot sakaru sistēmas.

7. «Valsts augstuma izejas līmeņa noteikšana» (2008—2009). Projekta mērķis ir noteikt valsts augstuma izejas līmeņa atrašanās vietu un definēt tā izejas vērtību, uz kuras tiek pamatota augstuma sistēma valstī. Augstuma sistēma Latvijā ir cieši saistīta ar kaimiņvalstīm, tādējādi iekļaujoties kopējā pasaules ģeodēziskajā telpā.

8. «Militārās rūpniecības attīstības iespējas Latvijā» (2008—2009). Pētījuma mērķis ir veicināt uz zināšanām balstītas, augstu pievienoto vērtību radošas rūpniecības un pakalpojumu nozaru, t. sk. zinātniskās pētniecības, attīstību Latvijā, izmantojot mūsu valsts un partnervalstu bruņoto spēku pasūtījuma radītās iespējas.

2008. gadā Latvija turpināja sadarbību ar *NATO* Pētniecības un tehnoloģiju organizāciju, kuras kolēģijās piedalījās pieci nacionālie pārstāvji, kā arī Eiropas Aizsardzības aģentūru, kuras spēju tehnoloģiju grupās piedalījās trīs nacionālie pārstāvji.

Baltijas valstu sadarbības ietvaros aizvadītajā gadā Tartu notika pirmā Baltijas valstu aizsardzības pētniecības un tehnoloģiju izstāde. Izstādē Latviju pārstāvēja 20 dalībnieki — profesionālās asociācijas, lielākās Latvijas augstskolas, uzņēmēji, kā arī NBS. Zinātniskajā seminārā prezentācijas sniedza 12 Latvijas zinātnieki, savukārt industriālajā seminārā par Latvijas militārās rūpniecības attīstības tēmu referēja Latvijas Zinātņu akadēmijas Ekonomikas institūta direktore akadēmiķe Raita Karnīte. 2009. gadā izstāde un starptautiskā konference «Militārās rūpniecības un saistīto nozaru attīstības perspektīvas Latvijā» plānota Rīgā.

2. 7. Militārā izglītība un svešvalodu apmācība

2008. gadā turpinājās militārās izglītības sistēmas pilnveidošana un tās integrācija Latvijas izglītības sistēmā. Tika veikta Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas studiju programmu pārakreditācija un uzsākta jauno studiju programmu licencēšana. Uz sešiem gadiem tika akreditētas arī NBS Valodu skolas angļu valodas mācību programmas.

Lai sagatavotu kvalificētus speciālistus dienestam Zemessardzē, NBS rezervē vai regulārajos spēkos, izstrādāti AM noteikumi «Kārtība, kādā Aizsardzības ministrija un Nacionālie bruņotie spēki organizē studentu speciālo militāro apmācību». Lai noteiktu vienotu kārtību *NATO* oficiālo valodu mācībām un zināšanu pārbaudēm, izstrādāti AM noteikumi «Karavīru un militāro vienību civilpersonu *NATO* oficiālo valodu mācības un zināšanu prasības virsniekiem».

NBS karavīri joprojām izmanto iespējas iegūt nepieciešamās militārās zināšanas ārvalstīs. Dažāda līmeņa virsnieku karjeras kursos aizvadītajā gadā mācījās 40 NBS virsnieki.

2008. gadā NBS Valodu skolas mācību nodaļās (Rīgā, Cēsīs, Alūksnē, Ādažos, Lielvārdē un Liepājā) karavīriem tika nodrošināta iespēja intensīvajos un neintensīvajos mācību kursos apgūt angļu, franču, vācu un citas svešvalodas. AM darbiniekiem tika organizēti angļu un franču valodas neintensīvie mācību kursi Latvijā. Aizsardzības nozares darbiniekiem bija iespēja apmeklēt arī Francijas kultūras centra organizētos franču valodas kursus Latvijas valsts iestāžu darbiniekiem. Aizsardzības nozarē strādājošām un dienošām amatpersonām ir arī iespēja pieteikties apgūt svešvalodu (angļu, franču, vācu valodu) ārvalstīs.

2. 8. Jaunās politikas iniciatīvas un to finansējums[1]

Nr.	Jaunās politikas iniciatīva	Mērķis
1.	Valsts drošības aizsardzība	Saskaņā ar likuma «Par valsts noslēpumu» 4. pantu informācija ir valsts noslēpums.
2.	Profesionāla dienesta attīstības nodrošināšana	Izveidot pilnībā profesionālus bruņotos spēkus.
3.	Karavīru un virsnieku fizisko aktivitāšu nodrošināšana	Nodrošināt NBS profesionālā dienesta karavīru, zemessargu un jaunsargu fizisko sagatavotību.
4.	NBS vienību dalība starptautiskajās operācijās	Nodrošināt Latvijas kā *NATO* un ES dalībvalsts saistību izpildi.
5.	Valsts kartogrāfijas sistēmas pilnveidošana	Turpināt pilnveidot NBS savietojamību ar *NATO* kartogrāfijas jomā.
6.	NBS bāzes «Lielvārde» attīstības nodrošināšana	Nodrošināt Latvijas kā *NATO* dalībvalsts saistību izpildi.
7.	Pārvietojamo radaru iegāde	Nodrošināt Latvijas kā *NATO* dalībvalsts saistību izpildi.
8.	Pretgaisa aizsardzības sistēmu iegāde	Nodrošināt Latvijas kā *NATO* dalībvalsts saistību izpildi un īstenot savas gaisa telpas kontroli un aizsardzību.
9.	Četru helikopteru iegāde	Uzlabot Gaisa spēku spējas veikt meklēšanas un glābšanas darbus.
10.	Gaisa spēku vadības un kontroles sistēmas iegāde	Uzlabot lidaparātu vadības spējas.
11.	Gaisa spēku vadības un kontroles sistēmu attīstība («savs—svešs» identifikācijas sistēma)	Uzlabot lidaparātu atpazīšanas spējas.
12.	Prettanku ieroču («*Spike*») iegāde	Uzlabot Sauszemes spēku kaujas spējas.
13.	NBS mehanizācijas projekts	Uzlabot Sauszemes spēku mobilitāti un paaugstināt to kaujas spējas. Uzlabot karavīru drošību starptautiskajās operācijās.
14.	Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas studiju programmu akreditācija	Akreditēt studiju programmas, lai nodrošinātu kvalitatīvu virsnieku mācību procesu.
15.	Uzsākt Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas Tālmācības centra darbību	Izstrādāt plaši pieejamu apmācību sistēmu, kas ļautu apmācīt personālu, netraucējot tiešo dienesta pienākumu pildīšanu.
16.	Aizsardzības no masveida iznīcināšanas ieročiem attīstība	Nodrošināt vienību izdzīvošanas spēju masveida iznīcināšanas ieroču lietošanas gadījumā.
17.	Ekipējuma iegāde	Nodrošināt karavīrus ar modernu ekipējumu atbilstoši *NATO* prasībām.
18.	Ieroču un munīcijas resursu atjaunošana	Nodrošināt *NATO* spēku attīstības mērķu izpildi un karavīru ekipēšanu ar modernu bruņojumu. Nodrošināt NBS vienību kaujas gatavību. Nodrošināt mācību norisi.
19.	NBS sakaru sistēmas attīstība	Attīstīt NBS sakaru sistēmu atbilstoši *NATO* standartiem.
20.	Profesionālā dienesta karavīru skaita pieaugums	Nodrošināt NBS profesionalizāciju.
21.	Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras attīstība	Nodrošināt valsts politikas īstenošanu ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā.
22.	Informācijas sistēmu pielāgošana e-parakstu ieviešanai	Veicināt un atbalstīt e-paraksta ieviešanu valsts pārvaldē. Izveidot un attīstīt iekšējo tehnisko infrastruktūru.
23.	Aizsardzības vadības sistēmas reforma	Nodrošināt ierēdņu, darbinieku un amatpersonu darba samaksas sistēmu, kas atbilst kvalifikācijas pakāpēm. Nodrošināt sociālās garantijas. Nodrošināt aizsardzības nozares darbību, aizsardzības politikas realizāciju. Nodrošināt Ministru kabineta noteikumu ievērošanu.
24.	Latvijas starptautisko interešu nodrošināšana	Efektivizēt aizsardzības nozares divpusējo sadarbību, optimizēt paredzēto finanšu līdzekļu izmantošanu. Nodrošināt sekmīgāku interešu pārstāvību Eiropas drošības un aizsardzības politikas jomā.
25.	Informācijas sistēmas darbības nodrošināšana	Izveidot informācijas sistēmu aizsardzības iepirkumu sistēmas atbalstam.
26.	Sabiedrības informēšana par aizsardzības jomu	Izveidot un ieviest kvalitātes vadības sistēmu v/a «Tēvijas sargs».
27.	Vēsturiskā mantojuma saglabāšanas nodrošināšana	Uzlabot muzeja ekspozīcijas saturu un dizaina kvalitāti. Uzturēt piemiņas vietas. Organizēt izglītojošo darbu. Saglabāt muzeja ēkas arhitektoniskās vērtības un uzlabot drošības sistēmu.
28.	Jauniešu patriotiskās audzināšanas veicināšana un Jaunsardzes centra attīstība	Nodrošināt jaunatnes izglītošanu valsts aizsardzības jomā un ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu, tādējādi paplašinot motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.

29.	Jaunsardzes starptautiskās sadarbības attīstība	Nodrošināt jaunatnes izglītošanu valsts aizsardzības jomā un ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu, tādējādi paplašinot motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.
30.	Aizsardzības objektu plānveidīgas attīstības un apsaimniekošanas funkciju nodrošināšana	Nodrošināt aizsardzības nozares nekustamo īpašumu apsaimniekošanas funkciju.
31.	NBS infrastruktūras plānveidīgas attīstības nodrošināšana	Nodrošināt valsts gaisa telpas kontroli un aizsardzību. Veicināt iekļaušanos *BALTNET* un *NATO* gaisa telpas novērošanas un pretgaisa aizsardzības sistēmā. Uzlabot meklēšanas un glābšanas spējas.
32.	Aizsardzības nozarei piederošo nekustamo īpašumu apdrošināšana	Samazināt risku ciest zaudējumus.
33.	Vides aizsardzības pasākumu realizācija	Risināt vides aizsardzības problēmas. Veicināt vides aizsardzības izpratni bruņotajos spēkos. Veicināt militāro formējumu sadarbību ar iedzīvotājiem, vietējām pašvaldībām un plašsaziņas līdzekļiem.

[1] Jaunās politikas iniciatīvas norādītas atbilstoši Aizsardzības ministrijas darbības stratēģijā 2007.—2009. gadam minētajām. Ņemot vērā aizsardzības nozares budžeta samazinājumu, 2009. un 2010. gadā jaunās politikas iniciatīvas netiks turpinātas.

2. 9. Iestādes darbības uzlabošanas sistēmas

Iekšējais audits

2008. gadā veikti 35 auditi un astoņi pēcauditi. Auditi veikti AM centrālajā aparātā, valsts aģentūrā «Latvijas Kara muzejs», valsts aģentūrā «Tēvijas sargs», Jaunsardzes centrā un NBS.

Auditējamās sistēmas bijušas — kopējā pārvalde un vadība, finanšu vadība, personāla vadība, darbības nodrošināšana, dokumentu plūsma, informācijas tehnoloģija, publiskais iepirkums, ES finansēto programmu un projektu īstenošanas sistēmas, kā arī ministrijas vai tās padotības iestāžu specifiskās sistēmas.

Veikto auditu rezultāti liecina, ka kopumā iekšējās kontroles sistēma AM, tās padotības iestādēs un NBS ir izveidota un darbojas efektīvi.

2008. gadā sniegti 195 audita ieteikumi, no kuriem ieviesti 97, bet atcelti divi ieteikumi. 96 ieteikumiem ieviešanas termiņš ir nākamie gadi. Kopumā pārskata gadā ieviesti 219 audita ieteikumi.

Notikusi sadarbība ar Valsts kontroles un Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja darbiniekiem.

Iepirkumu kontrole

AM Iepirkumu kontroles nodaļa 2008. gadā turpināja ministrijas, tās padotības iestāžu un NBS sagatavoto tehnisko specifikāciju (izņemot valsts iepirkumu būvniecības jomā) izvērtēšanu atbilstoši normatīvo aktu prasībām. Atsevišķos gadījumos par tehniskajām specifikācijām lūgta neatkarīga ekspertīze. Īpaša uzmanība tika pievērsta plānoto finanšu resursu salīdzināšanai ar iepirkumu veicēja īstenotās tirgus izpētes datiem.

2008. gadā tika izvērtētas 1495 tehniskās specifikācijas, no tām 453 bija nepieciešams precizēt, papildināt vai arī pārstrādāt atbilstoši normatīvo aktu prasībām.

Notika arī AM, tās padotībā esošo iestāžu un NBS sagatavoto informatīvo paziņojumu par iepirkumu un informatīvo paziņojumu par lēmuma pieņemšanu, kuru paredzamā līgumcena ir lielāka par 1000, bet mazāka par 10 000 latu, pārbaude atbilstoši normatīvajiem aktiem un publicēšana AM mājaslapā.

Tika uzturēta publicējamo iepirkumu no 1000 līdz 10 000 latu datu bāze. Tajā apkopota informācija par 2003 (t. sk. 2008. gadā — 723) publicētajiem AM, tās padotības iestāžu un NBS informatīvajiem paziņojumiem par iepirkumiem, kas notika laikā no 2006. gada 1. maija līdz 2008. gada 31. decembrim, un to rezultātiem.

Aizvadītajā gadā veikta arī 27 publisko iepirkumu pārbaude. Par pārbaudēs konstatēto informēti iestāžu vadītāji, kā arī sniegti priekšlikumi iepirkuma procedūras uzlabošanai.

2008. gadā AM struktūrvienību, tās padotības iestāžu vadītāji un NBS vienību komandieri Iepirkumu kontroles nodaļai iesniedza dokumentus par aizvadītajā gadā izstrādātajām materiāli tehnisko līdzekļu (MTL) tehniskajām specifikācijām. Iepirkumu kontroles nodaļa pēc iesniegto dokumentu pārbaudes un izvērtēšanas pieņēma lēmumu par 171 MTL tehniskās specifikācijas ievietošanu katalogā.

Lai uzlabotu par iepirkumiem atbildīgo amatpersonu zināšanas publisko iepirkumu jomā un iepazīstinātu ar aktualitātēm normatīvajos aktos, rīkoti semināri — diskusijas NBS Nodrošinājuma pavēlniecības 1. reģionālajā nodrošinājuma centrā un NBS Apvienotajā štābā.

2. 10. Aizsardzības ministrijas padotības iestāžu, to skaitā Nacionālo bruņoto spēku, darbības galvenie virzieni un rezultāti

Jaunsardzes centrs

Jaunsardze ir AM organizēta un vadīta jauniešu interešu izglītības forma, kuras mērķis ir veicināt bērnu un jauniešu garīgo un fizisko attīstību, pilnveidot un nostiprināt pilsonisko pašapziņu, veicināt interesi par NBS, kā arī iepazīstināt ar militāro specialitāšu daudzveidību un popularizēt tās.

Jaunsardze nodrošina lietderīgas un saturīgas brīvā laika pavadīšanas iespējas, sniedz iespēju atklāt un attīstīt sevī spējas, lai kļūtu par atbildīgu un aktīvu sabiedrības pilsoni, attīsta bērnu un jauniešu spējas un talantus, pilnveido zināšanas un prasmes, kas nepieciešamas dzīvē un darbā. Jaunsardzes centrs veicina patriotisma, pilsoniskās apziņas, biedriskuma, drošsirdības un fizisko spēju attīstību, kā arī rada izpratni par valsts aizsardzību un popularizē NBS.

Aizvadītajā gadā Jaunsardzē darbojās 6808 jaunsargi. Jaunsargu apmācība realizēta 194 apmācību vietās — 64 bāzes skolās un 134 atbalsta skolās.

2008. gadā 3. apmācību gada testus nokārtojis 241 vecākās grupas jaunsargs, savukārt Jaunsardzes programmu beiguši 669 jaunsargi.

Aizvadītajā gadā Jaunsardzes centrs organizējis 1356 pasākumus (pārgājienus, ekskursijas, salidojumus, nometnes, sporta sacensības u. c.), t. sk. 32 starptautiskus pasākumus. Kopā pasākumos piedalījušies 26 359 jaunsargi, t. sk. 211 jaunsargi — starptautiskajos pasākumos.

2008. gadā nostiprināts un būtiski papildināts materiālais nodrošinājums Jaunsardzes centra bāzes skolās, kā arī uzsākta Jaunsardzes paraugprogrammas ieviešana.

Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra

Aizsardzības īpašumu valsts aģentūra (AĪVA) izveidota, lai pārvaldītu AM, tās padotības iestāžu un NBS darbības nodrošināšanai nepieciešamo nekustamo īpašumu.

Aģentūra nostiprina Latvijas valsts īpašumtiesības AM personā uz nekustamajiem īpašumiem, veido vienoto AM un NBS nekustamo īpašumu reģistru, organizē būvniecības un renovācijas darbus, nodrošina nekustamo īpašumu apsaimniekošanu, nodrošina vides aizsardzības pasākumu īstenošanu valsts militārās aizsardzības objektos un veic centralizētās iepirkumu procedūras ministrijas un NBS vajadzībām.

2008. gadā aģentūra organizēja 311 iepirkuma procedūras, no kurām 115 bija centralizētās iepirkuma procedūras — iepirkumi veikti AM, tās padotības iestāžu un NBS vajadzībām. Būvniecības darbu izpildei 2008. gadā organizētas 86 iepirkuma procedūras, savukārt 110 iepirkuma procedūras organizētas AĪVA vajadzībām.

Par AĪVA rīkotajām iepirkuma procedūrām Iepirkumu uzraudzības birojā (IUB) iesniegti 25 iesniegumi par 20 iepirkuma procedūrām. Četri iesniegumi netika izskatīti, jo iesniedzēji tos atsauca. No 21 izskatītā iesnieguma IUB par pamatotiem atzina divus iesniegumus un vienā iesniegumā par pamatotu atzina iesniegumu par vienu no iepirkuma daļām. Par vienu iesniegumu IUB atzinumu aizvadītajā gadā vēl nesniedza.

AM, tās padotības iestādes un NBS savu funkciju nodrošināšanai 2008. gadā izmantoja 193 nekustamā īpašuma objektus, t. sk. 160 nekustamā īpašuma objekti ir nodoti AM valdījumā, bet 33 objekti valsts aizsardzības vajadzībām tiek nomāti. 2008. gada beigās Latvijas valsts īpašumtiesības AM personā ir nostiprinātas uz 130 nekustamā īpašuma objektiem jeb 82% no AM valdījumā nodotajiem nekustamajiem īpašumiem. Kopumā aizvadītā gada beigās aģentūra apsaimniekoja 97 nekustamos īpašumus.

Aģentūra īsteno pilna cikla būvniecības un renovācijas darbu pārvaldību valsts aizsardzības nozares objektos — objektu apsekošanu, projektēšanas uzdevumu izstrādi, projektēšanas darbu uzraudzību, būvdarbu autoruzraudzības iepirkšanu, būvdarbu būvuzraudzību vai tās iepirkšanu, būvniecības un renovācijas organizēšanu, finanšu plūsmu plānošanu, pārvaldību un īstenošanu, objektu pieņemšanu ekspluatācijā un konsultēšanu garantijas termiņa laikā. Kopējā būvniecības izpildes summa 2008. gadā bija 31, 37 miljoni latu.

Aizvadītajā gadā tika pabeigti un ekspluatācijā pieņemti 29 būvniecības objekti, kā arī noslēgts 61 būvniecības, autoruzraudzības, būvuzraudzības un tehnisko projektu izstrādes līgums. 2008. gadā turpinājās sabiedriski nozīmīga projekta — pirmsskolas izglītības iestādes «Mežavēji» būvniecība Kadagā, kur ar līdzfinansējumu piedalās arī Ādažu novada dome. Uzsākta arī vēsturiskā Liepājas Virsnieku saieta nama restaurācija Karostas teritorijā un tehniskā projekta izstrāde sporta kompleksam Kadagā.

Aizvadītajā gadā AĪVA nodrošināja arī vides aizsardzības pasākumu veikšanu valsts militārās aizsardzības objektos. Nozīmīgs darbības virziens ir piesārņojuma

izpēte AM īpašumā vai valdījumā esošajos objektos, tā likvidācija un vispārējs situācijas monitorings. 2008. gadā izpētītas sešas potenciāli piesārņotas vietas, vienā objektā veikta detalizēta pirmssanācijas izpēte. Līdz ar to ir pabeigta valsts datu bāzē «Piesārņoto un potenciāli piesārņoto vietu reģistrs» iekļauto AM valdījumā esošo potenciāli piesārņoto objektu izpēte. Aizvadītajā gadā tika turpināta grunts un gruntsūdens kvalitātes pārbaude degvielas uzpildes stacijās un urbumos, kas izvietoti piesārņotajās teritorijās, savukārt NBS bāzē «Lielvārde» attīrīta ar naftas produktiem piesārņotā grunts.

Eiropas Komisijas līdzfinansētā «*LIFE*—Daba» dabas aizsardzības projekta «Bioloģiskās daudzveidības atjaunošana militārajā poligonā un «*Natura 2000*» teritorijā «Ādaži»» ietvaros Ādažu militārā poligona teritorijā norisinājās aizsargājamo biotopu atjaunošanas un apsaimniekošanas darbi. Aizsargājamo ainavu apvidus «Ādaži» teritorijā veikta arī aizsargājamo virsāju, purvu un pļavu biotopu atjaunošana 683,4 ha platībā. Projekta ietvaros Ādažu militārajā poligonā notika atvērto durvju diena, kā arī tika organizēts starptautisks seminārs «Pieredzes apmaiņa par Eiropas Savienības nozīmes aizsargājamām dabas teritorijām militārajos poligonos», kurā piedalījās 36 dalībnieki no deviņām Eiropas valstīm. 2008. gadā tika apstiprināts dabas aizsardzības plāns aizsargājamo ainavu apvidum «Ādaži» laika periodam no 2008. līdz 2018. gadam.

Valsts aģentūra «Latvijas Kara muzejs»

Valsts aģentūra «Latvijas Kara muzejs» veic sabiedrības izglītošanu par Latvijas militāro un politisko vēsturi, piedalās aizsardzības politikas realizēšanā. Muzejs veicina sabiedrības izglītošanu un attīstību, vācot, saglabājot, pētot, izstādot un popularizējot ar Latvijas militāro un politisko vēsturi saistītās garīgās un materiālās liecības.

2008. gadā Latvijas Kara muzeju apmeklēja 131 077 interesenti, t. sk. muzeja filiāli «Ziemassvētku kauju muzejs» — 12 062 cilvēki un filiāli «O. Kalpaka muzejs un piemiņas vieta «Airītes»» — 3186 cilvēki.

Turpinot muzeja pamatekspozīcijas iekārtošanu, aizvadītajā gadā izstrādāta un iekārtota ekspozīcija par Latviju un latviešu karavīriem 17.—18. gs. Atklātas arī trīs īslaicīgas izstādes — «Un tik lādē, un tik šauj!», «Kara atainotājs — K. Smiltens» un «Tautas pašapziņas ceļš».

Sadarbībā ar Latvijas Valsts arhīvu muzejā eksponēta izstāde «Prāgas pavasara un «Hartas 77» atskaņas Latvijā — Baltijā», savukārt sadarbībā ar Valsts jaunatnes iniciatīvu centru — izstāde par godu Latvijas valsts 90. gadadienai «Svētku priekam».

Starptautiskās sadarbības rezultātā ar Lietuvas Republikas vēstniecību Latvijā tapa izstāde «1918.—2008. gada hronikas. Valstiskuma vēsture».

Aizvadītajā gadā muzeja darbinieki novadīja 550 ekskursijas un sniedza 752 konsultācijas par eksponātiem, vispārējo militāro vēsturi, personālijām, muzeoloģiju, projektiem u. c.

2008. gadā muzeja krājums papildināts ar 3470 vienībām, konservētas un restaurētas 695 muzeja vienības, izveidotas 2949 kartotēku kartītes jauniegūtajiem muzeja priekšmetiem, pārstrādātas un latviskotas 3775 likvidētā Revolūcijas muzeja zinātniskās dokumentācijas krājuma vienības. Sadarbībā ar Zviedrijas bruņotajiem spēkiem un Zviedrijas armijas muzeju ar jauniem eksponātiem ir papildināta muzeja ieroču kolekcija.

Aizvadītajā gadā pētniecības darbā galvenais uzdevums bija Latvijas Kara muzeja zinātniskā rakstu krājuma IX sējuma sagatavošana. Krājumā publicēti muzeja speciālistu, kā arī citu zinātnisko institūciju un ārvalstu (Japāna, Igaunija, Polija, Krievija) pētnieku darbi. Muzeja darbinieki strādājuši pie vairāk nekā 40 pētnieciskajām tēmām, kuru rezultāti atspoguļoti izstādēs, lekcijās, referātos konferencēs, semināros u. c. Muzeja darbinieki publicējuši arī 22 zinātniskos rakstus dažādos Latvijas un ārzemju izdevumos.

2008. gadā muzejs organizēja starptautisku konferenci «Formas tērps kā vēstījums». Muzeja darbinieki sadarbībā ar Latvijas Universitāti, Latvijas Vēstures institūtu, Latvijas vēsturnieku komisiju piedalījās starptautisko konferenču «Okupācijas režīmi Baltijas valstīs (1940—1990): izpētes rezultāti un problēmas» un «Latvijas neatkarība: ideja un realizācija» organizēšanā. Muzeja pārstāvji piedalījušies arī 26 citu institūciju organizētajās konferencēs Latvijā un ārvalstīs, tajās lasīti desmit referāti.

Aizvadītajā gadā veikta muzeja krājuma telpu labiekārtošana un kolekciju glabāšanas apstākļu uzlabošana — ierīkota jauna ieroču krātuve, remontēta un aprīkota foto un dokumentu kolekcijas krātuve.

Valsts aģentūra «Tēvijas sargs»

Valsts aģentūra «Tēvijas sargs» informē sabiedrību par AM, tās padotības iestāžu un NBS darbu, informatīvi nodrošina to aktivitātes, sagatavo militāro žurnālu «Tēvijas Sargs» un citus informatīvos un prezentācijas materiālus, veic nozīmīgāko aizsardzības nozares notikumu video un foto dokumentēšanu un arhivēšanu, kā arī īsteno dažādus ar aizsardzības tematiku saistītus projektus.

2008. gadā aģentūra turpināja izdot militāro žurnālu

«Tēvijas Sargs» — izdevumu, kurā ir detalizēta militāra rakstura informācija un vispilnīgākā informācija par aktualitātēm aizsardzības jomā latviešu valodā. 2008. gadā izdoti 12 žurnāla numuri.

Žurnāla redakcija aizvadītajā gadā turpināja sadarboties ar ārvalstu un starptautiskajām institūcijām, nodrošinot un sagatavojot Eiropas Militārās preses asociācijas 29. kongresa norisi Rīgā. Kongresā piedalījās militāro izdevumu (žurnālu un laikrakstu) galvenie redaktori, žurnālisti un direktori no 15 valstīm.

Valsts aģentūra «Tēvijas sargs» AM, NBS un NBS Rekrutēšanas un atlases centra vajadzībām 2008. gadā sagatavoja un izdeva 316 dažāda veida informatīvos materiālus un iespieddarbus, kā arī 19 veidu suvenīrus — prezentpriekšmetus.

Aģentūra administrēja AM atbalstītos sabiedrisko attiecību projektus, nodrošinot to sekmīgu realizāciju. Projektu ietvaros sadarbība tiek īstenota ar nevalstiskajām organizācijām un citiem interesentiem, kas veic valsts aizsardzības un drošības jautājumu izskaidrošanu sabiedrībai.

2008. gadā realizēti desmit dažādi pasākumi un nometnes, četri konkursi, pieci filmu, TV raidījumu un radio iestudējumu projekti, izveidots viens piemiņas objekts. Realizēti arī divi sabiedrisko attiecību projekti izdevējdarbībā — SIA «*Subjektiv Filma*» izdotā S. Tanera grāmata «Afganistāna. Karu vēsture no Aleksandra Lielā līdz tālibu krišanai» un SIA «Apgāds Mantojums» izdotā G. Kušķa un P. Korsaka grāmata «Ceļā uz Latvijas valstisko neatkarību. Brīvības cīņu pieminekļi».

Sadarbībā ar biedrību «Eiropas kino simpoziji» izveidota uz vēsturiskiem faktiem un atmiņām balstīta filma «Vienīgā fotogrāfija». Sadarbībā ar valsts sabiedrību ar ierobežotu atbildību «Latvijas koncerti» NBS karavīriem un viņu tuviniekiem Rīgas kongresu namā tika rīkots Latvijas 90 gadu jubilejai veltīts koncerts «Ar Latviju sirdī».

Sadarbībā ar SIA «*Eko Media*» tika realizēta realitātes spēles «Jaunie Rīgas sargi» 1. un 2. kārta. Spēles galvenie mērķi ir popularizēt Jaunsardzes kustību un NBS, izglītot jauniešus par Latvijas vēsturi, valsts aizsardzības, drošības politikas un starptautiskajiem jautājumiem. Sadarbībā ar Latvijas Ziņu kanālu, Latvijas vadošajiem vēsturniekiem un notikumu lieciniekiem uzsākta vēsturiski dokumentālas daudzsēriju televīzijas filmas «Latvija, XX gadsimts» veidošana.

Aizvadītajā gadā Latvijas Transatlantiskajai organizācijai sniegtais atbalsts nodrošināja pasākumu un konferenču rīkošanu starptautiskās sadarbības izpratnes veicināšanai par Latvijas lomu un ieguldījumu *NATO* un citās starptautiskajās drošības struktūrās.

2008. gadā veikti 250 filmēšanas darbi un 358 fotografēšanas darbi dažādos pasākumos, tādējādi dokumentējot nozīmīgākos aizsardzības nozares notikumus. Vairākas filmēšanas un fotografēšanas notikušas arī ārzemēs, fiksējot Latvijas karavīru dalību starptautiskajās operācijās, starptautiskajās mācībās, sporta sacensībās un konferencēs, kā arī veidojot videofilmas.

V/a «Tēvijas sargs» nodrošināja ar videomateriāliem nacionālās, reģionālās un vietējās televīzijas, laikrakstus un ziņu aģentūras. Aizvadītajā gadā uzsākta arī sadarbība ar *NATO* Audiovizuālo darba grupu un *NATO* televīzijas kanālu.

2008. gadā pārraidīšanai sagatavoti 46 militāri patriotiskie oriģinālraidījumi par valsts aizsardzības tematiku «Laiks vīriem?». Izveidoti un pārraidīti 36 oriģinālraidījumi par valsts aizsardzības nozares aktualitātēm Latvijas novados — Kurzemē, Latgalē un Vidzemē.

Aizvadītajā gadā valsts aģentūrai «Tēvijas sargs» tika izvirzīts jauns uzdevums — veikt pētniecības darbu valsts drošības un aizsardzības jomā. Aģentūras darbinieki organizēs un piedalīsies starptautiska un nacionāla mēroga pētījumos, lai sadarbībā ar Latvijas, ārvalstu un starptautiska mēroga pētniecības institūcijām un speciālistiem nodrošinātu pētījumus valsts drošības un aizsardzības jomā.

Valsts aģentūra «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra»

Valsts aģentūras «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra» (LĢIA) darbības mērķis ir valsts politikas īstenošana ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeotelpiskās informācijas jomā. Aģentūra iegūst, apstrādā un uztur ģeogrāfisko pamatdatu informācijas sistēmu. LĢIA sadarbojas ar valsts un pašvaldību iestādēm, *NATO* dalībvalstīm, ES institūcijām un kompetentām starptautiskajām organizācijām, sniedzot tām un sabiedrībai ģeodēzisko, kartogrāfisko un ģeotelpisko informāciju.

2008. gadā LĢIA piedalījās vairākos starptautiskos projektos. Sadarbībā ar Eiropas valstu Nacionālo kartogrāfijas un kadastra aģentūras asociāciju «*EuroGeographics*» tika īstenots projekts «*EuroGeoNames*». Projektā publicēšanai sagatavoti Latvijas vietvārdu dati un nodrošināti to ieguves pakalpojumi kopējam Eiropas vietvārdu portālam. LĢIA uzsāka dalību šīs asociācijas datu kvalitātes ekspertu darba grupā, kas uzlabo aģentūras speciālistu izpratni par datu kvalitātes prasībām un kvalitātes vadības pamatprincipiem.

Aģentūra turpināja darbību arī Apvienoto Nāciju Organizācijas Ģeogrāfisko nosaukumu ekspertu grupā.

Aizvadītajā gadā LĢIA veica programmatūras un datubāzes izstrādes darbus, lai izveidotu valsts ģeodēzisko tīklu datubāzi un vietvārdu datubāzi gan iekšējai lietošanai aģentūrā, gan ārējiem lietotājiem.

Sabiedrības informēšanai par aģentūrā sagatavotajiem produktiem un sniegtajiem pakalpojumiem 2008. gadā izveidota mājaslapa http://map. lgia. gov. lv/.

Atzīmējot Starptautisko ģeogrāfisko informācijas sistēmu dienu, aizvadītajā gadā LĢIA organizēja semināru valsts iestāžu, augstskolu un komercsabiedrību pārstāvjiem, iepazīstinot ar aktualitātēm nozares normatīvo aktu izstrādē, kā arī ar jaunākajiem sasniegumiem ģeogrāfisko informācijas sistēmu jomā.

Sekmīga sadarbība aģentūrai bija ar iestādēm, kas nodrošina gaisakuģu lidojumu drošību. Visai Latvijas teritorijai tika sagatavota elektroniska datu bāze par reljefa datiem un gaisakuģu lidojumu vertikāliem šķēršļiem atbilstoši Starptautiskās civilās aviācijas organizācijas norādījumiem.

Tika nodrošināta LĢIA sagatavotās un uzturētās ģeotelpiskās informācijas izplatīšana un pakalpojumu sniegšana. 2008. gadā reģistrēti 360 datu un kartogrāfisko materiālu pieprasījumi, noslēgti 207 līgumi par datu sagatavošanu un nodošanu vai abonēšanu, organizēta un veikta to izpilde. Visbiežāk ģeodēzijas un kartogrāfijas pakalpojumi sniegti komercsabiedrībām (41% no pieprasījumu skaita), pašvaldībām (34%) un valsts institūcijām (9%).

2008. gadā pabeigts darbs pie Latvijas—Baltkrievijas valsts robežas nospraušanas, tās garums ir 172 912 m. LĢIA pārstāvji piedalījās arī Latvijas—Baltkrievijas—Krievijas robežu krustpunkta noteikšanas sarunās.

Aizvadītajā gadā tika turpināta ģeodēziskās atbalsta sistēmas izveide un uzturēšana. Apsekoti 2050 ģeodēziskie punkti, no tiem 200 ģeodēziskajiem punktiem veikta stāvokļa atjaunošana. Tika nodrošināta Globālās pozicionēšanas sistēmas (*GPS*) *«LatPos»* 19 bāzes staciju darbība un to datu pieejamība internetā, uzsākta tās sasaiste ar Lietuvas bāzes staciju sistēmu *«LitPos»*.

Uzsākti triangulācijas tīkla pārmērīšanas darbi, jau uzmērīti 80 punkti.

Uzturēta Valsts ģeodēziskā tīkla datubāzes informācija, kur ievadīti 1500 jauni ģeodēziskie punkti un aktualizēti 2640 punkti.

Sagatavots Latvijas Republikas 3. klases ģeodēzisko punktu koordinātu katalogs Latgales reģionam.

Valsts nivelēšanas pamattīkla atjaunošanas ietvaros veikti nivelēšanas darbi 300 km garumā posmos Ezere—Saldus—Vāne, Valka—Valga—Bērzkrogs—Madona. Veikta *GPS* bāzes staciju piesaiste valsts nivelēšanas tīklam ar Saldus un Rīgas stacijām. Organizēta un izpildīta Latvijas un Igaunijas 1. klases nivelēšanas tīkla sasaiste posmos Ainaži—Ikla, Valka—Valga. Turpināts darbs pie zinātniskās pētniecības projekta «Valsts augstuma izejas līmeņa noteikšana».

Ziemeļvalstu ģeodēziskās komisijas Augstuma noteikšanas darba grupas ietvaros sanāksmē Norvēģijā 2008. gadā sniegts ziņojums par paveikto Latvijā. Šī starptautiskā projekta kampaņas laikā pārmērītas piecu G0 klases punktu un 19 bāzes staciju koordinātas.

Veikti lokālā magnētisma mērījumi 2. klases tīklā 20 karšu lapām, nodrošinot topogrāfisko karšu M 1:50 000 vajadzības. Veikta valsts 3. klases gravimetriskā tīkla punktu uzmērīšana 461 punktam un ikgadējā 1. klases ģeomagnētiskā tīkla sešu punktu uzmērīšana un datu analīze.

LĢIA sadarbībā ar Jēkabpils pilsētas pašvaldību un Ērgļu novada domi Jēkabpilī organizēja plašu starptautisko zinātnisko konferenci «Strūves ģeodēziskais loks un tā turpinājums laikā un telpā», kurā piedalījās 14 valstu pārstāvji. No Latvijā uzmērītajiem 16 Strūves ģeodēziskā loka punktiem *UNESCO* Pasaules mantojuma sarakstā iekļauti divi — Strūves parka punkts Jēkabpilī un «Sestukalna» punkts Ērgļu novada Sausnējas pagastā, Madonas rajonā.

Aizvadītajā gadā turpinājās Latvijas Republikas teritorijas aerofotografēšana. Vidzemes un Latgales teritorijā nofotografēti 25 790 km^2. Sagatavota ortofotokarte 1400 kartes lapām M 1:10 000.

Veikta civilajām vajadzībām nepieciešamo un plaši pieprasīto topogrāfisko karšu M 1:10 000 un M 1: 50 000 izgatavošana un aktualizācija. Izgatavota arī M 1:250 000 pārskata sienas karte.

Militārajām vajadzībām atjaunota 31 kartes lapa topogrāfiskai kartei M 1:50 000 un sagatavotas sešas kartes lapas topogrāfiskai kartei M 1:25 000.

Turpināta zemo lidojumu kartes M 1:500 000 veidošana Baltijas valstu teritorijai un kopējo operāciju kartes M 1:250 000 veidošana divām karšu lapām. Sagatavotas Jūrmalas un Jelgavas pilsētas, kā arī atjaunotas Rīgas pilsētas militārās datubāzes un plāni. Turpināts darbs pie vektoru kartes *VMap2* digitālo datu transformācijas. Minētie produkti izgatavoti atbilstoši *NATO* standartiem.

Izveidots digitālais augstuma modelis 2776 km^2 teritorijai un pēc klientu pasūtījuma sagatavoti reljefa dati.

2008. gadā aktualizēts un LĢIA interneta mājaslapā publicēts vietvārdu katalogs «Latvijas ģeogrāfiskie nosaukumi kartēm mērogā 1:1 000 000» (latviešu un angļu valodā), uzsākta vietvārdu kataloga «Latvijas ezeri» sagatavošana.

Ar Liepas pagasta padomes atbalstu sagatavota un iesniegta tiražēšanai vietvārdu vārdnīca «Liepas pagasts. Vietas un vārdi».

Aktualizēts Latvijas militārais vietvārdu katalogs kopējo operāciju kartei M 1:250 000 un turpināta Latvijas militārā vietvārdu kataloga M 1:50 000 sagatavošana.

Uzturēta Latvijas vietvārdu datubāze, kurā pieejama informācija par 100 700 ģeogrāfisko objektu nosaukumiem, kā arī sagatavota datu kopa publicēšanai internetā.

Militārās izlūkošanas un drošības dienests

2008. gadā Militārās izlūkošanas un drošības dienests (MIDD) pildīja Valsts drošības iestāžu likumā un citos normatīvajos aktos tam noteiktos uzdevumus — nodrošināja AM, tās padotības iestādes un NBS ar to darbībai nepieciešamo pretizlūkošanas un izlūkošanas informāciju. MIDD veica pasākumus, lai atklātu un sadarbībā ar citām valsts drošības iestādēm novērstu ārvalstu speciālo dienestu, kā arī organizāciju vai atsevišķu personu graujošo darbību aizsardzības nozarē. Tika īstenoti arī pasākumi, lai aizsargātu valsts noslēpumu AM, tās padotības iestādēs un NBS, kā arī kontrolēta to izpilde.

Drošības iestāde pārbaudīja pretendentus, kas vēlas saņemt speciālās atļaujas (licences), kuras izsniedz AM atsevišķu licencēšanai pakļautu komercdarbības veidu veikšanai, kā arī sniedza atzinumus par speciālo atļauju izsniegšanu.

MIDD veica personu un telpu atbilstības drošības prasībām pārbaudes AM, tās padotības iestādēs, NBS, militārajos objektos, kā arī iestādēs, organizācijās un komercsabiedrībās, kuru darbība ir saistīta ar valsts noslēpumu militārās aizsardzības jomā.

MIDD piedalījās arī *NATO* aģentūrās, komitejās un darba grupās, kā arī nodrošināja informācijas apmaiņu ar *NATO* un ES struktūrām un partnervalstīm.

Nacionālie bruņotie spēki

Nacionālie bruņotie spēki 2008. gadā sastāvēja no NBS Apvienotā štāba, Sauszemes spēkiem, Jūras spēkiem, Gaisa spēkiem, Zemessardzes, Nodrošinājuma pavēlniecības, Mācību vadības pavēlniecības, Militārās policijas, Saeimas un valsts prezidenta drošības dienesta, Speciālo uzdevumu vienības, Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas un Štāba bataljona.

NBS Apvienotais štābs (NBS AŠ)

NBS AŠ ir institūcija, kas nodrošina komandierim iespēju realizēt nepārtrauktu vadību un kontroli. Štābs atbild par uzdoto nacionālo un starptautisko militāro uzdevumu izpildi, vienību apmācību un starptautisko militāro operāciju gatavības līmeni.

Aizvadītajā gadā tika turpināts NBS struktūras pārskatīšanas process, lai samazinātu NBS komandierim tieši pakļauto vienību skaitu, samazinātu administratīvā personāla skaitu un palielinātu karavīru skaitu, kā arī novērstu funkciju dublēšanos bruņoto spēku struktūrvienībās.

Tika veikta Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienesta un Militārās policijas apvienošana, kā arī izveidots NBS Sakaru atbalsta centrs Nodrošinājuma pavēlniecības pakļautībā.

NBS notiek pārvaldes sistēmas optimizācija, ieviešot jaunus operacionālās vadības elementus un pārstrukturizējot tās struktūrvienības, kurās konstatēta funkciju dublēšanās. NBS paredz četru gadu laikā (līdz 2011. gadam) pabeigt jaunās struktūras ieviešanu, panākot spēku veidu, pavēlniecību un vienību pārvaldes aparātā finansēto štata vietu samazināšanu un karavīru novirzīšanu uz spēku veidu kaujas, kaujas atbalsta un nodrošinājuma vienībām.

Aizvadītajā gadā NBS nodrošināja aizsardzības interešu pārstāvniecību starptautiskajās organizācijās: *NATO* štābos dienēja 25 karavīri, NBS Militārajās pārstāvniecībās — 27 karavīri, *BALTDEFCOL* — četri pasniedzēji un trīs karavīri.

Aizvadītajā gadā NBS turpināja starptautisko sadarbību ar 28 valstīm, konsultējoties militāro spēju attīstības jautājumos, kā arī nosūtot karavīrus mācībās uz šīm valstīm.

NBS Štāba bataljons (NBS ŠB)

2008. gadā NBS ŠB nodrošināja goda sardzi pie Brīvības pieminekļa un Rīgas pils, kā arī Latviju reprezentējošos pasākumus un militārās ceremonijas. NBS ŠB Goda sardze piedalījās 124 pasākumos, savukārt ŠB desmit rekrutēšanas pasākumos.

Aizvadītajā gadā NBS ŠB karavīri pārstāvēja Latviju Igaunijas, Itālijas, Polijas un Lietuvas neatkarības dienu svinībās.

NBS ŠB atbalsta labdarības organizāciju rīkotos pasākumos. Karavīri iesaistījās Latvijas bērnu fonda rīkotajos pasākumos, kuri tika organizēti, lai sniegtu atbalstu bērniem ar īpašām vajadzībām, daudzbērnu ģimenēm, maznodrošinātajām ģimenēm, talantīgiem bērniem un bāreņiem. NBS ŠB sadarbojas ar skolām, organizējot ekskursijas bataljonā un iepazīstinot skolniekus ar karavīru ikdienu. Cieša sadarbība jau 11 gadu garumā ir izveidojusies ar Rīgas Šampētera vidusskolu, kurā katru gadu tiek organizētas militarizētas sporta sacensības.

Bataljona karavīri piedalījās dažādās militārajās mācībās, no kurām nozīmīgākās bija starptautiskās mācības *«Combined Endeavor 2008»* (Vācijā), Sauszemes spēku mācības «Sudraba bulta 2008» un «Zibens 2008» (Latvijā).

Sauszemes spēki (SZS)

Saskaņā ar Baltijas valstu sauszemes spēku komandieru apstiprināto apmācību plānu 2008.—2009. gadam tika uzsākts nacionālo vienību un bataljona štāba apmācību process. Tas ļaus deleģēt kopīgu Baltijas valstu kājnieku bataljonu dalībai *NRF-14* sastāvā no 2010. gada 1. janvāra līdz 30. jūnijam.

SZS sniedza palīdzību arī civilām iestādēm un trīs reizes iesaistījās pazudušu cilvēku meklēšanā.

SZS karavīri dienesta pienākumus pildīja arī starptautiskajās operācijās Afganistānā, Kosovā, Bosnijā un Hercegovinā un Gruzijā.

SZS karavīri piedalījās dažādās starptautiskās mācībās. Nozīmīgākās no tām — *«Crystal Eagle 2008»* un *«Arrcade Fusion»* (Vācijā), *«Kevatorm»* (Igaunijā) un «Sudraba bulta 2008» (Latvijā).

Jūras spēki (JS)

2008. gadā turpinājās darbs pie Jūras novērošanas sistēmas projekta, kura ieviešana ļaus efektīvi novērtēt Latvijas Republikas teritoriālos ūdeņus un ekskluzīvo ekonomisko zonu.

Norisinājās patruļkuģu būves projekts, kura ietvaros a/s «Rīgas kuģu būvētava» būvēs un piegādās JS piecus patruļkuģus. Pirmo kuģi plānots saņemt 2010. gadā. Kuģi spēs veikt visus JS uzticētos uzdevumus, sākot ar patrulēšanas informācijas ievākšanu un beidzot ar pilnvērtīgu dalību starptautiskajās jūras operācijās.

Atbilstoši Latvijas un Nīderlandes aizsardzības ministriju parakstītajam līgumam par piecu mīnu meklētāju kuģu iegādi no Nīderlandes JS aizvadītajā gadā tika saņemti vēl divi kuģi — M06 «Tālivaldis» un M07 «Visvaldis». Pašlaik JS sastāvā ir četri *«Alkmaar»* klases mīnu meklētāju kuģi.

2008. gadā dalībai 1. pastāvīgās *NATO* pretmīnu vienības sastāvā tika sagatavots mīnu meklētājs M04 «Imanta», kurš grupā darbojās četrus mēnešus.

JS Krasta apsardzes dienests (KAD) sadarbībā ar zvejas inspektoriem 2008. gadā veica 91 reidu, pārbaudīja 24 zvejas kuģus un aizturēja vienu kuģi. Izņemti 112 nelikumīgi zivju tīkli, 11 nelikumīgi zivju murdi un viens nelikumīgs stāvvads. Izrakstītas 15 soda kvītis un piemērots naudas sods 1260 latu apmērā.

2008. gadā Jūras meklēšanas un glābšanas koordinācijas centrā tika saņemti 267 avārijas izsaukumi, no tiem 25 bija saistīti ar cilvēku meklēšanu un glābšanu jūrā. JS KAD izglāba 26 cilvēkus, trīs cilvēki tika atrasti miruši, savukārt septiņus cilvēkus atrast neizdevās. Tika veikta arī 984 cilvēku evakuēšana no pasažieru kuģa *«Mona Lisa»*, kurš bija uzskrējis uz sēkļa Irbes šaurumā.

Aizvadītajā gadā JS KAD vajadzībām tika iegādātas četras cilvēku meklēšanas un glābšanas mobilās vienības un trīs sauszemes mobilās vienības ar naftas piesārņojuma seku likvidācijas aprīkojumu. Jaunās mobilās vienības atrodas pastāvīgā gatavībā un ir spējīgas nekavējoties ierasties notikuma vietā jebkurā Latvijas punktā un patstāvīgi veikt naftas piesārņojuma likvidācijas darbus.

JS veica arī Latvijas teritoriālo ūdeņu un ekskluzīvās ekonomiskās zonas kontroli un ārzemju kuģu vizišu nodrošināšanu.

JS piedalījās starptautiskajās mācībās *«Stormex»* (Lietuvā), *«Northern Coasts 2008»* (Dānijā), *«Force Protection»* un *«Baltic Fortress»* (Latvijā). Latvijas teritoriālajos ūdeņos notika arī starptautiskā mīnu meklēšanas un iznīcināšanas operācija *«Open Spirit 2008»*, kuras laikā atrastas un iznīcinātas 55 enkurmīnas.

Gaisa spēki (GS)

Aizvadītajā gadā Gaisa operāciju centrs sadarbībā ar Katastrofu medicīnas centru koordinējis 20 medicīniskās evakuācijas — uz slimnīcām transportēts 31 slimnieks vai cietušais; vienu reizi transportēts ārsts, lai veiktu operāciju smagā stāvoklī esošam slimniekam. Gaisa operāciju centrs sadarbībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu koordinējis vienu naftas produktu noplūdes apsekošanu no nelegāla pieslēguma, savukārt sadarbībā ar Jūras meklēšanas un glābšanas centru — piecas meklēšanas un glābšanas operācijas. Koordinēti arī četri ugunsgrēku apsekošanas un dzēšanas darbi.

GS Aviācijas eskadriļa veica 15 glābšanas un meklēšanas operācijas, kā arī 22 reizes no Latvijas reģioniem uz Rīgas medicīniskās aprūpes iestādēm nogādāja slimniekus, negadījumos un avārijās cietušos cilvēkus. Sadarbībā ar Valsts ugunsdzēsības un glābšanas dienestu veikti seši lidojumi, savukārt sadarbībā ar Valsts robežsardzi nolidotas 87 stundas. NBS vienību atbalstam veikti 30 lidojumi, NBS izpletņlēkšanas izlases vajadzībām — 164 lidojumi. Veikti arī 15 *VIP* lidojumi.

GS Pretgaisa aizsardzības divizions turpināja attīstīt vienu pretgaisa aizsardzības bateriju. Gada sākumā *RBS-70* projekta ietvaros pilnībā tika saņemts pretgaisa bruņojums, taču lielākais izaicinājums vienībai uzdevuma izpildē bija personāla apmācība. Lai izpildītu šo uzdevumu, Pretgaisa aizsardzības divizions veica gan individuālo apmācību Latvijā, gan spēja sevi profesionāli parādīt augsta līmeņa starptautiskajās *NATO* mācībās *«Elite»* (Vācijā).

Viens no Gaisa telpas novērošanas eskadriļas (GTNE) galvenajiem uzdevumiem ir Latvijas gaisa telpas nepārtraukta novērošana, datu apkopošana, analīze un pārraidīšana uz Baltijas valstu Apvienoto kontroles un ziņošanas centru Karmelavā (Lietuvā). Centrs atbild gan par Baltijas valstu gaisa telpas suverenitātes nodrošināšanu, gan patruļlidmašīnu kontroli, kuras izvietotas Lietuvas Šauļu aviācijas bāzē. 2008. gadā GTNE nodrošināja nepārtrauktu (24/7) gaisa telpas novērošanu un operatīvu rīcību Latvijas gaisa telpas pārkāpuma gadījumā. GTNE Gaisa operāciju centra operatori konstatēja vienu Latvijas Republikas gaisa telpas pārkāpumu uz Latvijas—Krievijas robežas.

GS piedalījās vairākās vietēja un starptautiska mēroga mācībās: «Gaisa dūre '08» un *«Baltic Bikini 2008»* (Latvijā), *«Bold Aspect '08»* (Lietuvā un Vācijā), *«Baltic Warrior '08», «Tundra 2008»* (Norvēģijā), *«Sarex 2008»* (Dānijā), *«Amber Fisher Cat '08»* (Lietuvā).

Zemessardze (ZS)

ZS sniedz iespēju Latvijas Republikas pilsoņiem brīvprātīgi kalpot savai valstij, rūpējoties par tās drošību un aizsardzību. 2008. gadā mācībās un dienesta uzdevumu izpildē iesaistījās vairāk nekā 6700 zemessargi. ZS dienēja 562 karavīri un 10 866 zemessargi, tās vienībās 2008. gadā iestājās vairāk nekā 970 jauni zemessargi.

Aizvadītajā gadā Zemessardzes 54. inženiertehniskā bataljona Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas rota saņēma 892 izsaukumus, kuros neitralizēja 7973 sprādzienbīstamus priekšmetus, 34 845 munīcijas vienības, 237 trotila briketes un 638 uzspridzinātājus.

92 karavīri un 327 zemessargi tika iesaistīti 22 pazudušu cilvēku meklēšanā.

Vairāk nekā 50 karavīri un 180 zemessargi piedalījās glābšanas darbos, stihiju nelaimju un avāriju, ugunsgrēku novēršanā, kā arī zivju aizsardzības reidos.

Vairāk nekā 200 karavīri un 1240 zemessargi veica apsardzes, goda sardzes un sabiedriskās kārtības nodrošināšanas funkcijas valsts institūciju un sabiedrisko organizāciju rīkotajos pasākumos.

2008. gadā 64 karavīri un zemessargi piedalījās starptautiskajās operācijās Afganistānā, Kosovā, Bosnijā un Hercegovinā.

Apmācību laikā iegūtās zināšanas ZS vienības apliecināja mācībās — lauka taktiskajos vingrinājumos «Zobens '08» un «Līksna 2008», kā arī starptautiskajās militārajās mācībās *«Viking '08»* (Latvijā).

Nodrošinājuma pavēlniecība (NP)

2008. gadā NP no bruņojuma iepirkuma plāna 190 pozīcijām izpildīja aptuveni 70 pozīcijas, kuras bija vitāli svarīgas NBS kaujas spēju saglabāšanai un uzlabošanai. Bruņotie spēki tika nodrošināti ar nepieciešamo apbruņojumu, kas ļaus saglabāt un palielināt armijas kaujas spējas starptautisko operāciju rajonos un pašmāju uzdevumu veikšanā. NBS vienības starptautisko operāciju rajonos apgādātas ar infrasarkanajām novērošanas sistēmām, modernām nakts redzamības iekārtām, Latvijas parauga bruņu vestēm un uzkabēm, modernām snaipera šautenēm, speciāli Latvijas NBS izstrādātu pūļa kontroles ekipējumu u. c. Pašmāju uzdevumu veikšanai ar jaunu ekipējumu nodrošināta Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas vienība, ar jauniem snaipera ieročiem un dažāda veida ekipējumu speciālo uzdevumu veikšanai — Speciālo uzdevumu vienība, savukārt ar jauniem moderniem prettanku ieročiem — SZS.

Sadarbībā ar Rīgas Tehnisko universitāti ir uzsākts darbs pie nākotnes karavīra individuālā ekipējuma. Projekta ietvaros veikti eksperimenti ar sistēmām, kas ļautu kontrolēt karavīra ķermeņa ārējo temperatūru un pārraidīt karavīra dzīvības pazīmes lielākās distancēs.

Mācību vadības pavēlniecība (MVP)

2008. gadā atbilstoši *NATO* prasībām izstrādātas un pilnveidotas 47 mācību programmas. Tiek turpināts darbs pie programmu pilnveidošanas atbilstoši NBS ieroču un materiāli tehnisko līdzekļu modernizācijas procesam un ratificēto *NATO STANAG* noteikumu prasībām. Ieviesti «NBS kolektīvās apmācības pagaidu noteikumi», Izglītības un zinātnes ministrijā iesniegts «NBS virsnieka profesijas standarts». Sagatavoti un apstiprināti arī desmit normatīvie akti, grāmatas un publikācijas.

Aizvadītajā gadā 2507 karavīri apmācīti 222 kursos — Latvijas Nacionālajā aizsardzības akadēmijā, Kājnieku skolā, Sakaru skolā, Valodu skolā, Instruktoru skolā, Jūras spēku Mācību centrā un Nesprāgušās munīcijas neitralizēšanas skolā. Organizēti astoņi starptautisko operāciju pirmsmisijas apmācības kursi, kurus beidza 91 apmācāmais. Organizēti kursi civilpersonām no AM, Iekšlietu ministrijas un citām ministrijām.

Militārā policija (MP)

Aizvadītā gada laikā MP veica sešu stacionāro objektu apsardzi, nodrošināja 207 eskortus un pavadīšanas, 19 patruļas militārās disciplīnas kontrolei dažādu svarīgu pasākumu laikā, astoņus drošības un kārtības nodrošināšanas pasākumus, kā arī 46 klasificēto materiālu/vienību pārvadājumus.

MP Izmeklēšanas dienests aizvadītajā gadā ir uzsācis 57 un izbeidzis 35 kriminālprocesus, savukārt 17 kriminālprocesi nosūtīti prokuratūrai kriminālvajāšanas uzsākšanai. Veiktas arī 40 profilaktiskās pārbaudes NBS apakšvienībās.

Izpildot Latvijas bruņotajiem spēkiem uzdotos *NATO* spēku attīstības mērķus, pēc sekmīgas apmācības un akreditācijas 2008. gada otrajā pusgadā viens MP vads atradās *NATO* augstas gatavības spēku sastāvā.

2008. gadā desmit MP karavīri piedalījās starptautiskajā operācijā Kosovā, savukārt divpadsmit karavīri — starptautiskajā operācijā Afganistānā.

Saeimas un Valsts prezidenta drošības dienests (SVPDD)

SVPDD 2008. gadā nodrošināja 22 ārvalstu augstāko amatpersonu vizītes Latvijas Republikā, 74 Latvijas Republikas augstāko amatpersonu vizītes ārvalstīs, kā arī 31 svētku un atceres dienu, kurā piedalījās valsts augstākās amatpersonas.

Speciālo uzdevumu vienība (SUV)

2008. gadā SUV turpināja gatavības līmeņa paaugstināšanu, lai pildītu speciālas operācijas valsts aizsardzības un drošības interesēs un piedalītos terorisma apkarošanas pasākumos. SUV sniedza atbalstu SVPDD drošības pasākumu organizēšanā — ārvalstu viesu vizīšu laikā un citos svētku pasākumos.

SUV kaujas gatavības līmeņa paaugstināšana notika gan vienībā, gan NBS un starptautiskajās mācībās, kursos un semināros. Lai pilnveidotu sadarbību un informācijas apmaiņu, tika rīkotas arī kopīgas mācības ar valsts drošības iestādēm.

Aizsardzības ministrijas budžets un tā izlietojums

3.1. Valsts budžeta finansējums un tā izlietojums

2008. gadā programmas «Valsts aizsardzība, drošība un integrācija *NATO*» budžets bija 288 678 584 lati jeb 1,78% no iekšzemes kopprodukta (IKP).

AM budžets 2008. gadā bija 263 550 012 lati jeb 1,62% no IKP.

2008. gada beigās AM slēgtie budžeta asignējumi bija 3 984 605 lati.

2008. gadā AM pašu ieņēmumu un ārvalstu finanšu palīdzības finanšu resursu atlikums bija 1 543 242 lati.

Aizsardzības ministrijas līdzekļu izlietojums

Nr. p. k.		2007. gada faktiskā izpilde (Ls)	2008. gada plāns (Ls)	2008. gada faktiskā izpilde (Ls)
1.	Ieņēmumi kopā:	231 760 954	265 050 635	263 550 012
1. 1.	Dotācijas no vispārējiem ieņēmumiem	228 879 972	261 135 450	261 135 450
1. 2.	Maksas pakalpojumi un citi ieņēmumi	2 010 433	1 316 444	1 271 854
1. 3.	Ārvalstu finanšu palīdzība	870 549	2 580 000	1 123 967
2.	Izdevumi kopā:	227 874 237	267 217 965	260 201 079
2. 1.	Uzturēšanas izdevumi kopā: t.sk.:	182 802 216	217 793 663	212 966 884
2. 1. 1.	Atalgojumi	49 389 242	66 887 847	66 029 516
2. 1. 2.	Subsīdijas un dotācijas	10 170 504	2 121 810	2 096 809
2. 2.	Izdevumi pamatkapitāla veidošanai kopā:	45 072 021	42 442 850	40 252 743
2. 2. 1.	Inventāra un nemateriālo ieguldījumu veidošana	15 369 027	9 252 867	8 836 934
2. 2. 2.	Nekustamā īpašuma iegāde un remonts	29 702 994	33 189 983	31 415 809
3.	Nodarbinātība:			
3. 1.	Faktiskais nodarbināto skaits	7357	8043	7714
3. 2.	Vidējā darba alga	559	693	713

Ilgtermiņa saistības

Ilgtermiņa saistībām (IS) 2008. gadā kopumā izlietoti 28,72 miljoni latu no AM budžeta.

2008. gadā AM IS ir īstenojusi astoņus projektus.

Projekts	2008. gads, milj. Ls
Lielvārdes bāzes attīstība	1,70
Valsts kartogrāfijas sistēmas izveide	0,04
Sakaru sistēma «zeme—gaiss»	0,55
Jūras novērošanas sistēma	4,50
Jūras spēku pretmīnu kuģu iegāde	5,62
Jūras spēku patruļkuģu būve	10,70
NBS sakaru sistēmas attīstība	5,01
NBS profesionālā dienesta karavīru nodrošināšana ar dzīvojamo platību	0,60
Kopā	**28,72**

AM 2008. gada IS projektu raksturojums:

- projektam «Lielvārdes bāzes attīstība» piešķirti 5,92% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — lidmašīnu izvietošana, serviss, militāro kravu loģistika, glābšanas aviācija;

- projekta «Valsts kartogrāfijas sistēmas izveide» izmaksas bija 0,14% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — radīt mūsdienu prasībām atbilstošu valsts kartogrāfijas sistēmu, kura spētu nodrošināt visu līmeņu valsts varas un pārvaldes struktūras, pašvaldības ar kvalitatīvu ģeogrāfisko informāciju par valsts teritoriju. 2008. gadā projekta ietvaros turpināta atbilstošas sakaru tehnikas un programmatūras iegāde;

- projektam «Sakaru sistēma «zeme—gaiss»» atvēlēti 1,92% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — gai-

sa telpas patrulēšanas operāciju nodrošināšana ar drošu, *NATO* prasībām atbilstošu sakaru aprīkojumu. 2008. gadā tika investēts radiosakaru aprīkojumā;

- projekta «Jūras novērošanas sistēma» izmaksas bija 15,67% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — izveidot mūsdienu prasībām atbilstošu Jūras novērošanas sistēmu;

- projektam «Jūras spēku pretmīnu kuģu iegāde» piešķirti 19,57% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — jūras pretmīnu darbības spēju nodrošināšana un kuģu dalība *NATO* spēku sastāvā. 2008. gadā veikti kuģu iegādes maksājumi;

- projektam «Jūras spēku patruļkuģu būve» atvēlēti 37,26% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — nodrošināt Jūras spēku spēju attīstību;

- projekta «NBS sakaru sistēmas attīstība» izmaksas bija 17,44% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — informātikas sistēmas attīstība. Investīcijas tika ieguldītas elektroiekārtās un sistēmās;

- projektam «NBS profesionālā dienesta karavīru nodrošināšana ar dzīvojamo platību» piešķirti 2,9% no AM IS 2008. gadā. Projekta mērķis — nodrošināt NBS profesionālā dienesta karavīrus ar dzīvojamo platību. 2008. gadā tika strādāts pie dienesta viesnīcas rekonstrukcijas.

Visi AM 2008. gadā ilgtermiņa saistībās iekļautie projekti tika realizēti saskaņā ar plānoto pasākumu grafiku un ilgtermiņa saistībām paredzēto līdzekļu ietvaros — gan no kapitālajiem izdevumiem, gan vienību uzturēšanas izmaksām.

Kapitālie izdevumi

2008. gadā kapitālajiem izdevumiem no AM budžeta izlietoti 40 252 743 lati jeb 15%:
- nemateriālajiem ieguldījumiem — 4 942 148 lati;
- mākslas priekšmetu un muzeja eksponātu iegādei — 7264 lati;
- inventāram un citiem kapitālieguldījumiem — 3 879 697 lati;
- būvniecībai un nepabeigtai celtniecībai — 31 423 634 lati.

Aizsardzības nozares personāla izmaksas

2008. gadā aizsardzības nozares personāla uzturēšanai tika izlietoti pavisam 114 560 162 lati:
- atalgojumam 66 029 516 lati;
- darba devēja valsts sociālās apdrošināšanas obligātām iemaksām, sociāla rakstura pabalstiem un kompensācijām 31 433 424 lati;
- ēdināšanas izdevumiem un uzturdevas kompensācijai naudā 10 644 784 lati;
- formas tērpu iegādei 2 887 443 lati;
- militārpersonu izdienas pensijām 3 564 995 lati.

2008. gadā AM personālam tika izlietoti 44% no kopējā ministrijas budžeta. Formas tērpu un ietērpa (veļas, apģērbu, apavu) iegādi centralizēti veica NBS Nodrošinājuma pavēlniecība, līdzekļi tika plānoti apakšprogrammā 22. 08. 00. «Nodrošinājuma pavēlniecība».

Vienību uzturēšanas izmaksas

2008. gadā vienību uzturēšanas izdevumi no AM budžeta bija 105 388 174 lati jeb 41%. Vienību uzturēšanas izmaksās iekļauti visu veidu izdevumi, kas attiecas uz komunālajiem maksājumiem, degvielas iegādi, ekspluatācijas izmaksām, maksu par pakalpojumiem, enerģētisko materiālu iegādi, rezerves daļām, bruņojumu, munīciju u. c. specifiskas lietošanas materiāliem.

Galvenie izdevumi:

- sakari — 2 807 673 lati;
- VAS «Valsts informācijas tīkla aģentūra» pakalpojumi — 15 103 lati;
- starptautiskās mācības, komandējumi un dienesta braucieni — 5 192 255 lati, t. sk. Nacionālie bruņotie spēki — 3 824 136 lati;
- apkurei, apgaismošanai un enerģētisko materiālu iegādei — 6 233 320 lati;
- medikamentu iegādei, veselības aizsardzības pasākumu apmaksai — 917 434 lati;
- bruņojuma, munīcijas un citu specifiskas lietošanas materiālu iegādei — 47 856 233 lati;
- ēku, būvju, telpu un kustamā īpašuma kārtējam remontam un uzturēšanai — 8 446 077 lati.

AM 2008. gada budžeta izpildes procentuālais sadalījums

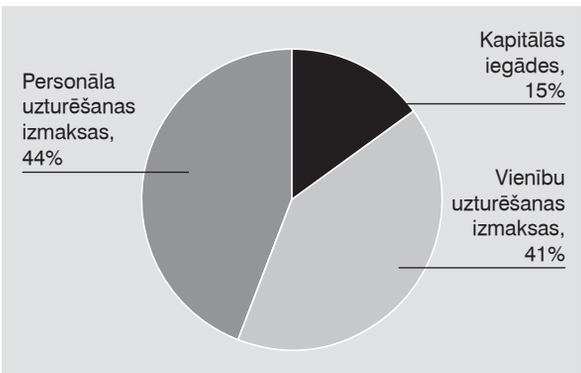

3. 2. Aizsardzības ministrijas 2008. gada budžeta programmas

Programmas nosaukums	Budžets, Ls
Valsts drošības aizsardzība	5 589 000
Nacionālie bruņotie spēki	180 317 384
Ģeodēzija un kartogrāfija	4 878 236
Valsts aizsardzības politikas realizācija	16 915 318
Militārpersonu pensiju fonds	3 565 000
Sabiedrības informēšanas un līdzdalības veicināšana valsts aizsardzības jautājumos	4 740001
Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	51 213 026

Programma «Valsts drošības aizsardzība»

Saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 24. panta 5. punktu un 2004. gada 26. oktobra MK noteikumu nr. 887 «Valsts noslēpuma objektu saraksts» 2. 5. 1. punktu informācija par šo programmu ir slepena.

Programma «Nacionālie bruņotie spēki»

Programmā iekļauts finansējums bruņotajiem spēkiem — NBS vadībai, vispārējām vienībām, Gaisa spēkiem, Jūras spēkiem, Sauszemes spēkiem, Nacionālajai aizsardzības akadēmijai, Nodrošinājuma pavēlniecībai, Mācību vadības pavēlniecībai, starptautisko operāciju un NBS personālsastāva centralizētajam atalgojumam, Zemessardzei.

Programma «Ģeodēzija un kartogrāfija»

Programmas finansējums piešķirts Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūras funkciju veikšanai.

Programma «Valsts aizsardzības politikas realizācija»

Programmā iekļauts finansējums: valsts aizsardzības administrācijai, Latvijas aizsardzības atašeju un pārstāvju darbības nodrošināšanai, dalības *NATO* pasākumu finansēšanai un iemaksām starptautiskajās organizācijās.

Programma «Militārpersonu pensiju fonds»

Programmas uzdevums ir nodrošināt pensiju izmaksu atvaļinātām militārpersonām, valsts obligātās apdrošināšanas izmaksas, kā arī pabalstu un piemaksu piešķiršanu atbilstoši spēkā esošajai likumdošanai.

Programma «Sabiedrības informēšanas un līdzdalības veicināšana valsts aizsardzības jautājumos»

No programmas tiek finansēta v/a «Tēvijas sargs», v/a «Latvijas Kara muzejs» un Jaunsardzes centrs, kā arī dotācija Latvijas Nacionālo partizānu apvienībai un dotācija Latvijas Nacionālo karavīru biedrībai.

Programma «Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana»

No programmas tiek finansēta Aizsardzības īpašumu valsts aģentūras darbība, kā arī AM remonti un būvniecība.

Aizsardzības ministrijas personāls

2008. gada nogalē pēc struktūras reorganizācijas AM strādāja 221 darbinieks, t. sk. 143 ierēdņi, 62 darbinieki un 16 militārpersonas. Diplomātiskajā dienestā un darbā ārvalstīs pienākumus pildīja 33 AM darbinieki.

Ministrijas administratīvā vadība tika samazināta līdz trīs valsts sekretāra vietniekiem, astoņiem departamentu direktoriem un 15 patstāvīgo nodaļu vadītājiem.

Aizvadītajā gadā AM strādāja 146 sievietes un 75 vīrieši. 41,6% darbinieku bija vecumā no 21 līdz 30 gadiem, 26,8% — vecumā no 31 līdz 40 gadiem, 14,5% — vecumā no 41 līdz 50 gadiem, 8,1% — vecumā no 51 līdz 60 gadiem. Vairāk par 61 gadu bija 6,8% ministrijā strādājošo.

91% AM darbinieku ir augstākā izglītība. 2008. gadā augstākās mācību iestādes absolvēja deviņi ministrijas darbinieki, t. sk. pieci darbinieki ieguva maģistra grādu.

Aizvadītajā gadā AM darbinieki dažādus kvalifikācijas celšanas kursus Latvijā apmeklēja 184 reizes, no tiem Valsts administrācijas skolas organizētos — 66 reizes. 11 AM darbinieki apmeklēja Latvijas Nacionālās aizsardzības akadēmijas organizēto AM un NBS struktūrās strādājošo civilo darbinieku militārās sagatavošanas kursu. Ministrijas darbinieki izmantoja iespēju mācīties AM organizētajos angļu un franču valodas kursos, kā arī Francijas kultūras centra organizētajos franču valodas kursos.

2008. gadā ārvalstīs kvalifikāciju ir cēluši 55 AM darbinieki, t. sk. garajos kursos (vairāk nekā vienu mēnesi) mācījušies 18 darbinieki. No tiem trīs darbinieki mācījās civilo ierēdņu kursā *BALTDEFCOL* un septiņi darbinieki apguva angļu valodu (pieci Kanādas Bruņoto spēku (BS) valodu skolā, viens — Ungārijas BS valodu skolā un viens — Slovēnijas BS valodu skolā). Savukārt divi darbinieki papildināja franču valodas zināšanas Kanādas BS valodu skolā.

Mācības drošības un aizsardzības politikā *NATO* koledžā Romā apguva trīs darbinieki, Ženēvā — viens darbinieks, *NATO* skolā Oberammergavā — 15 darbinieki. *IMET* kursos Monterejā mācījās četri darbinieki, Eiropas drošības un aizsardzības koledžā Parīzē — trīs darbinieki, Zviedrijas Aizsardzības akadēmijā — trīs darbinieki, savukārt citos mācību centros — deviņi darbinieki.

2008. gadā darbā AM pieņemti 26 darbinieki, savukārt no darba atbrīvoti 23 darbinieki, t. sk. sakarā ar štatu samazināšanu desmit darbinieki (astoņi ierēdņi un divi uz darba līguma pamata strādājušie darbinieki). Darbam starptautiskās organizācijās rotēja trīs ierēdņi un trīs aizsardzības atašeji. Amatos tika paaugstināti astoņi AM centrālā aparāta darbinieki. 11 AM darbinieki atradās bērna kopšanas atvaļinājumā.

Saikne ar sabiedrību

5. 1. Sabiedrības informēšanas un izglītošanas pasākumi

Aizvadītajā gadā AM regulāri informēja sabiedrību par Latvijas aizsardzības nozares aktualitātēm. Plašsaziņas līdzekļu pārstāvjiem tika sagatavoti un izsūtīti 298 preses paziņojumi, kā arī organizētas astoņas preses konferences un 58 pasākumi ar žurnālistu dalību. Tika organizētas arī žurnālistu vizītes pie Latvijas kontingenta karavīriem starptautiskajās operācijās — divas reizes uz Afganistānu un vienu reizi uz Kosovu.

2008. gadā AM sagatavoja un izdeva gada publisko pārskatu, brošūru «Valsts aizsardzības koncepcija», faktu lapas «Nacionālie bruņotie spēki», «Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija», «Nacionālo bruņoto spēku atbalsts Latvijas sabiedrībai», «NBS dalība starptautiskajās operācijās, *NATO* un ES spēkos», «Eiropas drošības un aizsardzības politikas aktualitātes». Baltijas valstu aizsardzības pētniecības un tehnoloģiju izstādes vajadzībām tika sagatavota un izdota faktu lapa «*Defence Research and Development in Latvia*». Materiāli bija paredzēti Latvijas un ārvalstu auditorijām, tie pieejami arī elektroniskā formātā — ministrijas mājaslapā.

AM mājaslapā www.mod.gov.lv regulāri atspoguļoti aktuāli notikumi valsts aizsardzības nozarē, nodrošinot apmeklētājiem ministrijas, tās padotības iestāžu un NBS sagatavotās ziņas un AM veidotās fotogalerijas. 2008. gadā publicētas 738 ziņas un 198 fotogalerijas.

2008. gadā ministrijas mājaslapa papildināta ar vairākiem jaunumiem. Sadaļā «Eiropas drošības un aizsardzības politika» sniegts ieskats Eiropas drošības un aizsardzības politikas pamatnostādnēs un aktuālajās norisēs, izveidota sadaļa «Radošā darbnīca», izveidots aizsardzības ministra blogs, uzsākts darbs pie aizsardzības nozares iepirkumu sadaļas uzlabošanas, lai padarītu to informatīvi bagātāku un ērtāku lietotājiem.

Turpināts darbs pie AM mājaslapas jaunās sadaļas, kas veltīta *NATO* starptautiskajām operācijām. Turpinot 2007. gadā uzsākto projektu, kas paredz regulāru videomateriālu veidošanu par Latvijas kontingenta dalību *NATO* starptautiskajās operācijās izvietošanai interneta vidē, tapuši videoklipi par Latvijas kontingenta karavīru un mediķu darbu Afganistānā.

Aizvadītajā gadā turpinājās 2007. gadā iesāktais projekts valsts aizsardzības nozares mājaslapu integrēšanā valsts aizsardzības nozares informācijas portālā. Esošās AM, kā arī vairākas ministrijas padotības iestāžu, NBS spēku veidu un pavēlniecību mājaslapas uzsāka darbību jaunajās versijās ar savstarpēji saskaņotu dizainu un vienotu funkcionalitāti.

Pēc apmeklētāju statistikas datiem, 2008. gadā AM mājaslapu vidēji mēnesī apmeklēja 73 500 interneta lietotāji. Visbiežāk apmeklētāji lasīja ziņas, aplūkoja fotogalerijas, kā arī interesējās par valsts aizsardzības nozares izsludinātajiem iepirkumu konkursiem.

Publiskās diplomātijas jomā 2008. gadā norisinājies darbs ar vietējo un ārvalstu auditoriju, veidojot informētu publisko viedokli par valsts ārpolitikas un drošības politikas centieniem un stiprinot Latvijas ietekmi reģionālās un transatlantiskās drošības politikas veidošanā.

AM jau trešo gadu pēc kārtas īstenoja projektu «Diskusiju cikls un zināšanu konkurss 9.—12. klašu skolēniem». Tika apmeklētas 30 skolas Latvijas reģionu centros, piesaistot ekspertus vieslektorus no *NATO* un ES dalībvalstu vēstniecībām Latvijā, akadēmiskā un valsts pārvaldes sektora, kā arī no NBS. Atzīmējot Latvijas Republikas 90. dibināšanas gadadienu, projekta tēma bija veltīta Centrālās Eiropas un Austrumeiropas valstu sarežģītajiem likteņiem, drošības un aizsardzības politikas veidošanas virzieniem 90 gadu garumā un pašreizējām attiecībām ar *NATO* valstu vēsturiskās attīstības kontekstā.

2008. gadā AM finansiāli un organizatoriski atbalstīja Latvijas Transatlantiskās organizācijas (LATO) un Stratēģiskās analīzes komisijas organizēto ikgadējo Rīgas konferenci «Vienota un brīva Eiropa: 90 gadu pieredze». Konferences mērķis bija turpināt augsta līmeņa starptautiskas domnīcas konferences tradīcijas, kas veiksmīgi tika aizsāktas jau 2006. gadā *NATO* Rīgas samita ietvaros. Konference tika plānota kā notikums Latvijas un citu Austrumeiropas valstu neatkarības 90 gadu kontekstā.

Turpinot darbu pie drošības stiprināšanas Dienvidkaukāza reģionā, AM sadarbībā ar LATO, Gruzijas AM un Gruzijas eiroatlantisko integrāciju atbalstošo nevalstisko organizāciju «Jauna paaudze — jauna iniciatīva» uzsāka ikgadēja drošības politikas semināra organizēšanas tradīciju. Seminārā piedalījās 12 Latvijas un 12 Gruzijas jaunieši, un tas bija veltīts Gruzijas un Krievijas konflikta sekām reģionālā kontekstā, tostarp Gruzijas *NATO* integrācijas perspektīvai. Nākotnē seminārā plānots piesaistīt arī jauniešus no citām Dienvidkaukāza valstīm, Ukrainas, Lietuvas un Igaunijas.

5. 2. Sadarbība ar nevalstisko sektoru

Ministrijai un tās padotības iestādēm ir izveidojies stabils un līdzdarboties spējīgs nevalstisko organizāciju (NVO) tīkls. Ministrijas sadarbības partneri popularizē militārās tradīcijas un kultūru, informē par militārās izglītības un jauniešu interešu izglītības iespējām, kā arī veicina sabiedrības, īpaši jaunatnes patriotisko audzināšanu.

No AM budžeta 2008. gadā dotācijas un subsīdijas tika piešķirtas vairākām NVO — Latvijas Ārpolitikas institūtam, Latvijas Nacionālo partizānu apvienībai, Latvijas Nacionālo karavīru biedrībai, Latviešu virsnieku apvienībai, Latvijas Rezerves virsnieku asociācijai, Latviešu strēlnieku apvienībai, Latvijas Transatlantiskajai organizācijai, Latvijas Transatlantiskajam jauniešu klubam, biedrībai «Sporta attīstības centrs».

Aizvadītajā gadā norisinājās ikgadējā aizsardzības ministra un NVO pārstāvju tikšanās, kurā tika pārrunātas sadarbības aktualitātes, aizsardzības nozares aktualitātes, kā arī nākotnes sadarbības perspektīvas.

2008. gadā AM turpināja sadarbību ar vienu no lielākajām starptautiskajām nevalstiskajām organizācijām — ASV Vācijas Māršala fondu. Sadarbība ar šo fondu stiprina transatlantisko saiti sabiedroto vidū, palīdz Latvijai uzturēt pastāvīgu stratēģiskās partnerības dialogu ar ASV, veicina mūsu valsts ieguldījumu ES kaimiņu reģiona drošības stiprināšanā, kā arī sniedz iespēju piedalīties starptautiskajās debatēs par globālās drošības politikas un reģiona nākotnes attīstības jautājumiem.

Lai veicinātu Gruzijas, Ukrainas un Latvijas nevalstiskā sektora sadarbību Melnās jūras reģiona fonda ietvaros, kas ir viena no ASV Vācijas Māršala fonda iniciatīvām, ministrija rīkoja starptautisku NVO semināru Rīgā. Pateicoties AM sadarbībai ar ASV Vācijas Māršala fondu, Latvijas valsts pārstāvji uzstājās fonda organizētajā ikgadējā augsta līmeņa starptautiskajā konferencē «Briseles forums», kā arī piedalījās izglītojošās vizītēs Melnās jūras reģiona valstīs.

5. 3. Sabiedrības viedokļa izzināšana

2008. gadā AM organizēja ikgadējo sabiedriskās domas pētījumu «Latvijas iedzīvotāju viedoklis par valsts aizsardzības jautājumiem». Pētījuma mērķis bija noskaidrot sabiedrības viedokli un izpratni par aktuāliem valsts aizsardzības jautājumiem — valsts aizsardzības un drošības politiku, NBS, Latvijas karavīru dalību starptautiskajās operācijās, kā arī valsts aizsardzības budžetu un tā izlietojumu.

Pētījuma dati liecina, ka turpina pieaugt sabiedrības bažas par ekonomiskās krīzes draudiem valsts drošībai — kopumā to par aktuālu draudu saskata 72% respondentu, 48% domā, ka valsts drošību apdraud noziedzība, bet 36% — narkomānija. 13% respondentu uzskata par aktuāliem militāros riskus. Savukārt tikai 2,5% respondentu atzīst, ka nav nekādu reālu draudu un nozīmīgu risku Latvijas drošībai.

Pētījuma rezultāti rāda, ka sabiedrībā ir izveidojies kopumā pozitīvs viedoklis par Latvijas karavīriem un NBS. 51% respondentu uzskata, ka NBS attīstās un progresē, 78% — ka NBS kalpo valsts aizsardzības un drošības interesēm, 72% respondentu — ka NBS dod būtisku ieguldījumu nemilitāro operāciju (piemēram, cilvēku meklēšana un glābšana, ekoloģisko katastrofu seku likvidēšana u. c.) īstenošanā. Savukārt 50% domā, ka NBS piedāvā arvien labākas karjeras iespējas jauniešiem.

NBS līdzdalību starptautiskajās operācijās atbalsta 44% respondentu, savukārt 45% norāda, ka Latvijas karavīru dalība starptautiskajās operācijās stiprina mūsu valsts drošības situāciju. NBS līdzdalību starptautiskajās operācijās neatbalsta 41% aptaujāto, savukārt 16% respondentu nav viedokļa.

2008. gadā tika organizēts arī pētījums, kurā tika noskaidrots Latvijas iedzīvotāju un viedokļu līderu viedoklis par profesionālo dienestu NBS, kā arī pētījums par situāciju patriotisma jomā Latvijas sabiedrībā.

Aizsardzības ministrijas 2009. gada plāns

Aizsardzības ministra noteiktās vadlīnijas 2009. gadam valsts aizsardzības nozarei un Nacionālo bruņoto spēku attīstībai paredz šādus galvenos uzdevumus:

- uzņemošās valsts atbalsta pasākumu nodrošināšana gaisa telpas patrulēšanas operācijai Baltijas valstīs;
- atbalsta sniegšana valstīm, kuras vēlas veikt aizsardzības nozares reformas un izmantot *NATO* valstu pieredzi, īpašu uzmanību veltot sadarbībai ar Dienvidkaukāza valstīm, kā arī Ukrainu, Moldovu, Irāku un Afganistānu;
- spēju attīstība civilo institūciju atbalstam krīzes situāciju novēršanā vai krīzes seku pārvarēšanā un likvidēšanā, kā arī līdzdalība *NATO*, ES un nacionālās krīzes vadības sistēmas attīstībā;
- ģeotelpiskās informācijas atbalsta nodrošināšana valsts teritorijā, kā arī starptautisko operāciju rajonos, kuros atrodas Latvijas kontingenta karavīri, saskaņā ar *NATO* ģeotelpiskās informācijas politiku un ģeotelpisko datu apmaiņas līgumiem ar *NATO* dalībvalstīm;
- atbalsta sniegšana Jaunsardzes kustības nostiprināšanai un darbības attīstībai, lai veicinātu jauniešu patriotisko audzināšanu un militāro zināšanu apguvi, fizisko spēju izaugsmi, nostiprinot izpratni un interesi par valsts aizsardzības jautājumiem;
- NBS sporta infrastruktūras attīstības turpināšana, lai nodrošinātu sporta pasākumu veicināšanu. AM sadarbība ar citām valsts institūcijām, nevalstiskajām institūcijām un pašvaldībām sporta aktivitāšu veicināšanā;
- sabiedrības informēšana par valsts aizsardzības jautājumiem, lai sekmētu tās izpratnes veidošanos par aizsardzības nozari un veicinātu līdzdalību jautājumos un jomās, kas saistītas ar valsts aizsardzību;
- profesionālā dienesta attīstība, nostiprinot rekrutēšanas un atlases procesu, kā arī turpinot karavīru profesionālās izaugsmes un motivācijas paaugstināšanu;
- NBS vienību sagatavošana dalībai starptautiskajās operācijās, *NATO* un ES ātrās reaģēšanas spēkos;
- *NATO* spēku attīstības mērķu un standartizācijas līgumu ieviešana un izpilde, nodrošinot savietojamības spēju attīstību ar *NATO* valstu bruņotajiem spēkiem;
- NBS modernizācija, īpašu uzmanību pievēršot Sauszemes brigādes attīstībai, iegādājoties nepieciešamo tehniku, vadības un kontroles sistēmas modernizēšanai, sakaru un informācijas sistēmas, gaisa telpas novērošanas un kontroles spēju attīstībai, patruļkuģu projekta attīstībai, kā arī nodrošinājuma un apgādes sistēmu pilnveidošanai;
- NBS, t. sk. Zemessardzes, spēju attīstība, lai piedalītos avārijas novēršanas un glābšanas darbos, ārkārtējo situāciju izraisīto seku likvidēšanā uz sauszemes un jūrā;
- Zemessardzes attīstība, lai sniegtu atbalstu regulārajiem bruņotajiem spēkiem gan nacionālās aizsardzības, uzņemošās valsts atbalsta funkciju nodrošināšanā un rezervju uzskaites sistēmas uzturēšanā, gan *NATO* un ES uzdevumu izpildē, nodrošinot specializētas spējas un piedaloties starptautiskajās operācijās.

Kopējais līdzekļu apjoms, kas 2009. gadā atvēlēts programmai «Valsts aizsardzība, drošība un integrācija *NATO*» ir 317 miljoni latu. Ņemot vērā ekonomisko situāciju valstī un valsts pārvaldes izdevumu ierobežošanu, un pamatojoties uz Ministru kabineta 2008. gada 29. decembra rīkojumu nr. 882 «Par fiskālās disciplīnas un uzraudzības nodrošināšanas pasākumiem», ir izveidota jauna budžeta programma «Finanšu nodrošinājuma rezerve», kurā nodalīti 10% no AM esošo budžeta programmu līdzekļiem. Tādējādi, ministrijas budžets 2009. gadam ir 225,9 miljoni latu, no kuriem pieejamais finansējums — 204,4 miljoni latu.

Aizsardzības ministrijas 2009. gada budžeta programmas

Programmas nosaukums	Budžets, Ls
Valsts drošības aizsardzība	5 368 387
Nacionālie bruņotie spēki	141 063 117
Ģeodēzija un kartogrāfija	3 975 281
Valsts aizsardzības politikas realizācija	13 180 057
Militārpersonu pensiju fonds	3 861 000
Sabiedrības informēšana un līdzdalības veicināšana valsts aizsardzības jautājumos	3 547 596
Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana	33 390 964
Finanšu nodrošinājuma rezerve	21 513 120

Programma «Valsts drošības aizsardzība»

Saskaņā ar Valsts drošības iestāžu likuma 24. panta 5. punktu un MK 2004. gada 26. oktobra noteikumu nr. 887 «Valsts noslēpuma objektu saraksts» 2. 5. 1. punktu, informācija par šo programmu ir slepena.

Programma «Nacionālie bruņotie spēki»

Ar paredzēto finansējumu NBS jāturpina attīstīt un pilnveidot valsts aizsardzības, kaujas atbalsta un kaujas nodrošinājuma spējas, kā arī jāpiedalās starptautiskajās operācijās. NBS līdz 2009. gada beigām jāsasniedz šādi rādītāji:

- NBS vienības ir sagatavotas valsts aizsardzībai, spēj piedalīties valsts apdraudējuma situāciju novēršanā normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā;
- NBS spēj piedalīties starptautiskajās operācijās likumos un starptautiskajos līgumos noteiktajā kārtībā, un dalībai starptautiskajās operācijās plānotās vienības ir sagatavotas un nodrošinātas atbilstoši pamatprasībām;
- NBS vienības ir sagatavotas atbalsta sniegšanai valsts un pašvaldību struktūrvienībām avārijas, ugunsgrēku, tehnogēno avāriju seku likvidēšanā, kā arī sabiedriskās kārtības nodrošināšanā LR normatīvajos aktos noteiktajā kārtībā atbilstoši NBS attīstības plānos noteiktajam;
- *NATO* spēku attīstības mērķu īstenošanas plānā noteiktie uzdevumi 2009. gadam ir izpildīti;
- NBS attīstības projekti ir izpildīti atbilstoši apstiprinātajiem plāniem;
- visi NBS profesionālā dienesta karavīri nodrošināti ar jaunā parauga lauka formas tērpiem un individuālo ekipējumu, kā arī ir veikta izvēršamo vienību pārapbruņošana.

Lai sasniegtu noteiktos mērķus valsts aizsardzības uzdevumu sekmīgai izpildei, NBS attīstībai ir noteiktas šādas prioritātes:

- profesionālā dienesta attīstība;
- NBS vienību sagatavošana, nogādāšana un uzturēšana starptautisko operāciju rajonos un NBS izvēršamo kaujas spēju sagatavošana atbilstoši *NATO* spēku attīstības mērķiem;
- NBS vadības, kontroles un sakaru sistēmas modernizācija, mūsdienu prasībām atbilstošu materiāli tehnisko līdzekļu iegāde un infrastruktūras attīstība;
- NBS spēju attīstība sakaru un informācijas sistēmai, gaisa telpas kontrolei, jūras novērošanai, pretgaisa aizsardzībai, pretterorisma un speciālo operāciju veikšanai, kā arī civilās sabiedrības atbalstam.

Programma «Ģeodēzija un kartogrāfija»

No programmas tiek finansēta valsta aģentūra «Latvijas ģeotelpiskās informācijas aģentūra», kurai noteikti šādi darbības uzdevumi:

- valsts ģeodēziskā tīkla ierīkošana un uzturēšana (t. sk. Latvijas globālās pozicionēšanas bāzes staciju tīkls);
- valsts robežas uzmērīšana;
- valsts topogrāfiskā kartēšana;
- valsts ģeogrāfisko pamatdatu un metadatu iegūšana, apstrāde un uzturēšana, ģeotelpiskās informācijas infrastruktūras izveidošana un uzturēšana;
- vietvārdu datu bāzes izveidošana un uzturēšana;
- ģeodēzisko un kartogrāfisko materiālu arhīva uzturēšana;
- poligrāfijas darbu veikšana;
- militārās ģeodēzijas un kartogrāfijas produktu izgatavošana un uzturēšana;
- ģeodēzijas, kartogrāfijas un ģeogrāfisko pamatdatu izplatīšana;
- līdzdalība starptautiskos projektos;
- pētniecība ģeodēzijas, kartogrāfijas un lietišķās toponīmikas jomā;
- ģeogrāfisko nosaukumu un vietvārdu katalogu un vārdnīcu sagatavošana un publicēšana;
- aģentūras darbībai nepieciešamās infrastruktūras uzturēšana un attīstība;
- aeronavigācijas karšu sastādīšana;
- teritoriju plānošanas pasākumu nodrošinājums ar kartogrāfiskām pamatnēm.

Programma «Valsts aizsardzības politikas realizācija»

Programmas mērķis ir Latvijas militārās aizsardzības vadības nodrošināšana, kas paredz šādu uzdevumu izpildi:

- sekmēt Latvijas aizsardzības sistēmas attīstību;
- nodrošināt efektīvas politikas izstrādi ar politikas dokumentu un normatīvo aktu palīdzību;
- nodrošināt starptautisko sadarbību un Latvijas dalību *NATO*;
- vairot Latvijas kā *NATO* dalībvalsts ieguldījumu kolektīvās aizsardzības sistēmā un kopējās Eiropas drošības un aizsardzības politikas attīstībā, ievērojot vispārpieņemtās starptautiskās sadarbības un diplomātijas normas;
- veikt aizsardzības atašeju pamatuzdevumus — pārstāvēt LR, AM un NBS intereses akreditācijas valstī, veicināt un sekmēt draudzīgas attiecības un sadarbības projektus starp LR un akreditācijas valstu aizsardzības ministrijām un bruņotajiem spēkiem.

No šīs programmas tiek finansēta arī aizsardzības ministra vadlīnijās noteiktā atbalsta sniegšana valstīm, kuras vēlas veikt aizsardzības nozares reformas un izmantot *NATO* pieredzi, īpašu uzmanību veltot sadarbībai ar Dienvidkaukāza valstīm, Ukrainu, Moldovu, Irāku un Afganistānu.

Programma «Militārpersonu pensiju fonds»

Programmas uzdevums ir nodrošināt pensiju izmaksu atvaļinātām militārpersonām, valsts obligātās apdrošināšanas izmaksas, kā arī pabalstu un piemaksu piešķiršanu atbilstoši spēkā esošajiem normatīvajiem aktiem.

Programma «Sabiedrības informēšana un līdzdalības veicināšana valsts aizsardzības jautājumos»

No programmas tiek finansēta valsts aģentūra «Tēvijas sargs», valsts aģentūra «Latvijas Kara muzejs», Jaunsardzes centrs, kā arī dotācija Latvijas Nacionālo partizānu apvienībai un dotācija Latvijas Nacionālo karavīru biedrībai.

Programmas mērķis ir nodrošināt sabiedrības informēšanu un iesaistīšanu aizsardzības jautājumos. Programmā iekļauto valsts aģentūru uzdevumi:

- valsts aģentūrai «Tēvijas sargs» — informēt sabiedrību un veicināt tās atbalstu Latvijas aizsardzības politikai, izdot militāro žurnālu «Tēvijas Sargs» un informatīvi nodrošināt NBS profesionalizācijas plānu;
- valsts aģentūrai «Latvijas Kara muzejs» — nodrošināt regulāru muzeja ekspozīciju un izstāžu pieejamību sabiedrībai, nodrošināt kvalificētas zinātniskās informācijas par Latvijas politisko un militāro vēsturi sniegšanu sabiedrībai, vākt, saglabāt, dokumentēt muzeju krājumu un nodrošināt tā papildināšanu un izpēti;
- Jaunsardzes centram — izglītot jaunatni valsts aizsardzības jomā, kā arī ieinteresēt jauniešus par militāro dienestu, tādējādi paplašinot motivēta profesionālā dienesta personālsastāva atlases iespējas.

Programma «Aizsardzības īpašumu pārvaldīšana»

No programmas tiek finansēta «Aizsardzības īpašumu valsta aģentūra», kuras darbības uzdevumi ir:

- AM valdījumā esošā nekustamā īpašuma, valsts militārās aizsardzības objektu un valsts aizsardzības vajadzībām nomātā nekustamā īpašuma apsaimniekošana;
- valsts militārās aizsardzības objektu celtniecības organizēšana;
- vides aizsardzības pasākumu veikšana valsts militārās aizsardzības objektos;
- iepirkuma procedūru veikšana AM un NBS vajadzībām;
- publisko pakalpojumu sniegšana valsts un pašvaldību iestādēm, kā arī privātpersonām saistībā ar viesnīcas un sporta kompleksa izmantošanu;
- nodrošināt saistību izpildi, kuras izriet no Eiropas Aizsardzības aģentūras valdes 2005. gada 21. novembrī pieņemtā brīvprātīgā starpvaldību režīma militāro iepirkumu jautājumos.

No šīs programmas tiek finansēta arī aizsardzības ministra vadlīnijās noteiktā profesionālā dienesta attīstība — dzīvojamā fonda būvniecība, NBS sporta infrastruktūras attīstības turpināšana un Lielvārdes bāzes attīstības projekts.

Programma «Finanšu nodrošinājuma rezerve»

Programma ir izveidota saskaņā ar Ministru kabineta 2008. gada 29. decembra rīkojumu nr. 882 «Par fiskālās disciplīnas un uzraudzības nodrošināšanas pasākumiem» un tajā nodalīti 10% no AM esošo budžeta programmu līdzekļiem.

Latvijas Republikas Aizsardzības ministrija
K. Valdemāra iela 10/12, Rīga, LV-1473
www.mod.gov.lv

Valsts aģentūra «Tēvijas sargs»
K. Valdemāra iela 10/12, Rīga, LV-1473
www.sargs.lv

Dizains/makets: SIA «MaxMor»

Iespiests valsts aģentūrā «Latvijas Ģeotelpiskās informācijas aģentūra»